

KOMMUNSTYRELSEN

Måndag 12 oktober 2020, Stadshuset, sal A kl. 13.30

Med anledning av rådande situation gällande Covid-19/Coronaviruset uppmanas kommunstyrelsen att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer att stanna hemma vid sjukdom, även vid lindriga symptom.

TEMA-förmiddag kl. 10:00-11:30- Arbete för att minska och motverka segregation i Nyköping

Kommundirektören informerar

KOMMUNFULLMÄKTIGEÄRENDEN

1	Fastställande av skattesats i Nyköpings kommun	KK20/7
	- Tjänsteskrivelse	
2	Anmälan till Migrationsverket om begränsning av asylsökandes möjligheter till eget boende (EBO)	KK20/228
	- Tjänsteskrivelse	
	- Yttrande från Länsstyrelsen i Sörmland (distribueras tidigast 2020-10-07)	
3	Taxa för grävstillstånd och trafikanordningsplaner	KK19/796
	- Tjänsteskrivelse	
	- Förslag till taxa	
	- Protokollsutdrag Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	
4	Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021	KK20/558
	- Tjänsteskrivelse	
	- Förslag till taxa	
	- Protokollsutdrag Vård- och omsorgsnämnden	

KOMMUNSTYRELSEÄRENDEN

1	Rekvirering av statsbidrag för satsningen Äldreomsorgslyftet	KK20/433
	- Tjänsteskrivelse	
	- Protokollsutdrag Vård- och omsorgsnämnden	
	- Socialstyrelsens anvisningar	

2	Yttrande över regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län	KK20/414
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Förslag till yttrande - Remiss: Förslag till strategi	
3	Utbyggnad av gator och VA inom Björshults industriområde (södra sidan om Björshultsvägen)	KK19/547
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse	
4	Svar på nämndinitiativ gällande att stötta vårt lokala föreningsliv	KK20/372
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Protokollsutdrag Kultur- och fritidsnämnden - Nämndinitiativ	
5	Val av ny ledamot i kommunstyrelsens näringslivsutskott	KK20/561
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse	
6	Svar på medborgarförslag att anställa en medicinsk ansvarig rehabiliterare (MAR)	KK18/205
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Yttrande från Vård- och omsorgsnämnden - Medborgarförslag	
7	Svar på medborgarförslag om att ändra befintliga regler för förskola	KK18/506
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Yttrande från Barn- och ungdomsnämnden - Medborgarförslag	
8	Svar på medborgarförslag gällande att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling	KK18/782
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Yttrande från Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden - Medborgarförslag	
9	Svar på medborgarförslag gällande att använda tidigare lekplats i Svalsta för grönsaksodling	KK18/783
	<ul style="list-style-type: none"> - Tjänsteskrivelse - Yttrande från Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden - Medborgarförslag	

10	Svar på medborgarförslag om att anordna en skatepark inomhus	KK18/681
	- Tjänsteskrivelse - Medborgarförslag	
11	Svar på medborgarförslag om belysningspolicy	KK18/827
	- Tjänsteskrivelse - Protokollsutdrag MSN - Medborgarförslag	
12	Delegationsärenden	KK20/5
13	Anmälningensärenden	KK20/2

Urban Granström
Ordförande

Caroline Svensson
Sekreterare

KS §

Dnr KK20/7

Fastställande av skattesats i Nyköpings kommun 2021

Nyköpings kommuns skattesats uppgår till 21,42%. Skattesatsen har varit oförändrad sedan 2004, bortsett från den skatteväxling med Landstinget som gjordes 2010, samt 2019 då kommunens skattesats sänktes med 6 öre i och med att Kollektivtrafikmyndigheten likviderades och verksamheten togs över av Region Sörmland.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att skattesatsen 2021 är oförändrad 21,42 %.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

Fastställande av skattesats i Nyköpings kommun 2021

Bakgrund

Nyköpings kommuns skattesats uppgår till 21,42%. Skattesatsen har varit oförändrad sedan 2004, bortsett från den skatteväxling med Landstinget som gjordes 2010, samt 2019 då kommunens skattesats sänktes med 6 öre i och med att Kollektivtrafikmyndigheten likviderades och verksamheten togs över av Region Sörmland.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att skattesatsen 2021 är oförändrad 21,42 %.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Jukka Taipale
Ekonomichef

KS §

Dnr KK20/228

**Anmälan till Migrationsverket om begränsning av asylsökandes
möjligheter till eget boende (EBO)**

Asylsökande personer i Sverige kan idag välja mellan att ordna ett eget boende (EBO) eller att bo i Migrationsverkets anläggningsboende (ABO). Riksdagen beslutade dock 2019-11-27 om ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Ändringen innebär att asylsökande som väljer att bo i eget boende i vissa områden som huvudregel inte har rätt till dagsersättning från Migrationsverket. Förändringen syftar till att fler asylsökande ska välja eget boende i områden där det finns förutsättningar för ett socialt hållbart mottagande och att de negativa sociala konsekvenserna av EBO ska minska.

Regeringen beslutade 2019-12-05 om ändringar i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. och införde då kompletterande regler om vilka områden i Sverige som ska omfattas av lagändringen. Enligt förordningen gäller ändringen de kommuner som har haft möjlighet att söka statsbidrag via Delegationen mot segregation (Delmos). Detta innebär att Nyköping är en av 32 kommuner som kan begränsa asylsökandes möjligheter till eget boende i kommunen. Kommunerna som har möjlighet att göra begränsningar har alla ett eller flera bostadsområden som utifrån vissa statistiska variabler bedömts särskilt socioekonomiskt eftersatta. I Nyköpings kommun är det området Brandkärr. I Södermanlands län har också Katrineholm och Eskilstuna möjlighet att meddela begränsningar i EBO.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-04-14 att till Migrationsverket anmäla att Brandkärr ska omfattas av begränsningen av asylsökandes möjligheter till eget boende i Nyköpings kommun. Länsstyrelsen hade tillstyrkt kommunens förslag i ett yttrande daterat 2020-03-23. Flera av de 32 kommunerna anmälde att hela kommunen skulle omfattas av begränsningen vilket inte var lagens intention. Regeringen utfärdade därför 2020-07-16 en ändring i sin tidigare förordning som innebär att kommuner inte kan anmäla områden som omfattas av en invändning från Länsstyrelsen. Kommunernas områden ska vara tydligt avgränsade och valet av områden ska kunna motiveras.

Samtliga 32 kommuners tidigare anmälningar om områden upphör att gälla 2020-12-31, oavsett om kommunens tidigare anmälan tillstyrkts av Länsstyrelsen eller inte. Ny anmälan ska lämnas till Migrationsverket senast 2020-10-19 för att sedan gälla från och med 2021-01-01.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK20/228

Kommunerna som kan meddela begränsningar av EBO kan senast den sista oktober varje år anmäla nya kommundelar och områdesuppdateringarna börjar då gälla från kommande årsskifte. Kommunerna kan också när som helst återkalla en anmälan av en eller flera kommundelar. Den uppdaterade förteckningen börjar då gälla senast efter två månader.

Förslag

Vid anmälan till Migrationsverket ska kommunernas områden vara tydligt avgränsade och valet av områden ska kunna motiveras. Nyköpings kommun föreslås anmäla området Brandkärr till Migrationsverket eftersom detta område har tydliga socioekonomiska utmaningar jämfört med andra områden. I Kommunprofil 2018 finns fakta om folkhälsan i Nyköpings kommun. Nedan statistikuppgifter om Brandkärr är hämtade från detta dokument som är framtaget av Samhällsbyggnadsenheten. Som jämförelse anges också det område som har det värde som är närmast Brandkärrs. Bara för en av indikatorerna nedan har ett annat bostadsområde ett sämre värde än Brandkärr och det gäller andel invånare med eftergymnasial utbildning.

Andel förvärvsarbetande 20-64 år, % (uppgift från år 2016)

Brandkärr	53,6
Herrhagen	69,3

Andel med ekonomiskt bistånd, % (uppgift från år 2016)

Brandkärr	16,6
Stenkulla	5,6

Andel invånare med utländsk bakgrund, % (uppgift från år 2019)

Brandkärr	65,4
Ängstugan	57,8

Andel öppet arbetslösa, % (uppgift från år 2018)

Brandkärr	9,7
Oppeby Gård	6,4

Andel invånare med eftergymnasial utbildning, % (uppgift från år 2016)

Brandkärr	19,8
Oppeby Gård	18,9

Valdeltagande, % (uppgift från år 2018, Brandkärr är delat i två valkretsar)

Västra Brandkärr	69,5
Östra Brandkärr	78,1
Stenkulla	79,2

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK20/228

Länsstyrelsen har tagit del av kommunens förslag till begränsning och kommer att lämna ett yttrande över förslaget senast 2020-10-07.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att till Migrationsverket anmäla att Nyköpings kommun begränsar asylsökande personers möjlighet till eget boende i området Brandkärr.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Anmälan till Migrationsverket om begränsning av asylsökandes möjligheter till eget boende (EBO)

Sammanfattning

Riksdagen beslutade 2019-11-27 om en lagändring som begränsar asylsökandes möjligheter till eget boende (EBO). Ändringen innebär att asylsökande som väljer att bo i eget boende i vissa områden som huvudregel inte har rätt till dagsersättning från Migrationsverket. Förändringen syftar till att fler asylsökande ska välja eget boende i områden där det finns förutsättningar för ett socialt hållbart mottagande och att de negativa sociala konsekvenserna av EBO ska minska. Ändringen omfattar de 32 kommuner som har haft möjlighet att söka statsbidrag via Delegationen mot segregation (Delmos) vilket innebär att Nyköping är en kommun som kan begränsa asylsökandes möjligheter till eget boende. Migrationsverket ska upprätta en förteckning över vilka områden i kommunerna som omfattas av begränsningen och de 32 kommunerna ska anmäla till Migrationsverket vilka kommundelar som man vill ska anges i förteckningen.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-04-14 att meddela till Migrationsverket att Brandkärr ska omfattas av begränsningen av asylsökandes möjligheter till eget boende i Nyköpings kommun. Länsstyrelsen hade tillstyrkt kommunens förslag i ett yttrande daterat 2020-03-23. Regeringen utfärdade 2020-07-16 en ändring i sin tidigare förordning som innebär att kommuner inte får anmäla en del av kommunen som omfattas av en invändning från Länsstyrelsen. Samtliga 32 kommuners tidigare anmälningar om områden upphör att gälla 2020-12-31, oavsett om kommunens anmälan tillstyrkts av Länsstyrelsen eller inte. Ny anmälan till Migrationsverket ska lämnas senast 2020-10-19 för att sedan kunna gälla från och med 2021-01-01. Nyköpings kommun föreslår igen anmäla området Brandkärr eftersom detta område har tydliga socioekonomiska utmaningar jämfört med andra bostadsområden i kommunen. Brandkärr har bland annat högst andel invånare som är öppet arbetslösa, högst andel som uppbär ekonomiskt bistånd samt högst andel som har utländsk bakgrund.

Bakgrund

Asylsökande personer i Sverige kan idag välja mellan att ordna ett eget boende (EBO) eller att bo i Migrationsverkets anläggningsboende (ABO). Riksdagen beslutade dock 2019-11-27 om ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Ändringen innebär att asylsökande som väljer att bo i eget boende i vissa områden som huvudregel inte har rätt till dagsersättning från Migrationsverket. Förändringen syftar till att fler asylsökande ska välja eget boende i områden där det finns förutsättningar för ett socialt hållbart mottagande och att de negativa sociala konsekvenserna av EBO ska minska.

Regeringen beslutade 2019-12-05 om ändringar i förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. och införde då kompletterande regler om vilka områden i Sverige som ska omfattas av lagändringen. Enligt förordningen gäller ändringen de kommuner som har haft möjlighet att söka statsbidrag via Delegationen mot segregation (Delmos). Detta innebär att Nyköping är en av 32 kommuner som kan begränsa asylsökandes möjligheter till eget boende i kommunen. Kommunerna som har möjlighet att göra begränsningar har alla ett eller flera bostadsområden som utifrån vissa statistiska variabler bedömts särskilt socioekonomiskt eftersatta. I Nyköpings kommun är det området Brandkärr. I Södermanlands län har också Katrineholm och Eskilstuna möjlighet att meddela begränsningar i EBO.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-04-14 att till Migrationsverket anmäla att Brandkärr ska omfattas av begränsningen av asylsökandes möjligheter till eget boende i Nyköpings kommun. Länsstyrelsen hade tillstyrkt kommunens förslag i ett yttrande daterat 2020-03-23. Flera av de 32 kommunerna anmälde att hela kommunen skulle omfattas av begränsningen vilket inte var lagens intention. Regeringen utfärdade därför 2020-07-16 en ändring i sin tidigare förordning som innebär att kommuner inte kan anmäla områden som omfattas av en invändning från Länsstyrelsen. Kommunernas områden ska vara tydligt avgränsade och valet av områden ska kunna motiveras.

Samtliga 32 kommuners tidigare anmälningar om områden upphör att gälla 2020-12-31, oavsett om kommunens tidigare anmälan tillstyrkts av Länsstyrelsen eller inte. Ny anmälan ska lämnas till Migrationsverket senast 2020-10-19 för att sedan gälla från och med 2021-01-01. Kommunerna som kan meddela begränsningar av EBO kan senast den sista oktober varje år anmäla nya kommundelar och områdesuppdateringarna börjar då gälla från kommande årsskifte. Kommunerna kan också när som helst återkalla en anmälan av en eller flera kommundelar. Den uppdaterade förteckningen börjar då gälla senast efter två månader.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

En prövning av barnets bästa har genomförts.

Förslag till beslut beaktar vad som bedömdes vara barnets bästa enligt prövningen.

Förslag till begränsning i Nyköpings kommun

Vid anmälan till Migrationsverket ska kommunernas områden vara tydligt avgränsade och valet av områden ska kunna motiveras. Nyköpings kommun föreslås anmäla området Brandkärr till Migrationsverket eftersom detta område har tydliga socioekonomiska utmaningar jämfört med andra områden. I Kommunprofil 2018 finns fakta om folkhälsan i Nyköpings kommun. Nedan statistikuppgifter om Brandkärr är hämtade från detta dokument som är framtaget av Samhällsbyggnadsenheten. Som jämförelse anges också det område som har det värde som är närmast Brandkärrs. Bara för en av indikatorerna nedan har ett annat bostadsområde ett sämre värde än Brandkärr och det gäller andel invånare med eftergymnasial utbildning.

Andel förvärvsarbetande 20-64 år, % (uppgift från år 2016)

Brandkärr 53,6

Herrhagen 69,3

Andel med ekonomiskt bistånd, % (uppgift från år 2016)

Brandkärr 16,6

Stenkulla 5,6

Andel invånare med utländsk bakgrund, % (uppgift från år 2019)

Brandkärr 65,4

Ängstugan 57,8

Andel öppet arbetslösa, % (uppgift från år 2018)

Brandkärr 9,7

Oppeby Gård 6,4

Andel invånare med eftergymnasial utbildning, % (uppgift från år 2016)

Brandkärr 19,8

Oppeby Gård 18,9

Valdeltagande, % (uppgift från år 2018, Brandkärr är delat i två valkretsar)

Västra Brandkärr 69,5

Östra Brandkärr 78,1

Stenkulla 79,2

Länsstyrelsen har tagit del av kommunens förslag till begränsning och kommer att lämna ett yttrande över förslaget senast 2020-10-07.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att till Migrationsverket anmäla att Nyköpings kommun begränsar asylsökande personers möjlighet till eget boende i området Brandkärr.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Mats Pettersson
Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg
Beställarchef

KS §

Dnr KK19/796

Taxa för grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun

Miljö- och Samhällsbyggnadsnämnden har det övergripande ansvaret för säkerheten inom allmän platsmark i Nyköpings tätort.

För att klara detta är det nödvändigt att det finns anvisningar hur grävarbeten bör skötas för att minimera bland annat framkomlighetsproblem, sättningar, skador på växtlighet och miljöproblem samt att berörda parter får information om planerade och pågående arbeten. Störningar, skador och problem som kan uppkomma för trafikanter och fasta anläggningar ska minimeras genom bland annat samordning och god planering.

De flesta grävningsarbeten innebär någon form av störning med avseende på trafiksäkerhet och framkomlighet. Dåligt utförda återställningsarbeten kan orsaka ökad kostnad för det framtida underhållet och vara ett trafikhinder med risk för skada på människor och fordon. Även grävningar som utförs på ett riktigt sätt medför att den planerade livslängden på anläggningen förkortas, och därmed ökar kostnaden för det framtida underhållet.

I ett flertal kommuner är arbetet med grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll avgiftsbelagt. I Nyköpings kommun finns det idag endast en taxa för framtida underhåll. Avgiftsnivåerna har beräknats med utgångspunkt från arbetstidsåtgång, tätare underhåll och minskad livslängd på anläggningen.

Ärendet har behandlats vid Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens sammanträde.

Ärendet lyftes ur vid kommunstyrelsens sammanträde 2020-03-23. Inga förändringar har genomförts i förslaget och taxan föreslås nu börja gälla från 2020-11-01.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta ”Taxa för grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun”, samt

att taxan börjar gälla från och med 2020-11-01

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK19/796

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att förklara paragrafen omedelbart.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

Taxa för grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun

Bakgrund

Miljö- och Samhällsbyggnadsnämnden har det övergripande ansvaret för säkerheten inom allmän platsmark i Nyköpings tätort.

För att klara detta är det nödvändigt att det finns anvisningar hur grävarbeten bör skötas för att minimera bland annat framkomlighetsproblem, sättningar, skador på växtlighet och miljöproblem samt att berörda parter får information om planerade och pågående arbeten. Störningar, skador och problem som kan uppkomma för trafikanter och fasta anläggningar ska minimeras genom bland annat samordning och god planering.

De flesta grävningsarbeten innebär någon form av störning med avseende på trafiksäkerhet och framkomlighet. Dåligt utförda återställningsarbeten kan orsaka ökad kostnad för det framtida underhållet och vara ett trafikhinder med risk för skada på människor och fordon. Även grävningar som utförs på ett riktigt sätt medför att den planerade livslängden på anläggningen förkortas, och därmed ökar kostnaden för det framtida underhållet.

I ett flertal kommuner är arbetet med grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll avgiftsbelagt. I Nyköpings kommun finns det idag endast en taxa för framtida underhåll. Avgiftsnivåerna har beräknats med utgångspunkt från arbetstidsåtgång, tätare underhåll och minskad livslängd på anläggningen.

Ärendet har behandlats vid Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens sammanträde 2020-01-28.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta "*Taxa för gräv tillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun*", samt

att taxan börjar gälla från och med 2020-05-01

Mats Pettersson
Kommundirektör

Taxa för grävtilstånd, trafikanordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2020-XX-XX

Innehållsförteckning

1	Taxa	3
1.1	Grävstillstånd	3
1.2	Trafikanordningsplan.....	3
1.3	Avvikelser	3
1.4	Framtida underhåll	4

1 Taxa

1.1 Gräv tillstånd

Avgift för ansökan om gräv tillstånd	700 kr/ansökan
Godkänt gräv tillstånd inkl. TA-plan (Avgift för ansökan tillkommer)	2300 kr/tillstånd
Förlängning av tillståndstid	500 kr/tillfälle
Ändring/utökning av tillståndsområde	1500 kr/tillfälle

1.2 Trafikanordningsplan

Avgift för ansökan om TA-plan	700 kr/ansökan
Godkänd TA-plan (Avgift för ansökan tillkommer)	1300 kr/tillstånd
Förlängning av tillståndstid	500 kr/tillfälle
Ändring/utökning av tillståndsområde	1500 kr/tillfälle

1.3 Avvikelser

Kommunen förbehåller sig rätten att efter ha underrättat den sökande skriftligen via mail ta ut avgifter enligt nedan och/eller avbryta arbetet om det medför att trafikanter och/eller tredje parts säkerhet äventyras. Samt om trafikanordningsplan, säkerhetsföreskrifter eller gällande villkor inte följs. Avgifterna är baserade på genomsnittlig handläggnings tid.

Påbörjad schakt utan gräv tillstånd	9000 kr/tillfälle
Ej anmält akut arbete	9000 kr/tillfälle
Påbörjat arbete utan godkänd TA-plan	6000 kr/tillfälle
Ej inlämnad ansökan om gräv tillstånd senast första vardagen efter akut arbete	2500 kr/tillfälle
Avvikelse från villkor i gräv tillstånd	9000 kr/tillfälle
Avvikelse från godkänd TA-Plan	9000 kr/tillfälle
Justering/påfyllning med grus i schaktad yta innan asfaltering	3000 kr/tillfälle

1.4 Framtida underhåll

Körbana	480:-/m ²
GC-väg	380:-/m ²
Trottoar/Gångbana	250:-/m ²
Stenläggning – Smågatsten	750:-/m ²
Stenläggning – Betongplattor, marksten	450:-/m ²
Grönyta/Grus	90:-/m ²
Kantsten – Granit	350:-/m
Kantsten – Betong	200:-/m
Påslag för grävning i yta med beläggning yngre än tre år.	100 % av framtida underhåll

MSN § 13

Dnr MSN19/129

Villkor och taxa för grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun

Miljö- och Samhällsbyggnadsnämnden har det övergripande ansvaret för säkerheten inom allmän platsmark i Nyköpings tätort. Villkoren syftar till att i samband med grävarbeten, förebygga risken för olyckor och skador inom detta område.

För att klara detta är det nödvändigt att det finns anvisningar hur grävarbetet bör skötas för att minimera framkomlighetsproblem, sättningar, skador på växtlighet, miljöproblem mm. samt att berörda parter får information om planerade och pågående arbeten. Störningar, skador och problem som kan uppkomma för trafikanter och fasta anläggningar ska minimeras bl.a. genom samordning och god planering.

De flesta grävningsarbeten innebär någon form av störning med avseende på trafiksäkerhet och framkomlighet. Dåligt utförda återställningsarbeten kan orsaka ökad kostnad för det framtida underhållet och vara ett trafikhinder med risk för skada på människor och fordon. Även grävningar som utförs på ett riktigt sätt medför att den planerade livslängden på anläggningen förkortas, och därmed ökar kostnaden för det framtida underhållet.

I ett flertal kommuner är arbetet med grävstillstånd, trafikordningsplaner och framtida underhåll avgiftsbelagt. I Nyköpings kommun finns det idag endast en taxa för framtida underhåll. Avgiftsnivåerna har beräknats med utgångspunkt från arbetstidsåtgång, tätare underhåll och minskad livslängd på anläggningen.

Inlägg i ärendet görs av Carl-Åke Andersson (S).

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att "Villkor för arbete inom offentlig plats i Nyköpings kommun" antagen av Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-12-17 upphör att gälla

att anta "Villkor för arbete inom offentlig plats i Nyköpings kommun" bilaga till tjänsteskrivelsen daterad 2020-01-27

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

MSN § 13

Dnr MSN19/129

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden föreslår Kommunfullmäktige

att anta "Taxa för grävillstånd, trafikanordningsplaner och framtida underhåll i Nyköpings kommun", bilaga till tjänsteskrivelsen daterad 2020-01-27

att den nya taxan börjar gälla från och med 2020-04-01

Beslut till:

Kommunfullmäktige

Tekniska divisionen

Webbredaktör, kommunledningskansliet (för publicering av villkorsdokument)

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

DnrKK20/558

Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021

Vård- och omsorgsnämnden har tagit fram ett förslag till avgifter för nämndens verksamhet för år 2021.

Flertalet avgifter styrs av maxtaxan som beslutas på nationell nivå och kopplas till prisbasbeloppet, som för 2021 uppgår till 47 600 kronor. Aktuellt förslag bygger på förutsättningen att de beräkningsgrunder som presenterades av Socialstyrelsen för 2020 kommer att gälla även för 2021. Slutlig information avseende 2021 kommer Socialstyrelsen att presentera senare under innevarande år vilket medför att dokumentet kan behöva ytterligare revidering framöver.

Övriga avgifter har kommunen fri rätt att besluta över. Det är exempelvis avgift för hemtjänst i eget ordinärt boende, avgift för omvårdnad och serviceinsatser i särskilt boende, avgift för kost inom äldreomsorg mm. Det visar sig i en jämförelse att Nyköping har lägre avgifter än närliggande kommuner.

Förslag

Förslaget är att höja avgifterna med 5 % för 2021 med syfte att täcka upp för nämndens kostnader.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta dokumentet *Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021*, samt

att dokumentet börjar gälla 2021-01-01.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021

Bakgrund

Vård- och omsorgsnämnden har tagit fram ett förslag till avgifter för nämndens verksamhet för år 2021.

Flertalet avgifter styrs av maxtaxan som beslutas på nationell nivå och kopplas till prisbasbeloppet, som för 2021 uppgår till 47 600 kronor. Aktuellt förslag bygger på förutsättningen att de beräkningsgrunder som presenterades av Socialstyrelsen för 2020 kommer att gälla även för 2021. Slutlig information avseende 2021 kommer Socialstyrelsen att presentera senare under innevarande år.

Övriga avgifter har kommunen fri rätt att besluta över. Det är exempelvis avgift för hemtjänst i eget ordinärt boende, avgift för omvårdnad och serviceinsatser i särskilt boende, avgift för kost inom äldreomsorg mm. Det visar sig i en jämförelse att Nyköping har lägre avgifter än närliggande kommuner.

Förslag

Förslaget är att höja avgifterna med 5 % för 2021 med syfte att täcka upp för nämndens kostnader.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta dokumentet "Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021, samt"

att dokumentet börjar gälla 2021-01-01.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg

Tf chef beställarkontoret

Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021

Maxtaxa

Inkomster

Inkomstberäkning baseras på den enskildes egna uppgifter. Den enskilde ska lämna uppgift om faktisk eller uppskattad inkomst för de närmast följande 12 månaderna när insatserna börjar och sedan en gång per år eller om något ändras under året.

Avgiftshandläggaren kontrollerar den enskildes uppgifter mot aktuella uppgifter från Försäkringskassan.

Den enskilde får inkomstunderlaget tillsammans med beslutet om avgift.

För enskild som inte lämnar uppgift om aktuell inkomst debiteras den faktiska avgiften eller maxavgiften.

Som inkomst räknas samtliga beskattningsbara inkomster enligt gällande skattelagstiftning samt vissa skattefria ersättningar:

- Inkomst av arbete
- Överskott i näringsverksamhet
- Allmän pension
- Tjänstepension
- Privata pensionsförsäkringar
- Avtalsgruppsjukförsäkringar (AGS)
- Sjukersättningar/aktivitetsersättningar
- Utlandspensioner
- Livränta
- Vårdbidrag (skattepliktig del)
- Utdelning på aktier och fondandelar per den 31 december året innan avgiftsperioden.
- Ränta på bankmedel per den 31 december året innan avgiftsperioden.
- Bostadsstöd, t ex bostadstillägg för pensionärer och bostadsbidrag, om den enskilde sökt och fått tillägg/bidrag
- Studiebidrag
- Skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kr
- Underhållsbidrag
- Arbetsmarknadsersättningar
- Äldreförsörjningsstöd

Som inkomst räknas inte

- Barns inkomster
- Förmögenhet eller skatteavvinster
- Handikappersättning

Från inkomsten frånräknas

- Statlig och kommunal skatt samt begravningsavgift enligt tabell
- Kyrkoavgift till samtliga trossamfund som har regeringens tillstånd att ta ut sina medlemsavgifter via skattsedel. (Se kommunförbundets cirkulär 2004:99) Kyrkoavgiften beräknas enligt vid varje tidpunkt gällande skattesats för Nyköpings församling.

Makars inkomster

Makars och registrerade partners samlade inkomster enligt ovan läggs samman. Därefter fördelas de med hälften på vardera person.

Om paret lever i skilda hushåll, t ex när den ena flyttat till särskilt boende, betraktas de som ensamstående. Om de anser det fördelaktigt kan de dock välja att betraktas som sammanboende.

Sambors inkomster

Sambor har inte juridisk försörjningsplikt och betraktas alltid som ensamstående.

Boendekostnad

Den enskildes faktiska boendekostnad beräknas på följande sätt:

Hyresrätt

Aktuellt hyresbelopp exklusive hushållsel. Ingår hushållsel i hyran avräknas en schablonkostnad på 330 kronor per månad.

Bostadsrätt

Aktuell avgift exklusive hushållsel + 70 % av räntekostnaderna för bostadslån.

Egen bostadsfastighet

70 % av räntekostnaderna för bostadslån + 70 % av tomträttsavgäld + fastighetsavgift + skäliga driftskostnader exklusive hushållsel.

Delad bostad

Om den enskilde delar bostad med en annan vuxen person som han/hon inte har försörjningsplikt för, delas bostadskostnaden mellan dessa.

Jämkning av boendekostnad vid flyttning till särskilt boende

En ensamstående som flyttar till särskilt boende kan få jämkning av boendekostnaden för det särskilda boendet. Detta gäller vid dubbel boendekostnad i högst tre månader. Den som har kapitalinnehav över 100 000 kr får dock inte jämkning.

Minimibelopp 2021

För den enskildes kostnader för personliga behov och övriga normala levnadskostnader är ett minimibelopp fastställt i lagen. Beloppet bygger på Konsumentverkets beräkningar av levnadskostnader för normal levnadsstandard för individer i olika åldrar. Beräkningsgrunderna är fastslagna i Socialstyrelsens föreskrifter och är knutna till prisbasbeloppet. Detta justeras årligen och uppgår för 2021 till 47 600 kronor.

Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

Minimibelopp	Beräkningsgrund	Belopp 2021, kr per månad	Jmf belopp 2020
Ensamstående 61 år och uppåt	1/12 av 135,46 % av prisbasbeloppet	5 373	5 339
Ensamstående upp till 60 år	110 % av ovanstående	5 911	5 873
Make/samboende 61 år och uppåt	1/12 av 114,46 % av prisbasbeloppet	4 540	4 512
Make/samboende upp till 60 år	110 % av ovanstående	4 994	4 963
Tillägg för barn 0-3 år	3,82 % av prisbasbeloppet avrundat till närmaste 10-tal	1 820	1 810
Tillägg för barn 4-10 år	4,53 % av prisbasbeloppet avrundat till närmaste 10-tal	2 160	2 140
Tillägg för barn 11-20 år	6,15 % av prisbasbeloppet avrundat till närmaste 10-tal	2 930	2 910

Höjning av minimibeloppet

Minimibeloppet ska höjas när den enskilde har skäligen fördyrande kostnader. Dessa ska ha en beräknad varaktighet på minst 10 månader under ett år samt avse ett belopp som är minst 200 kr/månad.

Minimibeloppet höjs i följande situationer:

Höjning av minimibeloppet	Beräkningsgrund	Belopp 2021, kr per månad	Jmf belopp 2020
Matdistribution 7 dagar/vecka	Kostnad för matlåda + matdistribution minus 40 % av Konsumentverkets beräknade livsmedelskostnad för personer > 75 år	538	674
Matdistribution 5 dagar/vecka	5/7 av ovanstående	384	481
Kostabonnemang särskilt boende	Den kostnad för kostabonnemang som överstiger Konsumentverkets beräknade livsmedelskostnad för personer > 75 år	1 119	1 467
Kostnad för god man	1/12 av den årliga avgift som den enskilde senast betalat till Överförmyndaren		

Exempel på övriga kostnader som kan höja minimibeloppet:

- Underhållskostnader för barn
- Fördyrade kostnader för resor
- Merkostnader till följd av funktionsnedsättning, t ex rehabilitering eller habilitering

Sänkning av minimibeloppet

Minimibeloppet kan sänkas om den enskilde har lägre levnadskostnader än de som ingår i minimibeloppet.

I kommunens särskilda boenden ingår hushållsel med 330 kr/månad i hyran, varför minimibeloppet sänks med motsvarande belopp. Ingår hushållsel i hyran för eget ordinärt boende görs motsvarande schablonavdrag från minimibeloppet.

Förbehållsbelopp

Den enskildes förbehållsbelopp är lika med summan av boendekostnaden och minimibeloppet.

Avgiftsutrymme

Mellanskillnaden mellan beräknad nettoinkomst och förbehållsbelopp (minimibelopp och boendekostnad) utgör avgiftsutrymmet. Om mellanskillnaden blir noll eller minus blir avgiften noll kronor. Den enskilde har, om behov föreligger, möjlighet att ansöka om försörjningsstöd.

Högekostnadsskydd

Maxtaxan är vad avgiften för hemtjänst i ordinärt boende och särskilt boende, dagverksamhet samt kommunal hälso- och sjukvård högst får uppgå till. Syftet med den är att skydda äldre och personer med funktionsnedsättning från alltför höga avgifter och att dessa grupper ska få behålla en lägsta nivå av egna medel, som ska räcka till nödvändiga och normala levnadskostnader.

Högekostnadsskydd	Beräkningsgrund	Belopp 2021, kr per månad	Jmf belopp 2020
Maxtaxa	1/12 av 0,5392 gånger prisbasbeloppet	2 139	2 125
Timtaxa upp till sex timmar	1/6 av ovanstående	356	354

Avgifter 2021

Avgifterna nedan beslutas av kommunen. De är här uppräknade med 5 % jämfört med föregående år.

Avgift för hemtjänst i eget ordinärt boende

	Belopp 2021	Jmf belopp 2020
Trygghetslarm, per månad	287	273
Telefonservice, per månad *)	140	133
Insatsen tillsyn, per månad (om inga övriga insatser)	551	525

*) Avgiften gäller endast beslut fattade före 2018-05-31. Därefter kan inte nya beslut om denna insats fattas.

För insatser överstigande sex timmar per månad är avgiften lika med avgiftsutrymmet – dock högst maxtaxan.

Vid insatser till makar/registrerade partners beräknas avgift för var och en för sig om insatsen vänder sig till båda.

Den sammanlagda avgiften av olika insatser är alltid högst lika med avgiftsutrymmet dock högst maxtaxan.

Avgift för omvårdnad och serviceinsatser i särskilt boende

I stadigvarande boende är avgiften lika med avgiftsutrymmet - dock högst maxtaxan.

I korttidsboende är avgiften 1/30 av avgiftsutrymmet (högst maxtaxan) för varje boendedag. För hel månad debiteras avgiftsutrymme/maxtaxan oavsett månadens längd.

Avgifter för hälso- och sjukvård 2021

	Belopp 2021	Jmf belopp 2020
Inskriften i hemsjukvård, avgift per månad	537	511
Inskriften i hemsjukvård, förbandsmaterial per månad	179	170
Hembesök, inte inskriven i hemsjukvård, per tillfälle	182	174
Höftskyddsbyxa, per styck	100	100

Avgifter för kost inom äldreomsorg 2021

	Belopp 2021	Frukost	Lunch	Kväll	Jmf belopp 2020
Matlåda 7 dagar/vecka, per månad	954				909
Matlåda 5 dagar/vecka, per månad	682				650
Matlåda, per dag	32				30
Distribution av matlåda 7 dagar/vecka, per månad	580				553
Distribution av matlåda 5 dagar/vecka, per månad	439				418
Distribution av matlåda, per dag	20				19
Dagverksamhet/tillfälle	81				78
Abonnemang boende, per månad	3 609				3 437
per dag	120	26	47	47	115

Matlåda avser enbart maten. Avgiften för distribution läggs in i maxtaxan. Beräkning görs som pris per dag x antal dagar per vecka x 4,3 veckor per månad.

Avgifter för kost inom verksamhet för funktionsnedsatta 2021

	Belopp	Frukost	Lunch	Kväll	Jmf
--	--------	---------	-------	-------	-----

	2021				belopp 2020
Abonnemang boende, per månad	3 609				3 437
per dag	120	25	45	45	115
Korttids/fritids under lov	123	27	48	48	117
Dito från 16 år	147	33	57	57	140
Mellanmål fritids	25				24
Under resor med fritids	206	46	80	80	196
Lunch dagl verksamhet	64				61

Övriga avgifter

	Belopp 2021	Jmf belopp 2020
Förbrukningsvaror vid särskilt boende (frivilligt deltagande) per månad	143	137
Avgift för ej i förväg avbokade besök inom hemtjänsten, per gång *)	150	150

*) Senarelagt genomförande pga pandemin.

Avgiften för förbrukningsvaror avser sådant som städmaterial/rengöringsmedel, tvättmedel, hushålls och toapapper, avfallspåsar, måltidsskydd, tvättlappar och glödlampor till fast armatur i vårdtagarens lägenhet.

Villkor kring avgiften för ej avbokade besök:

- Avbokningen måste ske senast vid samma tidpunkt som besöket skulle ägt rum, två vardagar innan.
- Undantag gäller till exempel vid akut inläggning på lasarett. Det finns också utrymme för bedömning utifrån aktuell situation.
- Kommer personalen mer än en timme för tidigt eller för sent och kunden inte är hemma, debiteras heller ingen avgift.
- Avgiften ingår ej i maxtaxan.

Debitering av avgift

Debitering av avgift sker varje månad i efterhand. Om sammanlagd debitering av avgift för en månad understiger 100 kr sker ingen debitering förrän flera månadsavgifter tillsammans överstiger 100 kr.

Avräkningsregler vid frånvaro

Frånvaro på grund av sjukhusvistelse eller vistelse på korttidsboende går till på följande sätt:

- Avdrag sker för avgift för hemtjänst med 1/30 av beslutad månadsavgift per frånvarodag.
- Avdrag sker med avgift för kost med en 1/30 av månadsavgiften vid 7-dagars abonnemang respektive 1/22 av månadsavgiften vid 5-dagars abonnemang.

Vid övrig frånvaro eller tillfälligt uppehåll görs avdrag som vid sjukhusvistelse under förutsättning att den enskilde gjort skriftlig anmälan på särskild blankett senast sju dagar före frånvaron.

Om planerad korttidsvistelse inte avbokas minst två veckor i förväg ska kostavgift för den planerade tiden betalas.

Omräkning av avgift

Omräkning av avgift sker årligen eller vid väsentligt ändrade förhållanden. Vid omprövning/ändring av beslutad insats gör avgiftshandläggaren en ny beräkning med aktuella uppgifter från försäkringskassan.

Överklagande

Avgiftsprövning är individuell. Avgiftsbeslutet kan överklagas och besvärshänvisning lämnas vid varje beslut.

VON § 71

Dnr VON20/77

Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021

Ett förslag till avgifter inom Vård- och omsorgsnämndens verksamhet för år 2021 finns nu framtaget, vilket framgår av bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2020-08-18.

Flertalet avgifter styrs av maxtaxan som beslutas på nationell nivå och koppas till prisbasbeloppet, som för 2021 uppgår till 47 600 kronor. Aktuellt förslag bygger på förutsättningen att de beräkningsgrunder som presenterades av Socialstyrelsen för 2020 kommer att gälla även för 2021. Slutlig information avseende 2021 kommer Socialstyrelsen att presentera senare under innevarande år.

Övriga avgifter har kommunen fri rätt att besluta över. Det visar sig i en jämförelse att Nyköping har lägre avgifter än närliggande kommuner. Liksom för 2020 föreslås för 2021 därför en uppräkning med 5 % i syfte att närma oss övriga kommuners nivå, för att täcka upp för nämndens kostnader.

Inlägg i ärendet görs av Annika Bengtsson (KD), Sofia Amloh (S) och Maija Söderberg (M)

Sakkunnig tjänsteperson Marie Johnsson besvarar fråga.

Nämnden enas om att göra ett förtydligande i taxedokumentet gällande avgifter för kost avseende tidsintervallen för matabonnemangen.

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

att, med ovan ändring, föreslå Kommunfullmäktige att anta dokumentet "Maxtaxa, avgifter och debitering inom Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde 2021", enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2020-08-18.

att föreslå Kommunfullmäktige att avgifterna enligt dokumentet börjar gälla 2021-01-01.

att revidera dokumentet om Socialstyrelsen senare under innevarande år beslutar att ändra beräkningsgrunderna för maxtaxa mm.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

VON § 71

Dnr VON20/77

Beslut till:

Kommunstyrelsen

Division Social omsorg, myndighetsfunktionen och avgiftshandläggare

---

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Plats och tid Stadshuset sal B, 2020-09-10, kl. 13:30-15:07.

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Sofia Amløh (S), ordf Maria Gilstig (M), 2:e v ordf Rauni Ringberg (S) Fekade Gebremichael (S) Kenneth Bjurström (MP) Maija Söderberg (M) Marita Göransson (KD) Marianne Sohlman Zetterström (SD) Eila Ulf (S) tj. ers Harry Malmqvist (S) tj. ers Jessica Johansson (L) tj. ers</p>	<p>Ersättare Lennart Hagerström (S) Orvar Windisch (M) Johan Stenberg (M) Annika Bengtsson (KD)</p>
-------------------------	--	--

Övriga deltagare Henrik Forslund informationsansvarig, Jessica Rosendahl Dahlbeck, Jan Holmlund divisionschef Social Omsorg, Marie Johnsson sakkunnig, Tarja Viitanen medicinskt ansvarig sjuksköterska, Inga-Lill Gustavsson enhetschef, Martina Hallström gruppleadare (C), Monica Andersson enhetschef

Underskrifter	Sekreterare	 ..... Johanna Sterner	Paragrafer 63–83
	Ordförande	 ..... Sofia Amløh	
	Justerande	 ..... Maria Gilstig	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Vård- och omsorgsnämnden		
Sammanträdesdatum	2020-09-10	Sista dag för överklagande	2020-10-14
Anslag uppsatt den	2020-09-23	Datum för anslags nedtagande	2020-10-15
Protokollet förvaras hos	Kommunledningskontoret/kansli		

Underskrift .....

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK20/433

Rekvirering av statsbidrag för satsningen Äldreomsorgslyftet

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner som ersättning för att anställda ska kunna utbilda sig till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet. Staten finansierar kostnaden för den anställdes frånvarotid på grund av studierna under 2020 och 2021 (S2020/05025/SOF). Nyköpings kommun har fått möjlighet att rekvirera 2 966 457 kronor, vilket ska göra senast den 31 oktober 2020.

Vård- och omsorgsnämnden beslutade enligt § 57 i juni 2020 att avsätta 2,5 mnkr för 2020 till ökad kompetens inom omsorgen som ett komplement till Äldreomsorgslyftet.

Förslag

Föreslaget är att kommunstyrelsen beslutar att rekvirera medlen för äldreomsorgslyftet på 2 966 457 kronor, att kommunstyrelsen uppdrar till Vård- och omsorgsnämnden att administrera medlen för avsedda ändamål samt återrapportera disponeringen av medlen till kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att rekvirera medlen för äldreomsorgslyftet,

att uppdra till Vård- och omsorgsnämnden att administrera medlen för avsedda ändamål, samt

att Vård- och omsorgsnämnden återrapporterar disponeringen av medlen till kommunstyrelsen.

Beslut till

Vård- och omsorgsnämnden

Socialstyrelsen

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Rekvirering av statsbidrag för satsningen Äldreomsorgslyftet

Bakgrund

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner som ersättning för att anställda ska kunna utbildas till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet. Staten finansierar kostnaden för den anställdes frånvarotid på grund av studierna under 2020 och 2021 (S2020/05025/SOF). Nyköpings kommun har fått möjlighet att rekvirera 2 966 457 kronor, vilket ska göra senast den 31 oktober 2020.

Vård- och omsorgsnämnden beslutade enligt § 57 i juni 2020 att avsätta 2,5 mnkr för 2020 till ökad kompetens inom omsorgen som ett komplement till Äldreomsorgslyftet.

Förslag

Förslaget är att kommunstyrelsen beslutar att rekvirera medlen för äldreomsorgslyftet på 2 966 457 kronor, att kommunstyrelsen uppdrar till Vårds- och omsorgsnämnden att administrera medlen för avsedda ändamål samt återrapportera till disponeringen av medlen till kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att rekvirera medlen för äldreomsorgslyftet, samt

att uppdra till Vård- och omsorgsnämnden att administrera medlen för avsedda ändamål, samt

att Vård- och omsorgsnämnden återrapporterar disponeringen av medlen till kommunstyrelsen.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg

Tf chef beställarkontor

Beslut till:

Vård- och omsorgsnämnden

Ekonomiavdelningen

VON § 73

Dnr VON20/72

Rekvirering av statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att fördela stimulansmedel till kommunerna för kostnader till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet. Detta syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Staten finansierar kostnaden för den tid den anställda är frånvarande på grund av studierna under 2020 och 2021.

Nyköpings kommun har fått möjlighet att rekvirera 2 966 457 kronor, vilket ska göras senast den 31 oktober 2020. Vård- och omsorgsnämnden beslutade enligt § 57 i juni 2020 att inom ram avsätta 2,5 mnkr för 2020 till ökad kompetens inom omsorgen, som ett komplement till statens satsning. På helåret innebär det 5,0 mnkr för 2021.

Vård- och omsorgsnämnden beslutar föreslå Kommunstyrelsen att besluta

att rekvirera medlen för Äldreomsorgslyftet

att uppdra åt Vård- och omsorgsnämnden att administrera medlen och disponera dem för avsedda ändamål och därefter bistå Kommunstyrelsen med underlag för återrapportering till Socialstyrelsen under 2021.

Beslut till:

Kommunstyrelsen

Justerandes signatur

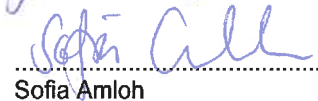

Utdragsbestyrkande

Plats och tid Stadshuset sal B, 2020-09-10, kl. 13:30-15:07.

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Sofia Amlöf (S), ordf Maria Gilstig (M), 2:e v ordf Rauni Ringberg (S) Fekade Gebremichael (S) Kenneth Bjurström (MP) Maija Söderberg (M) Marita Göransson (KD) Marianne Sohlman Zetterström (SD) Eila Ulf (S) tj. ers Harry Malmqvist (S) tj. ers Jessica Johansson (L) tj. ers</p>	<p>Ersättare Lennart Hagerström (S) Orvar Windisch (M) Johan Stenberg (M) Annika Bengtsson (KD)</p>
-------------------------	--	--

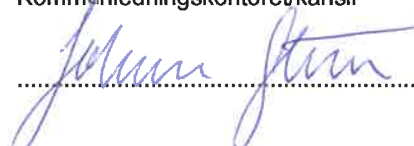
Övriga deltagare Henrik Forslund informationsansvarig, Jessica Rosendahl Dahlbeck, Jan Holmlund divisionschef Social Omsorg, Marie Johnsson sakkunnig, Tarja Viitanen medicinskt ansvarig sjuksköterska, Inga-Lill Gustavsson enhetschef, Martina Hallström gruppleadare (C), Monica Andersson enhetschef

Underskrifter	Sekreterare	 ..... Johanna Sterner	Paragrafer 63–83
	Ordförande	 ..... Sofia Amlöf	
	Justerande	 ..... Maria Gilstig	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Vård- och omsorgsnämnden		
Sammanträdesdatum	2020-09-10	Sista dag för överklagande	2020-10-14
Anslag uppsatt den	2020-09-23	Datum för anslags nedtagande	2020-10-15
Protokollet förvaras hos	Kommunledningskontoret/kansli		

Underskrift .....

2020-06-04
S2020/05025/SOF (delvis)Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitikSocialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet

Regeringens beslut

Socialstyrelsen får i uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner som ersättning för att anställda inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre ska kunna utbildas till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet. Myndigheten ska administrera och följa upp hur medel använts enligt myndighetens anvisningar och i vilken utsträckning som privata utförare fått tillgång till stimulansmedlen. Kommunerna får rekvirera medel enligt *bilaga*.

Socialstyrelsen ska informera kommunerna om hur Äldreomsorgslyftet ska genomföras. Kommunerna ansvarar för att informera de privata utförare som bedriver kommunal verksamhet på uppdrag av kommunen och verksamheter som drivs av kommunen om möjligheten att ta del av medlen. Kommunerna ansvarar för att såväl egen verksamhet som privata utförare har möjlighet att ta del av stimulansmedlen. I Socialstyrelsens information till kommunerna ska det framgå att det är Skolverkets yrkespaket till vårdbiträde (800 p) och undersköterska (1500 p) som ger rätt till stöd. Även motsvarande utbildningar på Folkhögskolorna berättigar till stöd. I Socialstyrelsens information ska också framgå de villkor som t.ex. krav på redovisning av använda medel, återbetalning av outnyttjade eller felaktigt använda medel m.m. som är förenade med Äldreomsorgslyftet.

Socialstyrelsen ska betala ut medel till kommunerna. Kommunen rekvirerar i egenskap av huvudman för sin egen verksamhet och för privata utförares verksamhet. Användningen av statsbidraget ska redovisas till Socialstyrelsen det datum myndigheten anger. Redovisningen ska innehålla en inventering

av hur många som påbörjat utbildning, avslutat utbildning med godkänt betyg, hur många som är ny respektive befintlig personal samt om personalen är anställd i egen eller privat regi. Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 462 750 000 kronor under 2020. Av dessa medel får Socialstyrelsen använda 750 000 kronor för eget arbete kopplat till uppdraget. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, anslagsposten 11 Utvecklingsmedel – Socialstyrelsen. Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 oktober 2021. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Utbrottet av covid-19 har synliggjort det svåra bemanningsläge som vård och omsorg står inför och inte minst vården och omsorgen om äldre. För att klara såväl den kortsiktiga som långsiktiga kompetensförsörjningen är det viktigt att den personal som anställs har rätt kompetens för sina arbetsuppgifter och att personalen får goda förutsättningar för att utföra sitt arbete. Regeringen bedömer att det finns behov av att stödja kommunerna i syfte att höja kompetensen inom vård och omsorg om äldre och genomför därför Äldreomsorgslyftet. Satsningen innebär att anställda inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre ska erbjudas bibehållen lön under utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid och planeras omfatta sammanlagt 2 156 miljoner kronor under 2020 och 2021. Satsningen bidrar till ökad ekonomisk jämställdhet eftersom den leder till att anställda inom vård och omsorg, varav en stor majoritet är kvinnor, får högre utbildning och därmed ökade möjligheter till fast anställning och en högre lön. Satsningen kan även bidra till att bredda målgruppen för rekrytering och exempelvis locka fler män eftersom det bedöms bli attraktivare att söka till detta yrke om man får utbilda sig på arbetstid samtidigt som sysselsättningen minskat i andra branscher.

Närmare om uppdraget

Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Staten kommer att finansiera kostnaden för den tid den anställde är frånvarande på grund av studier till vårdbiträde eller undersköterska under 2020 och 2021.

Kommuner får ansöka om medel enligt den fastställda fördelningsramen för såväl verksamhet i egen som privat regi. Medel som inte utnyttjats ska återbetalas. De anställdas villkor för anställningen följer av lag och kollektivavtal.

Regeringen beräknar att uppdragets genomförande under 2021 kostar 1 694 000 000 kronor.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Johanna Hedström

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, OFA K,
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Socialutskottet
Sveriges Kommuner och Regioner

Fördelning av statsbidrag 2020 för ökad kompetens bland personal i kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre

Varje kommun rekviderar om medel upp till angiven fördelningsram. Fördelningen av medlen har två faktorer i förening som grund. Den ena faktorn är folkmängden i kommunen år 2019. Den andra grunden är standardkostnaden för äldreomsorg i det kommunala utjämningsystemet. Standardkostnaden för äldreomsorgen baseras enligt förordningen om kommunalekonomisk utjämning (2004:881) på ålder, civilstånd, skillnader i dödlighet, tillägg för personer födda utanför Norden, tillägg för institutionsboende i glesbygd, tillägg för hemtjänst i glesbygd. Ålder och civilstånd är de faktorer som påverkar standardkostnaden mest. För 2020 fördelas 462 000 000 kronor. Medel kan rekvideras till och med den 31 oktober 2020.

<hr/> Kommun <hr/>	
Ale	1 073 500
Alingsås	1 981 672
Alvesta	1 001 879
Aneby	324 464
Arboga	797 006
Arjeplog	232 695
Arvidsjaur	442 092
Arvika	1 641 627
Askersund	628 772
Avesta	1 296 910
Bengtstors	706 887
Berg	528 772
Bjurholm	209 908

Bjuv	587 420
Boden	1 541 088
Bollebygd	370 009
Bollnäs	1 576 579
Borgholm	791 628
Borlänge	2 306 332
Borås	5 037 087
Botkyrka	2 613 398
Boxholm	305 969
Bromölla	644 979
Bräcke	445 017
Burlöv	746 470
Båstad	999 803
Dals-Ed	289 503
Danderyd	1 686 123
Degerfors	572 924
Dorotea	250 382
Eda	523 574
Ekerö	934 730
Eksjö	982 244
Emmaboda	620 406
Enköping	2 001 469
Eskilstuna	4 649 787

Eslöv	1 393 413
Essunga	301 399
Fagersta	773 394
Falkenberg	2 390 135
Falköping	1 777 837
Falun	2 827 525
Filipstad	735 307
Finspång	1 205 214
Flen	994 658
Forshaga	568 828
Färgelanda	389 384
Gagnef	499 589
Gislaved	1 365 732
Gnesta	513 252
Gnosjö	428 545
Gotland	3 282 145
Grums	530 870
Grästorps	338 028
Gullspång	350 313
Gällivare	1 116 424
Gävle	4 541 744
Göteborg	21 114 708
Götene	643 007

Habo	372 117
Hagfors	842 785
Hallsberg	778 314
Hallstahammar	882 523
Halmstad	4 770 862
Hammarö	622 557
Haninge	2 711 797
Haparanda	611 685
Heby	775 249
Hedemora	879 677
Helsingborg	6 383 889
Herrljunga	499 353
Hjo	521 389
Hofors	601 757
Huddinge	3 153 462
Hudiksvall	2 096 682
Hultsfred	911 034
Hylte	571 477
Håbo	628 416
Hällefors	472 123
Härjedalen	775 474
Härnösand	1 455 168
Härryda	1 201 277

Hässleholm	2 824 284
Höganäs	1 422 491
Högsby	379 733
Hörby	807 136
Höör	716 062
Jokkmokk	353 393
Järfälla	2 960 186
Jönköping	6 111 658
Kalix	995 808
Kalmar	3 144 853
Karlsborg	435 362
Karlshamn	1 813 463
Karlskoga	1 753 627
Karlskrona	3 229 029
Karlstad	4 338 371
Katrineholm	1 824 653
Kil	596 183
Kinda	565 335
Kiruna	1 138 341
Klippan	895 654
Knivsta	456 129
Kramfors	1 261 352
Kristianstad	4 147 003

Kristinehamn	1 484 185
Krokom	733 450
Kumla	915 739
Kungsbacka	3 322 943
Kungsör	405 263
Kungälv	2 052 330
Kävlinge	1 102 440
Köping	1 437 421
Laholm	1 343 517
Landskrona	2 093 832
Laxå	406 483
Lekeberg	372 294
Leksand	957 184
Lerum	1 470 848
Lessebo	454 655
Lidingö	2 495 751
Lidköping	2 016 318
Lilla Edet	557 202
Lindesberg	1 270 613
Linköping	6 430 799
Ljungby	1 568 789
Ljusdal	1 230 262
Ljusnarsberg	315 761

Lomma	1 007 067
Ludvika	1 572 882
Luleå	3 421 981
Lund	4 457 350
Lycksele	753 676
Lysekil	929 207
Malmö	13 274 320
Malung-Sälen	636 921
Malå	217 344
Mariestad	1 400 471
Mark	1 774 337
Markaryd	599 336
Mellerud	600 113
Mjölby	1 315 553
Mora	1 183 756
Motala	2 228 625
Mullsjö	335 533
Munkedal	615 311
Munkfors	293 860
Mölnadal	2 473 492
Mönsterås	793 384
Mörbylånga	782 181
Nacka	3 706 613

Nora	610 988
Norberg	336 434
Nordanstig	561 721
Nordmaling	449 294
Norrköping	6 031 370
Norrtälje	3 653 861
Norsjö	269 656
Nybro	1 180 523
Nykvarn	284 114
Nyköping	2 966 457
Nynäshamn	1 282 604
Nässjö	1 545 210
Ockelbo	373 484
Olofström	833 611
Orsa	452 454
Orust	910 863
Osby	768 205
Oskarshamn	1 408 656
Ovanåker	712 175
Oxelösund	747 079
Pajala	562 384
Partille	1 498 453
Perstorp	378 816

Piteå	2 084 355
Ragunda	444 131
Robertsfors	421 312
Ronneby	1 623 632
Rättvik	832 048
Sala	1 247 397
Salem	588 196
Sandviken	2 072 755
Sigtuna	1 533 419
Simrishamn	1 403 905
Sjöbo	935 531
Skara	930 333
Skellefteå	3 772 977
Skinnskatteberg	264 357
Skurup	683 943
Skövde	2 399 614
Smedjebacken	591 215
Sollefteå	1 329 033
Sollentuna	2 532 575
Solna	3 255 801
Sorsele	210 025
Sotenäs	633 621
Staffanstorps	903 214

Stenungssund	1 055 860
Stockholm	36 340 659
Storfors	236 949
Storuman	442 915
Strängnäs	1 606 320
Strömstad	662 296
Strömsund	899 078
Sundbyberg	1 595 214
Sundsvall	4 677 315
Sunne	795 925
Surahammar	505 893
Svalöv	560 611
Svedala	753 567
Svenljunga	549 911
Säffle	1 013 581
Säter	583 958
Sävsjö	654 322
Söderhamn	1 623 658
Söderköping	713 234
Södertälje	3 637 757
Sölvesborg	981 380
Tanum	811 278
Tibro	606 500

Tidaholm	703 317
Tierp	1 152 858
Timrå	876 590
Tingsryd	907 888
Tjörn	809 845
Tomelilla	745 898
Torsby	913 151
Torsås	470 166
Tranemo	642 912
Tranås	1 100 216
Trelleborg	2 140 459
Trollhättan	2 542 792
Trosa	563 977
Tyresö	1 664 485
Täby	3 051 016
Töreboda	514 038
Uddevalla	2 841 972
Ulricehamn	1 322 887
Umeå	4 462 690
Upplands Väsby	1 589 878
Upplands-Bro	857 142
Uppsala	8 286 116
Uppvidinge	562 290

Vadstena	535 124
Vaggeryd	604 217
Valdemarsvik	504 730
Vallentuna	1 081 806
Vansbro	447 697
Vara	880 829
Varberg	3 207 153
Vaxholm	447 458
Vellinge	1 535 995
Vetlanda	1 467 641
Vilhelmina	464 538
Vimmerby	921 202
Vindeln	400 484
Vingåker	481 114
Vårgårda	500 907
Vänersborg	1 997 580
Vännäs	412 049
Värmdö	1 378 955
Värnamo	1 672 051
Västervik	2 329 995
Västerås	6 676 757
Växjö	3 805 479
Ydre	249 463

Ystad	1 840 036
Åmål	763 400
Ånge	663 478
Åre	470 096
Årjäng	598 649
Åsele	242 784
Åstorp	579 166
Åtvidaberg	659 577
Älmhult	855 628
Älvdalen	507 374
Älvkarleby	506 928
Älvsbyn	497 736
Ängelholm	2 333 802
Öckerö	628 260
Ödeshög	323 620
Örebro	6 092 397
Örkelljunga	553 631
Örnsköldsvik	3 133 744
Östersund	3 025 911
Österåker	1 580 413
Östhammar	1 278 425
Östra Göinge	733 249
Överkalix	296 455

Övertorneå 364 331

Summa 462 000 000

KS §

Dnr KK20/414

Yttrande avseende ”Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – regional klimat och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045”

Nyköpings kommun har fått förslag till reviderad klimat- och energistrategi för Södermanlands län, ”*Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*” på remiss av Länsstyrelsen i Södermanlands län.

I förslaget framgår att Länsstyrelsen på uppdrag av regeringen, under 2018-2020 uppdaterat länets klimat och energistrategi i samverkan med länets aktörer. Syftet med den nya strategin är att skapa långsiktighet och ökad tydlighet i omställningsarbetet i länet. Sörmlands klimat- och energistrategi ger vägledning i hur länet kan bli klimatneutralt år 2045. Strategin består av sju utvalda fokusområden och för varje fokusområde finns en vision och ett antal insatsområden. För respektive insatsområde finns en sammanfattning av exempel på vad som behöver göras framöver. Fokus- och insatsområdena är vägledande för arbetet med att ta fram åtgärder i omställningsarbetet 2020 och framåt, i handlingsplaner på regional och lokal nivå i länet. För att nå målet om netto-nollutsläpp år 2045, krävs utöver konkreta åtgärder även samverkan och kunskapsspridning i länet.

I arbetet med framtagande av yttrandet har, utöver kommunens miljöstrateg, representanter från detaljplanering, ekologi, transportstrategi, markförvaltning och översiktsplanering deltagit. Vidare har miljöingenjörer och representanter på Gata Park Hamn, Tekniska divisionen, samt representanter från Näringslivsenheten deltagit.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att anta yttrande över *Ett klimatneutralt Södermanland 2045-regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*.

Beslut

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Miljöstrateg

Samhällsbyggnad

Kommunstyrelsen

Yttrande avseende ”Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – regional klimat och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045”

Nyköpings kommun har fått förslag till reviderad klimat- och energistrategi för Södermanlands län, ”*Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*” på remiss av Länsstyrelsen i Södermanlands län.

I förslaget framgår att Länsstyrelsen på uppdrag av regeringen, under 2018-2020 uppdaterat länets klimat och energistrategi i samverkan med länets aktörer. Syftet med den nya strategin är att skapa långsiktighet och ökad tydlighet i omställningsarbetet i länet. Sörmlands klimat- och energistrategi ger vägledning i hur länet kan bli klimatneutralt år 2045. Strategin består av sju utvalda fokusområden och för varje fokusområde finns en vision och ett antal insatsområden. För respektive insatsområde finns en sammanfattning av exempel på vad som behöver göras framöver. Fokus- och insatsområdena är vägledande för arbetet med att ta fram åtgärder i omställningsarbetet 2020 och framåt, i handlingsplaner på regional och lokal nivå i länet. För att nå målet om netto-nollutsläpp år 2045, krävs utöver konkreta åtgärder även samverkan och kunskapsspridning i länet.

I arbetet med framtagande av yttrandet har, utöver kommunens miljöstrateg, representanter från detaljplanering, ekologi, transportstrategi, markförvaltning och översiktsplanering deltagit. Vidare har miljöingenjörer och representanter på Gata Park Hamn, Tekniska divisionen, samt representanter från Näringslivsenheten deltagit.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

En prövning av barnets bästa har genomförts.

Förslag till beslut beaktar vad som bedömdes vara barnets bästa enligt prövningen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att anta yttrande över *Ett klimatneutralt Södermanland 2045-regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Mats Pettersson
Kommundirektör

Jenny Åtegård
tf Kanslichef

Beslut till:

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Yttrande avseende ”Ett klimatneutralt Sörmland 2045 – Regional klimat och energistrategi för Sörmlands län 2020-2030 med sikte på 2045”

Nyköpings kommun har fått förslag till reviderad klimat- och energistrategi för Södermanlands län, ”*Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*” på remiss av Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Övergripande synpunkter

Kommunstyrelsen i Nyköpings kommun anser att rätt områden utsetts till fokusområden, men föreslår vissa justeringar i presentationsföljden. Varje fokusområde avslutas med ett avsnitt som heter ”Vad behövs” och Nyköpings kommun föreslår några tillägg till de redan väl relevanta insatserna som föreslås. Kommunstyrelsen anser att förslagen är realistiska men saknar ett kostnad/nytta-analytiskt perspektiv. Nyköping kommun uppmärksammar att delar av förslagen mest troligt innebär ytterligare arbete och kostnader för kommunen om handlingsplaner utifrån strategin ska tas fram. Vidare efterfrågar Nyköpings kommun ökad tydlighet gällande ansvar för åtgärder samt ansvar för finansiering av dessa.

Södermanlands strategi i en större kontext

- Nyköpings kommun anser att strategin är väl genomarbetad och det är bra att den kopplar till Agenda 2030 och de nationella miljömålen för att sätta strategin i sitt sammanhang, samt för att visa på gemensamma målsättningar och utmaningar. Nyköpings kommun ställer sig dock frågan om åtgärderna är tillräckliga i rådande akuta situation.

- En kort redovisning av den tidigare strategin samt väsentliga skillnader i nya förslaget är välkommet.
- Åtgärdsprogram för "Södermanlandsmiljö under regionala program" nämns. Nyköpings kommun ställer sig frågande till relevansen då programmet inte längre är giltigt när strategin fastställs.
- Under rubriken Genomförande och uppföljning trycker man på att kraftfulla åtgärder, stärkt dialog och plattformar behövs för att ta fram och genomföra åtgärder för att nå strategins målsättning om noll-nettutsläpp till 2045. Där omnämns Sörmlands klimat- och miljöråd men dess roll i arbetet, att gå från ord till handling, är otydlig gällande om det t.ex. är via det forumet arbetet är tänkt att ske.
- Det framgår tydligt hur uppföljningen av strategin ska ske, genom olika rapporter och verktyg, men det är oklart till vem och hur de ska kommuniceras. I arbetet med att ta fram och prioritera rätt åtgärder behövs uppföljning men också en tydlig delaktighet och ägandeskap hos berörda aktörer, exempelvis hur målsättningen ska spridas och få till handling.
- Det globala målet "Ingen hunger" bör inkluderas som Agenda 2030-mål i samtliga fokusområden.

Fokusområde Samhällsplanering

- Under rubriken "*Klimat- och energifrågor integreras i planeringen*" bör även avfall samt vatten klassificeras som viktiga områden. Nyköpings kommun bedömer att dessa områden bör inkluderas i samhällsplaneringen för att medborgare ska ges möjlighet att hantera sitt avfall på rätt sätt, samt få möjlighet till sortering. Att dessa områden inte inkluderas i planeringsskedet kan få stora konsekvenser då en stark koppling till kretsloppstänk och en hållbar regional struktur saknas.
- Vidare föreslår Nyköpings kommun att fokusområdena *Samhällsplanering* samt *Resor och transporter* hålls ihop i dokumentet då de har en stark koppling till varandra. Bland annat beskrivs under fokusområdet Resor och transporter under rubriken *Hållbara resor* flera åtgärder som berör samhällsplanering, exempelvis:
  - "I stort sett handlar det om att samhället planeras transporteffektivt. Tillkommande bebyggelse och exploatering bör ske i stråk med kollektivtrafik och nära hållplatser eller stationer. För att uppnå ett transporteffektivt län krävs att samhällsplanerare, beslutsfattare och samhällsmedborgare fattar medvetna beslut för att minska användningen av energieffektiva trafikslag" (sid 56).

- "Ett ökat bruk av kollektivtrafik, gång och cykel behövs i länet. Detta behöver åstadkommas på flera sätt genom till exempel påverkansåtgärder och infrastrukturåtgärder, både fysiska och digitala..." (sid 57).
- "Pendling med andra alternativ än bil behöver underlättas genom förbättrade pendlingsmöjligheter med kollektivtrafik, exempelvis genom attraktiva bytespunkter med bil- och cykelparkeringar där man på ett tryggt och säkert sätt kan byta mellan trafikslag" (sid 57).
- Inget av ovanstående tas emellertid upp i punktlistan "*Vad behövs*" för att uppnå mer hållbara resor, men skulle kunna inkluderas i "*Samhällsplanering*".
- Sammanhängande och trygga stråk är en viktig aspekt för att uppnå hållbart resande. Dessa aspekter saknas i strategin.
- Huvudansvar för respektive åtgärd som nämns i rutan "*Vad behövs*" framgår inte. Detta behöver bli tydligt och gäller även åtgärder som presenteras under resterande "*Vad behövs*" i dokumentet.
- Förutom att en god tillgänglighet till olika kollektivtrafiklösningar i landsbygdens servicenoder (sid 31) bidrar till ökad möjlighet till hållbart resande för medborgarna i kommunen är det även välkommet ur ett näringslivsperspektiv då företag på landsbygden ges möjlighet till hållbara transporter för medarbetare och kunder.

Fokusområde Hållbara energisystem

- Nyköpings kommun saknar en diskussion kring behovet av en nationellt övergripande struktur gällande ansvarsfördelning och kostnadsfördelning i elförsörjningen, samt förutsättningar för kommunala verksamheter att bidra till att skapa lokala nät.

Fokusområde Byggnader

- Detta fokusområde skulle kunna integreras i *Samhällsplanering* för att minska antalet fokusområden i strategin.

Fokusområde Företag och industrier

- Fokusområdet står för 59% av klimatpåverkan och en tidigare placering i presentationen skulle ge en tydlig signal i betydelse för klimatomställningen, även om fokusområdena inte är rangordnade. Dock står SSAB för nästan hela denna påverkan och en risk för att fokus dras från transporter och samhällsplanering som är de största utmaningarna för övriga kommuner i Södermanlands län, är överhängande. Detta dilemma behöver övervägas och hanteras. Se vidare resonemang under Synpunkter i detalj, punkt 1.

Fokusområde Jord- och skogsbruk

- Inom skogsbruket behövs utöver klimatanpassning även en ökad kunskap om hur skogsägarna kan höja tillväxten i sina skogar och därmed binda mer kol.
- Detta ingår i begreppet skötsel, men behöver bli tydligare. I övrigt är det svårt att förstå vad de föreslagna insatserna kan ge i klimatnytta. Detta ser kommunen bör framgå tydligare.

Fokusområde Produktion och konsumtion

- Stycket om kött- och mejerikonsumtion bör problematiseras mer än utifrån klimataspekter som utsläpp av växthusgaser. Hela produktionskedjan bör belysas och den omställning som sker inom näringen som kan gynna en hållbar produktion och konsumtion i längden. Det rör allt från hur spannmål eller grödor odlas, till var och på vilket sätt djur föds upp. En hållbar konsumtionskedja ställer krav på en hållbar lokal och regional produktionskedja, vilket riskerar bidra till resursslöseri och miljömässigt ohållbara lösningar om det skapar flaskhalsar där alternativ som kvarstår blir import eller ohållbara jordbruk. Djur som betar i hagmarker ger en ökad biologisk mångfald och en hållbar produktion bidrar till att naturen blir bättre rustad för klimatförändringar; gödsel kan tillföras som näring istället för tillämpning av energikrävande konstgödsel som framställs med hjälp av fossil energi samt att genom en omställning till odling av kvävefixerande grödor bidrar jordbruket till klimatnytta. Dessa synergieffekter behöver lyftas fram som fördelar med att utveckla och dra nytta av det hållbara jordbruket, och hur det är en aspekt av hur man kan stärka en hållbar produktion och konsumtion utifrån hållbara produktionskedjor inom de lokala jordbruken. Vidare har behovet av en ökad självförsörjningsgrad lyfts i sammanhang kopplat till rådande pandemi, och bör därmed vägas som en parameter i diskussionen.
- I rapporten "Hur är (miljö)läget 2020#" lyfter Länsstyrelsen de tre största miljöproblemen; Övergödning, igenväxta ängs- och hagmarker samt invasiva arters utbredning. Nyköpings kommun reflekterar över att en koppling mellan rapport och strategi saknas.

Fokusområde Resor och transporter

- Se punkt 2 under Samhällsplanering.
- I strategin beskrivs att Södermanland har stor potential att öka biogasproduktionen men inget nämns om att ökad mängd insamlat matavfall kan vara en faktor. Det framgår i fokusområdet Produktion och konsumtion men bör redovisas även under resor och transporter.

- Vikten av arbete med infrastruktur för gång, cykel, kollektivtrafik som kopplar an med planering för bilparkeringar samt beteendeförändringar behöver förtydligas.
- Statistik och grafer över resvanor samt färdmedelsfördelningen saknas.

Synpunkter i detalj

- Sid 13-14: Under utsläpp av växthusgaser från olika sektorer blir grafer och siffror missvisande då industri står för största andelen utsläpp. Dessa utsläpp står till största del SSAB för. På kommunal nivå är den största utsläppskällan transporter. Nyköpings kommun anser att detta behöver förtydligas med två grafer, med och utan större industri. Industrin i Nyköpings kommun står endast för 5%, de andra kommunerna i Södermanland har liknande siffror, förutom Oxelösunds kommun. Bortsett från SSAB kommer data se annorlunda ut och transportsektorn kommer att vara dominant. Nyköpings kommun anser att det tydligare behöver framgå att den verkliga utmaningen för kommuner att hantera är transportsektorn.
- Sid 13: Figur b, saknar uppgifter om skogsbruket.
- Sid 14: Figur c, förtydligande om huruvida skogsbruket ingår i industri. Figur d, industri och skogsbruk redovisas här. Det blir otydligt när inkludering av parametern skogsbruk i figurerna inte är konsekvent.
- Sid 15: Figur e, Varför särskiljs biogas från biodrivmedel. Pilen för naturgas bör även gå till transporter då många fordon drivs med en mix av naturgas och biogas.
- Sid 26: Stycket "För att kunna leva upp till koldioxidbudgetens årliga utsläppsminskning behöver länets aktörer – offentliga, såväl som privata aktörer och medborgare." är ofullständigt.
- Sid 30: I rutan "Vad behövs:" bör uttrycket *förtäta stadskärnan* omformuleras. Fokus bör vara att nyttja redan i anspråkstagen mark. Stadskärna är inte ett relevant begrepp i orterna på landsbygden och viktigast bör vara att inte ta ny mark i anspråk. Vidare har vissa stadskärnor höga kulturvärden vilket försvårar och i vissa fall omöjliggör en exploatering. Vidare är träd och vegetation i städer viktiga för lokalklimatet. Stora träd kan skapa flera graders temperaturskillnad lokalt vilket blir allt viktigare i framtiden. Förtätning får inte ske på bekostnad av dessa ekosystemtjänster som vi får gratis.
- Sid 34: Stycke 3, mer intressant att beskriva i kWh istället för i effekt så att en jämförelse med andra delar i texten är genomförbar.

- Sid 40: Ekonomiska styrmedel bör övervägas att inkluderas i rutan "Vad behövs" i kapitlet om Klimatsmart nybyggnation.
- Sid 42: I rutan "Vad behövs" behöver fokuserade informationsinsatser till de verksamhetssektorer och moment som hittills inte ställt om till förnybar energi inkluderas.
- Sid 43: Förslag på omformulering av sista meningen i stycket: "En utmaning är dock att identifiera hinder för, samt drivkrafter och insatser som möjliggör energieffektiviseringsåtgärder även i mindre företag".
- Sid 44: Förslag att addera "ökad kunskap hos tjänstepersoner om förutsättningar för företagande" till förslaget.
- Sid 48: Här bör framgå att skogsproduktionen via avverkning ger en sekundär lagring av kol i produkterna som tillverkas vid exempelvis ett sågverk. En ökad produktion i skogen med förbättrat genetiskt material ger också högre tillväxt (kolinbindning) och mer virke, vilket i slutändan ger mer sågade trävaror som kan ersätta stål och betong. Skogen behöver därmed aktivt brukas för att binda så mycket koldioxid som möjligt. Under samma stycke saknas även ett resonemang kring hur denna skogsproduktion kan drivas med mer hållbara brukningsmetoder.
Text om andra brukningssätt som hyggesfritt skogsbruk saknas. Kalhyggesbruk och markberedning släpper ut mycket växthusgaser och det tar cirka 20 år innan kolbalansen är återhämtad. Vid en kalavverkning tar det cirka 100 år innan kollagren i skogen är återställda.
- Sid 49: I rutan "Vad behövs" bör ekonomiska styrmedel övervägas för att skapa förutsättningar för skogsägare och jordbrukare att bruka sin mark mer hållbart.
- Sid 49: I rutan "Läs vidare", referens till arbetet med att ta fram ett regionalt skogsprogram i Sörmland saknas. Hur kopplar Länsstyrelsens klimat- och energistrategi ihop arbetet med det regionala skogsprogrammet för Sörmland.
- <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/samhalle/planering-och-byggande/regionalt-skogsprogram.html>
- Sid 53: I rutan "Vad behövs", bra med kunskap till barn och unga men en ökad kunskap behövs generellt, till alla. Bra att "märkning" tas upp.
- Sid 57: Det bör framgå att det ska vara möjligt att enkelt att ta med cykel på tåg- och bussresor inom länet.

Övrigt

- Ett resonemang om potentialer samt kostnader i förhållande till nytta saknas.
- Södermanland är ett av Sveriges mest utdikade län, detta bör uppmärksammas. Sörmland behöver således arbeta med åtgärder som håller kvar vatten i landskapet och ger grundvattenbildning då nederbörd främst uppstår vintertid och torrperioder uppstår sommartid. Ett landskap med marknära grundvattenyta har lättare att kyla och skapa förutsättningar för vegetationen att binda kol.
- Innovation och digitalisering har betydelse för länets klimatpåverkan. Ett övervägande om att införliva detta under något fokusområde bör beaktas.

Urban Granström

Kommunstyrelsens ordförande

Från: [Forslund Anna](#)
Till: [Nyköpings Kommun](#)
Ärende: Ett klimatneutralt Södermanland 2045 - Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020–2030 med sikte på 2045
Datum: den 9 juni 2020 18:17:13
Bilagor: [klimatneutraltSödermanland_remissversion_200609.pdf](#)
[Ett klimatneutralt Södermanland 2045_remissiv.pdf](#)

Länsstyrelsen i Södermanland har på uppdrag av regeringen reviderat en klimat- och energistrategi för länet. Ni ges härmed möjlighet att senast 2020-09-30 lämna synpunkter på strategin.

Vänligen se bifogat remissiv samt strategin "Ett klimatneutralt Södermanland 2045".

Anna Forslund
Enhetschef Vatten, Miljö och Klimat
Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping

Telefon 010-2234306
Anna.Forslund@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Ett klimatneutralt Södermanland 2045 - Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020–2030 med sikte på 2045

Uppdraget

”Länsstyrelserna ska med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Inom ramen för uppdraget ska länsstyrelserna:
...leda och samordna arbetet med att i dialog med andra aktörer i respektive län ta fram nya långsiktiga regionala energi- och klimatstrategier, som ska antas senast den 31 december 2019,...”

2018-års regleringsbrev till länsstyrelserna.

Mot denna bakgrund föreslår länsstyrelsen i Södermanland en reviderad klimat- och energistrategi för länet. Strategin har uppdaterats under 2018–2019 i dialog med Region Sörmland, samt genom samverkan med länets övriga aktörer. Bland annat har avstämningsmöten hållits med olika aktörer och en Klimatdag med föreläsningar och workshops har anordnats för att samla in ytterligare synpunkter. Samverkansprocessen har avslutats med en remissperiod internt på länsstyrelsen. Syftet med den nya strategin är att skapa långsiktighet och ökad tydlighet för omställningsarbetet i länet. Målgruppen för strategin är bred, men fungerar som en riktlinje för länets kommuner och regionen. Den ska också ses som inspiration för näringsliv och medborgare. Målet för strategin är desamma som de nationella klimatmålen om nettonoll-utsläpp till 2045. En koldioxidbudget för länet har tagits fram för att bryta ned vad denna målsättning betyder för länets aktörer. Strategin består av sju utvalda fokusområden. För varje fokusområde finns en vision och ett antal insatsområden. För respektive insatsområde finns en sammanfattning av exempel på vad som behöver göras framöver. Fokus- och insatsområdena är vägledande för arbetet med att ta fram åtgärder i omställningsarbetet 2020 och framåt, i handlingsplaner på regional och lokal nivå i länet.

Remissvar

Synpunkter lämnas senast 2020-09-30 via e-post till sodermanland@lansstyrelsen.se. Ange ”Dnr 425-4535-2020” i ämnesraden. Frågor om remissen besvaras av enhetschef Anna Forslund. Kontakt: 010-2234306; anna.forslund@lansstyrelsen.se.

Sändlista

Region Sörmland
Eskilstuna kommun
Flens kommun
Gnesta kommun
Katrineholms kommun
Nyköpings kommun
Oxelösunds kommun
Strängnäs kommun
Trosa kommun
Vingåkers kommun

A photograph of a woman carrying a baby on her back in a grassy field at sunset. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow and lens flare effects. The woman is wearing a light-colored top and dark shorts. The baby is wearing a striped shirt. The overall mood is peaceful and natural.

Ett klimatneutralt Södermanland 2045

Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045

Remissversion

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

*Ett klimatneutralt Södermanland 2045**Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*

Detta är en uppdatering av Södermanlands energi- och klimatstrategi, beslutad 2017. Strategin är antagen av Länsstyrelsen i Södermanlands län den x/x 2020 samt av Region Sörmland den x/x 2020. Strategin gäller fram till år 2030 och kommer uppdateras vid behov. Som komplement till strategin kommer en ny handlingsplan tas fram, med konkreta åtgärder för klimat- och energi i länet.

Titel: Klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020–2030 med utblick 2045

Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands län

Avdelningen för Natur och miljö

Enheten för vatten, miljö och klimat

Författare: Olivia Gustafsson, Deniz Butros, Thérèse Hamilton och Anna Forslund

Diarienummer: 425-5586-2019

Layout: Idermark och Lagerwall Reklam AB

Tryckeri, upplaga: Tabergs

Tryckår: 2020

Innehåll:

Förord.....	4
Sammanfattning.....	5
Inledning	7
Klimat- och energisituationen i Södermanland.....	10
Södermanlands strategi i en större kontext.....	18
Strategi 2020–2030	25
Våra fokusområden.....	27
Fokusområde: Samhällsplanering	28
Fokusområde: Hållbara energisystem	32
Fokusområde: Byggnader	37
Fokusområde: Företag och industrier.....	41
Fokusområde: Jord- och skogsbruk	45
Fokusområde: Produktion och konsumtion.....	50
Fokusområde: Resor och transporter.....	54
Referenser	60

Förord

Lorem ipsum

Sammanfattning

Jordens klimat förändras just nu drastiskt till följd av människans aktiviteter. Den globala medeltemperaturen ökar snabbt – och för med sig fler extrema väderhändelser som värmeböljor, torka och översvämningar. Klimatförändringarna är redan nu märkbara i hela Sverige och Södermanland är inget undantag. År 2017 och 2018 var somrarna extremt torra, till följd av långvariga värmeböljor och ovanligt lite nederbörd. Jord- och skogsbruket i länet drabbades hårt av torkan i form av minskade skördar och brist på foder till djur. Under sommaren 2019 klassades grundvattennivåerna i länet av SGU fortfarande som mycket under de normala.¹

Sedan år 1990 har utsläppen av växthusgaser i Södermanland minskat med 36 procent. Trots detta står vi inför en stor utmaning att nå målet om noll nettoutsläpp till 2045.^{2,3} Fortsatta utsläpp av växthusgaser kommer att leda till fortsatt ökning av medeltemperaturen så länge vi släpper ut dem på samma sätt som vi gör idag.

På uppdrag av regeringen har Länsstyrelsen under 2018–2020 uppdaterat länets klimat- och energistrategi i samverkan med länets aktörer. Syftet med den nya strategin är att skapa långsiktighet och ökad tydlighet för omställningsarbetet i länet.

Södermanlands klimat- och energistrategi ger vägledning i hur länet kan bli klimatneutralt år 2045. Strategin består av sju utvalda fokusområden. För varje fokusområde finns en vision och ett antal insatsområden. För respektive insatsområde finns en sammanfattning av exempel på vad som behöver göras framöver. Fokus- och insatsområdena är vägledande för arbetet med att ta fram åtgärder i omställningsarbetet 2020 och framåt, i handlingsplaner på regional och lokal nivå i länet.

Vision för Södermanland 2045

År 2045 är Södermanlands län klimatneutralt och vårt samhälle präglas av en cirkulär ekonomi. Vi är oberoende av fossila bränslen och energianvändningen är effektiv samt i huvudsak baserad på förnybara energikällor.

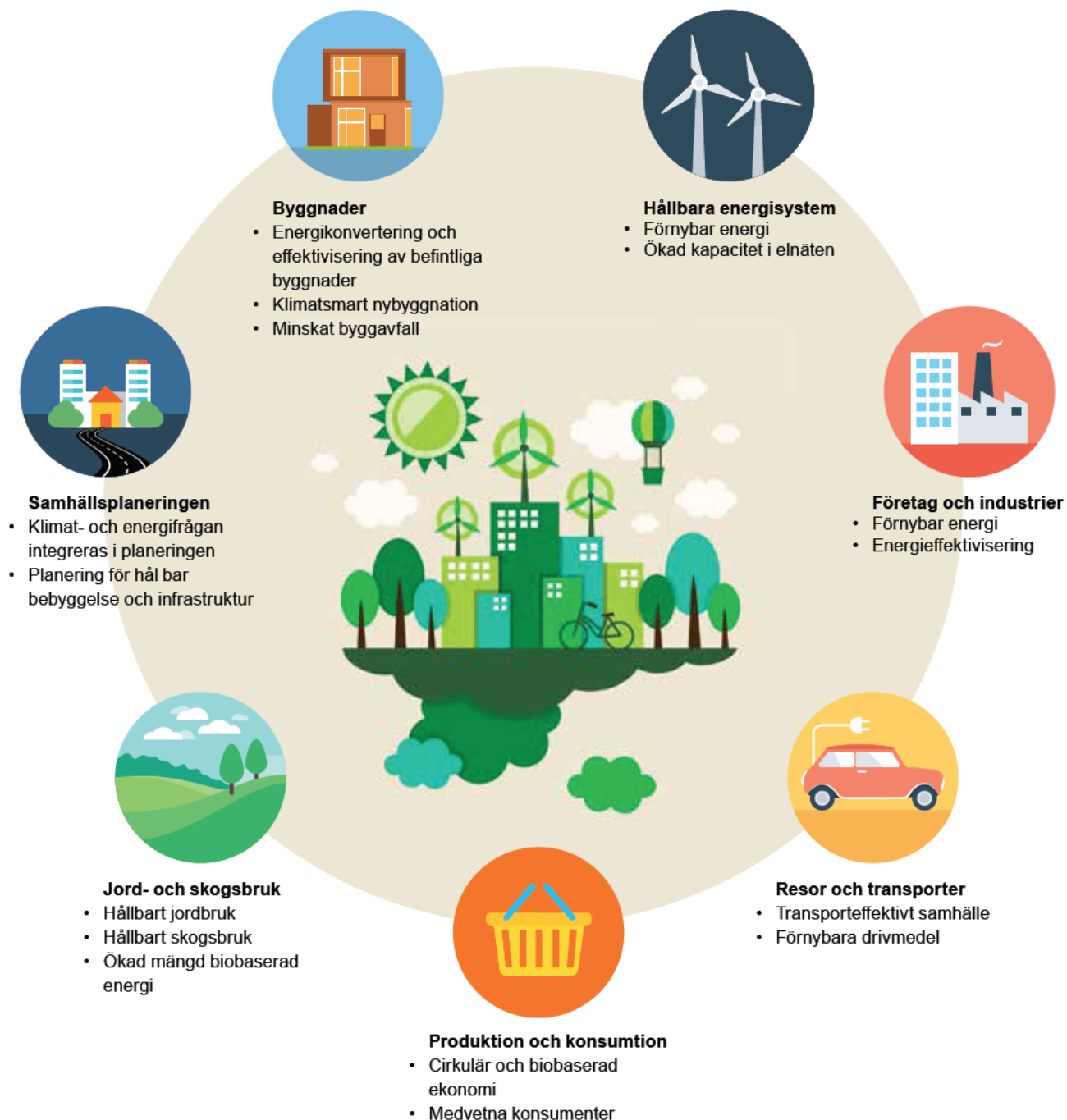
För att målet om netto-nollutsläpp år 2045 ska nås, krävs utöver konkreta åtgärder även samverkan och kunskapsspridning i länet. Tillsammans kan vi i Södermanland göra skillnad för vår framtid, närmiljö och vår planet i stort, genom att minska våra utsläpp. Länets medborgare, företagare, politiker, myndigheter och organisationer har alla möjlighet att genom små och större åtgärder bidra till ett klimatneutralt Södermanland 2045.

1 Sveriges Geologiska Undersökning, 2019.

2 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

3 Det nationella klimatmålet om nettonoll-utsläpp innebär att utsläppen av växthusgaser från verksamheter i Sverige ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. Nettoutsläppet är skillnaden mellan de utsläpp man faktiskt gör och det man gör för att kompensera utsläppen. De kvarvarande utsläppen ned till noll kan kompenseras genom så kallade kompletterande åtgärder, såsom nya åtgärder för kolupptag i skog och mark, åtgärder för utsläppsminskningar utanför Sveriges gränser och avskiljning och lagring av koldioxid från förbränning av biobränslen.

Nedan är en sammanfattning av de fokusområden och underliggande insatsområden som anses särskilt viktiga för Södermanlands klimatomställning.

Inledning

Klimatförändringarna påverkar oss redan idag och globalt ökar de klimatpåverkande utsläppen av växthusgaser istället för att minska. I Södermanland minskar utsläppen inte tillräckligt, även om en minskning kan ses inom vissa områden.⁴ Det finns många fördelar, regionalt och lokalt, med ett gemensamt arbete för minskade klimatutsläpp och en omställning till cirkulära och fossilfria samhällssystem. Mervärdena av förnybar energi, energieffektivisering och minskad konsumtion är exempelvis renare luft, bättre närmiljö, och en säkrad energiförsörjning och krisberedskap – sammanfattat en hållbar regional utveckling. Klimatåtgärdsarbetet i Södermanland är tätt sammankopplat med utvecklingen i länet – ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Vision för Södermanland 2045

År 2045 är Södermanlands län klimatneutralt och vårt samhälle präglas av en cirkulär ekonomi. Vi är oberoende av fossila bränslen och energianvändningen är effektiv samt i huvudsak baserad på förnybara energikällor.

Syfte

Mot bakgrund av de nationella energi- och klimatpolitiska målen, ska länsstyrelserna med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet inom samtliga relevanta sakområden avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan.

Under 2018–2019 har Länsstyrelsen på uppdrag av regeringen reviderat den regionala klimat- och energistrategin. Syftet har varit att skapa långsiktighet och tydlighet i länsens klimat- och energistrategier, detta genom att:

- ge en gemensam kunskapsbild
- ge vägledning och stöd
- vara en plattform för samarbete och riktning

Strategin ska skapa samsyn mellan länets aktörer, utgöra ett stöd för prioriteringar i åtgärdsarbetet och fortsättningsvis vara en plattform för samarbete, så att Södermanland möter en utsläppsminskningstakt i linje med länets koldioxidbudget, och i förlängningen de nationella klimatmålen.

Nationella klimatmål

- Noll nettoutsläpp av växthusgaser till 2045.
- 70% minskade växthusgasutsläpp från transportsektorn till 2030.

Södermanlands koldioxidbudget

16% minskning av koldioxid-utsläpp årligen 2020–2040.

Gemensam kunskapsbild

Strategin möjliggör för länets aktörer att samlas kring en gemensam kunskapsbild om förutsättningarna i länet och vad som behöver åstadkommas för att nå uppsatta mål, både nationella, regionala och lokala.

Vägledning och stöd

Strategin är tänkt som vägledning och stöd när åtgärder för att nå klimatmålen utvecklas och genomförs. Här finns nödvändig information om de olika fokusområdena och om var ekonomiskt stöd och rådgivning finns att få.

Plattform för samarbete och riktning

Genom ett strategiskt samordnat arbetssätt kan vi åstadkomma mer än genom spridda punktinsatser.

4 Exempelvis uppvärmning av bostäder och lokaler.

Ett framgångsrikt klimat- och energiarbete i länet förutsätter en väl utvecklad och fungerande samverkan mellan länets samtliga aktörer, både offentliga och privata, där åtgärder och planer riktas mot samma mål.

Struktur och innehåll

Strategin består av sju fokusområden, som innefattar de sektorer och beteendemönster som har störst klimatpåverkan i länet och i viss mån utanför länets gränser. Lösningarna inom fokusområdena innefattar såväl beteendeförändringar som ny teknik, och ger en övergripande bild av vad som behöver göras i länets omställningsarbete. Målgruppen för strategin är bred, men fungerar som en riktlinje för länets kommuner och regionen. Den ska också ses som inspiration för näringsliv och medborgare.

Varje fokusområde är indelat i ett antal insatsområden, för att ge en mer tydlig bild av vad som behövs för att Södermanland ska nå de nationella energi- och klimatpolitiska målen.

Utvalda fokus- och insatsområden syftar till att minska växthusgasutsläppen, öka andelen förnybar energi och skapa hållbara naturresursflöden. De ska också bidra till ökad resiliens⁵ och cirkulär ekonomi.

Med utgångspunkt i strategin kommer konkreta åtgärder tas fram, i fortsatt dialog med länets aktörer. Fokus bör vara konkreta åtgärder och tydlig ansvarsfördelning i länets fortsatta klimat- och energiarbete. Åtgärderna kommer sammanställas i ett nytt Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö.

Process för uppdaterad strategi

Strategin har uppdaterats under 2018–2019 i dialog med Region Sörmland, samt genom samverkan med länets övriga aktörer. Länsstyrelsen har under processens gång gjort ett antal olika insatser för förankring av strategin. Avstämningsmöten har hållits med olika aktörer och en Klimatdag med föreläsningar och workshops har anordnats, för att samla länets aktörer och få återkoppling från dessa. Under konferensen hölls en workshop med syftet att få en bild av hur strategin kan förbättras. En enkät skickades också ut till konferensbesökarna för att ge dem möjlighet till mer detaljerad återkoppling till länsstyrelsen.

---

5 Resiliens är ett systems kapacitet att hantera plötsliga förändringar/chocker och kunna återhämta sig från dessa, ungefär motståndskraft och anpassningsförmåga.

Samverkansprocessen har avslutats med en intern remissperiod, följd av en extern. De olika förankringsinsatserna har gett värdefull återkoppling som tagits tillvara i slutversionen.

Parallellt med strategin har en Regional plan för väginfrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel och Koldioxidbudget för Södermanland arbetats fram.

Avgränsningar

Klimat- och energistrategin behandlar arbetet med att bekämpa klimatförändringarna genom minskade utsläpp av växthusgaser. Länsstyrelsens arbete med att anpassa samhället till ett förändrat klimat behandlas i *Södermanlands regionala handlingsplan för klimatanpassning*.⁶

Strategin omfattar länets arbete med att begränsa klimatpåverkan, genom effektiviseringar och beteendeförändringar, genom att ställa om energisystemet, samt att ersätta fossila bränslen med förnybara. Strategin omfattar inte sociala eller ekonomiska dimensioner inom begreppet hållbar utveckling.

Till grund för strategin ligger de nationella målet om nettonoll-utsläpp till 2045 och Parisavtalets⁷ mål om att hålla medeltemperaturen väl under 2°C. En koldioxidbudget för Södermanlands län⁸ har upprättats för att stärka strategin och omställningsarbetet framöver.

Strategin tar sin utgångspunkt i befintliga länsövergripande strategier, program och planer som har en koppling till strategins fokusområden. För varje fokusområde finns en hänvisning till relaterade texter för vidare läsning.

Här beskrivs en generell riktning för Södermanland – vilka mål som ska nås och inom vilka områden åtgärderna bör fokuseras. Strategin är inte ett handlingsprogram, utan kompletteras av konkreta åtgärdsdokument som Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö och Livsmedelsstrategins handlingsplan samt länets aktörers egna program, strategier och handlingsplaner.

---

6 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2014.

7 Det globala klimatavtalet från Paris. Avtalet beslutades vid COP21 i Paris i december 2015. Kärnan i Parisavtalet är att minska utsläppen av växthusgaser, samt att stödja de som drabbas av klimatförändringarnas effekter.

8 Uppsala universitet, Ramböll, 2018.

Klimat- och energisituationen i Södermanland

Klimatet har varierat naturligt i alla tider. Men den snabba förändring som nu sker är människans verk. Mätningar visar att sedan 1900-talets början har medeltemperaturen ökat med cirka en grad.⁹ Det är inte bara luften som värms upp, utan även världshaven blir varmare och världens isar smälter. Det i sin tur skapar förstärkande effekter i ekosystemen som ökar takten för uppvärmningen.

Omställningsarbetet pågår på internationell och nationell nivå, men det är på lokal och regional nivå som åtgärder genomförs. Städer, kommuner och regioner har dessutom möjlighet att fatta beslut som påverkar andra aktörer i omställningen. Policyområdet för klimatpolitiken förändras och nya lagförslag och riktlinjer uppdateras ständigt.

Effekter av klimatförändringarna i Södermanland – nu och framåt

Värmeböljor, vattenbrist och torka är några av klimatförändringarnas konsekvenser. År 2017 och 2018 upplevde Södermanland två extremt torra somrar, till följd av långvariga värmeböljor. Detta ledde till att grundvattennivåerna i länet i juni 2019 klassades som mycket under de normala.¹⁰ Sommaren 2018 drabbades jordbruket i länet hårt av torkan genom minskade skördar och brist på foder till djur. Det är troligt att Södermanland kommer att uppleva fler liknande händelser framöver sålänge länet och andra fortsätter att bidra till global uppvärmning.

Årsmedeltemperaturen ligger idag på cirka 6 °C i Södermanland. Regionala scenarieanalyser av framtida klimat visar dock på en stegvis uppvärmning. I slutet av år 2100 kan temperaturökningen begränsas till cirka 3 °C, om vi minskar våra utsläpp tillräckligt. Fortsatta utsläppsökningar skulle däremot innebära att Södermanlands län värms upp

med upp till 5 °C (dvs når en medeltemperatur på 11 °C), och därmed få ett varmare temperaturklimat än vad Skåne har idag.

Störst uppvärmning kommer ske vintertid med upp mot 6 °C.¹¹ Temperaturökningen kan medföra att hösten håller i sig längre och att våren kommer tidigare än idag. Vinterperioden blir alltså kortare och vegetationsperioden ökar med två till tre månader. Samtidigt kommer Södermanland att drabbas av fler värmeböljor och årsmedelnederbörden i länet förväntas öka med 15–25%. Detta kan förklaras genom att nederbörden ökar mest under vinter och vår, upp till 30%, och att den kraftiga nederbörden ökar.¹² Fördelningen av nederbörden kommer däremot att variera – kortfattat kan man säga att så kallat kraftigt regn kan förekomma i princip var som helst i länet. Sammantaget innebär klimatförändringarna stora förändringar och en ökad osäkerhet för Södermanland.

Regional koldioxidbudget för Södermanland

En koldioxidbudget är ett ramverk för att se hur mycket man måste spara och hur mycket man kan spendera. Oavsett om det gäller koldioxid eller svenska kronor ges en tydlig bild för att hålla sig inom budget.

Koldioxid är den växthusgas som vi människor släpper ut i störst mängd och totalt sett påverkar klimatet mest. Jämfört med andra växthusgaser är koldioxidutsläpp förhållandevis lätt att mäta och beräkna på olika nivåer i samhället. FN:s klimatpanel IPPC¹³ har beräknat en global koldioxidbudget och Södermanlands koldioxidbudget är en regional nedskälning utifrån den globala budgeten, framtagen av Uppsala universitet¹⁴ och Ramböll.

9 IPCC, 2018

10 Sveriges Geologiska Undersökning, 2019

11 SMHI, 2015.

12 Ibid.

13 Intergovernmental Panel on Climate Change

14 The Centre for Environment and Development Studies, Uppsala universitet.

Koldioxidbudgeten visar att länet, för att leva upp till Parisavtalet, årligen måste minska sina utsläpp av koldioxid med 16 procent (se figur a nedan). Södermanlands koldioxidbudget omfattar de utsläpp som görs inom länets gränser (territoriella utsläpp) med tillägg för utsläpp från internationella transporter inklusive internationellt flyg, där höghöjdseffekten¹⁵ av utsläppen även inkluderas.¹⁶ De koldioxidutsläpp som inte är inkluderade är dem som sker som en effekt av konsumtion av varor och tjänster eller ekonomisk aktivitet i länet (konsumtionsbaserade utsläpp).¹⁷

Budgeten gäller för perioden 2020–2040 men kommer uppdateras löpande utifrån vilka åtgärder som genomförs och de utsläppsminskningar åtgärderna ger. Koldioxidbudgeten kommer vara ett viktigt verktyg för att kunna följa upp och utvärdera det som genomförs i länet, och för att kunna rikta fokus

mot vad som ska göras nästkommande år. Exempelvis kan budgeten vägleda länets aktörer i samverkan och fungera som ett gemensamt dokument vid planering av åtgärder, och fungera som ett centralt dokument för att omfördela fokus och resurser till de sektorer som inte klarar takten, eller kompensera dessa genom ännu snabbare utsläppsminskningar i andra sektorer.

Detta är i linje med det rättviseperspektiv som IPCC:s globala koldioxidbudget baseras på. Det innebär att alla länder, regioner och kommuner genom sin budget får en lokal nedskärning av den globala budgeten. Om inte minskningen på 16 procent årligen efterlevs måste utsläppen av koldioxid följande år minska ännu kraftigare, eftersom det globala utsläppstaket inte ska överskridas.

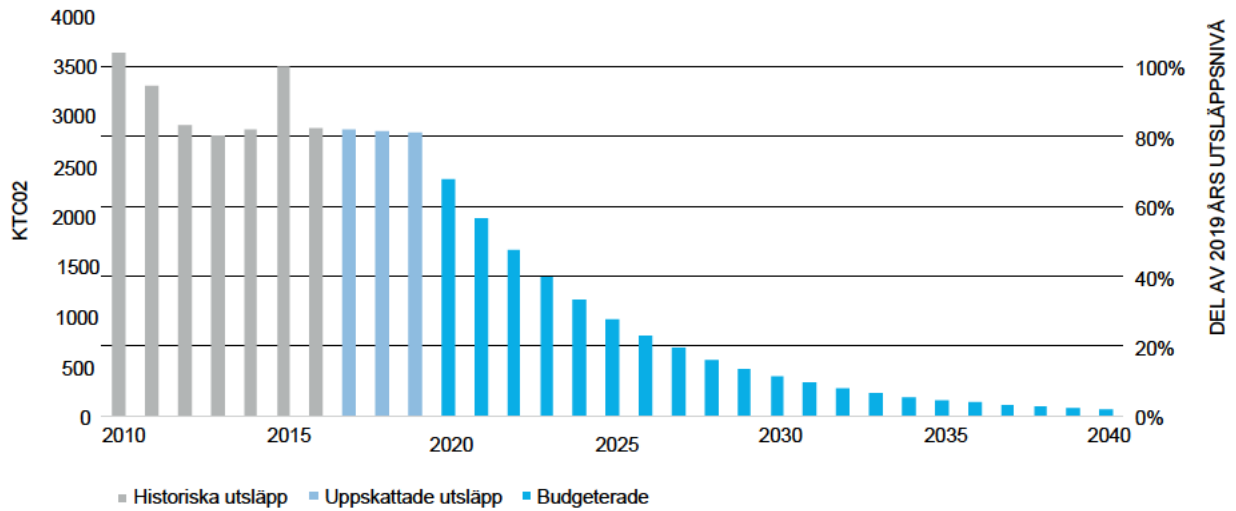

15 Höghöjdseffekten innebär att de utsläpp som kommer från flyg på över 8000 meters höjd kan innebära (enligt vissa uppskattningar) dubblad klimatpåverkan.

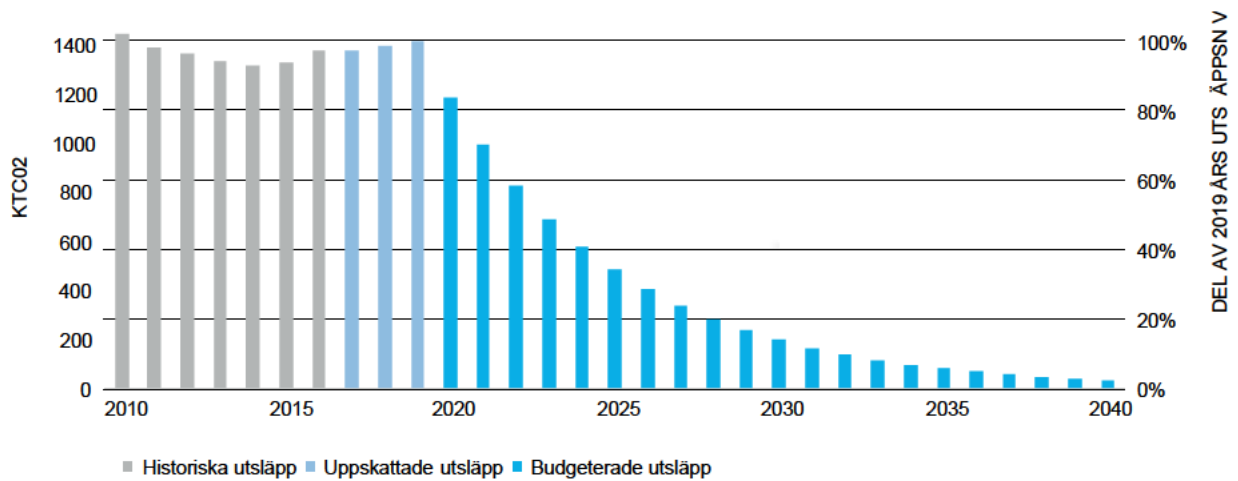
16 För mer detaljer kring metodval, se Koldioxidbudget för Södermanlands län 2020-2040 del I och II.

17 Konsumtionsbaserade utsläpp speglar den klimatpåverkan som konsumtionen ger upphov till oavsett var i världen utsläppen för att framställa produkter sker.

Historiska och framtida utsläpp i södermanlands län för att nå 2°C-målet

Historiska och framtida utsläpp i södermanlands län för att nå 2°C-målet (utan stora anläggningar)

Figur a. Utsläpp inklusive SSAB (överst) och utan stora anläggningar (underst) Figureerna visar historiska utsläpp 2010-2016, uppskattade utsläpp 2017-2019, samt budgeterade utsläpp 2020-2040. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp. Den högra Y-axeln visar utsläpp som procent basåret 2019.

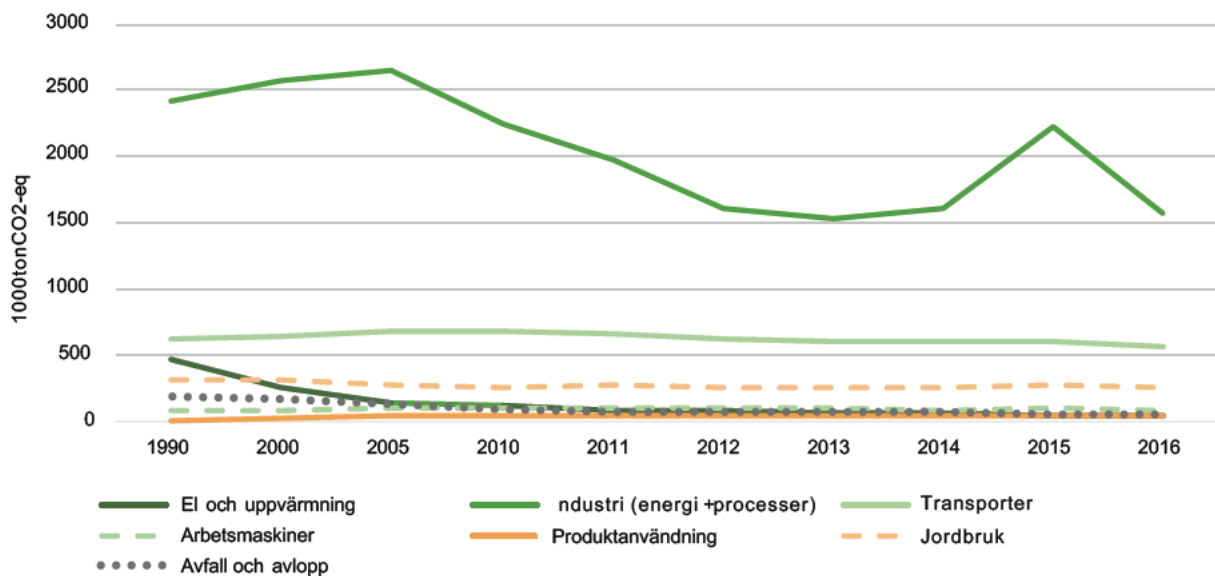
Källa: CEMUS, Uppsala universitet, Ramböll

Utsläpp av växthusgaser i Södermanland

Länets utsläpp av växthusgaser och energianvändningen i olika sektorer följs upp årligen i samband med den regionala miljömålsuppföljningen. Sammanställning av energistatistik redovisas i den årliga rapporten Energiläget för Södermanland som finns att ladda ner på länsstyrelsens webbplats. Nedan presenteras ett utdrag ur sammanställningen från år 2018¹⁸, för mer information hänvisas till rapporten.

I Södermanlands län uppgick de totala växthusgasutsläppen år 2016 till ca 2,7 miljoner ton koldioxidequivivalenter vilket motsvarar drygt 5 procent av de totala växthusgasutsläppen i Sverige. I Figur b redovisas länets utsläpp av växthusgaser fördelat på olika sektorer under perioden 1990–2016. I Södermanlands län har utsläppen av växthusgaser minskat med ca 36 procent sedan 1990.

Växthusgasutsläpp

Figur b. Utsläpp av växthusgaser i Södermanlands län 1990–2016 fördelat på olika sektorer. Växthusgasutsläppen avser de utsläpp som sker inom länets gränser. Utrikes flyg och sjöfart är inte inkluderat.

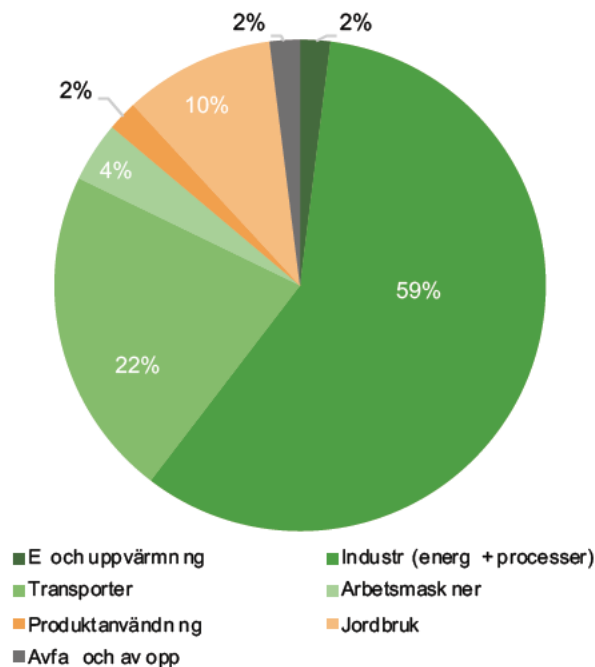
Källa: RUS, Nationella emissionsdatabasen

18 Varje rapport baseras på statistik två år bakåt i tiden. Energiläget 2018 visar alltså statistik från år 2016.

I Figur c nedan ses fördelningen av växthusgasutsläpp per sektor år 2016. Industrisektorn dominerar utsläppen i länet med 59 procent och transportsektorn är den näst största källan till utsläpp av växthusgaser med 22 procent.

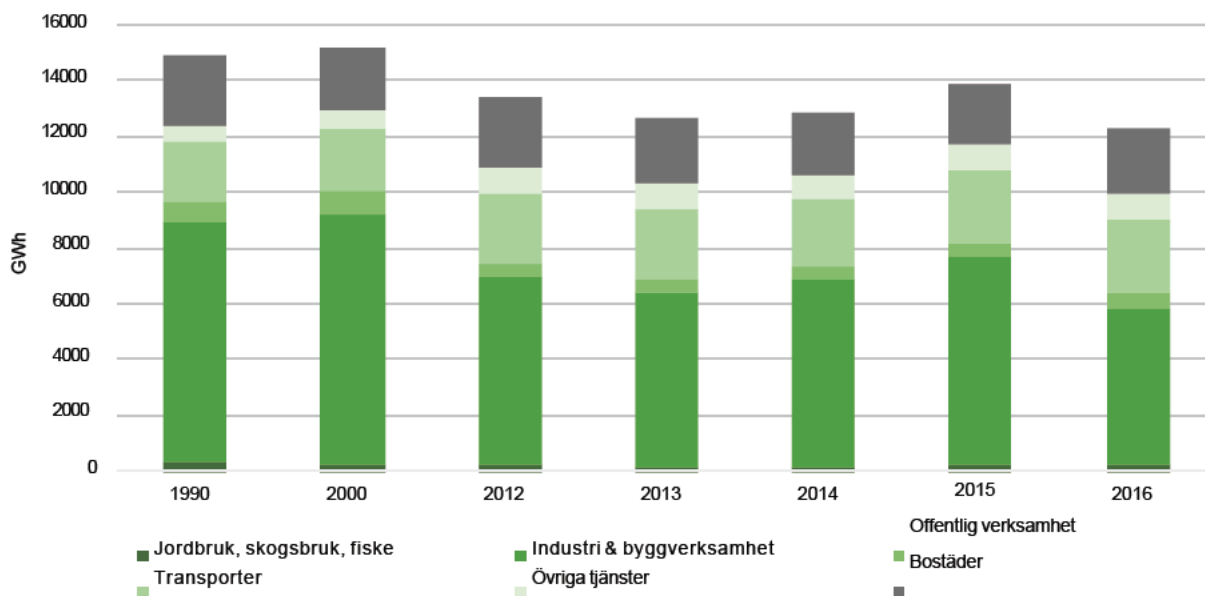
Energianvändning

Slutanvändningen av energi i länet har de senaste åren legat runt 13 TWh, se Figur d. År 2017 låg slutanvändningen av energi i Södermanlands län på ca 12,5 TWh och industrisektorn var den sektor som använde mest energi (5,8 TWh), se figur e.

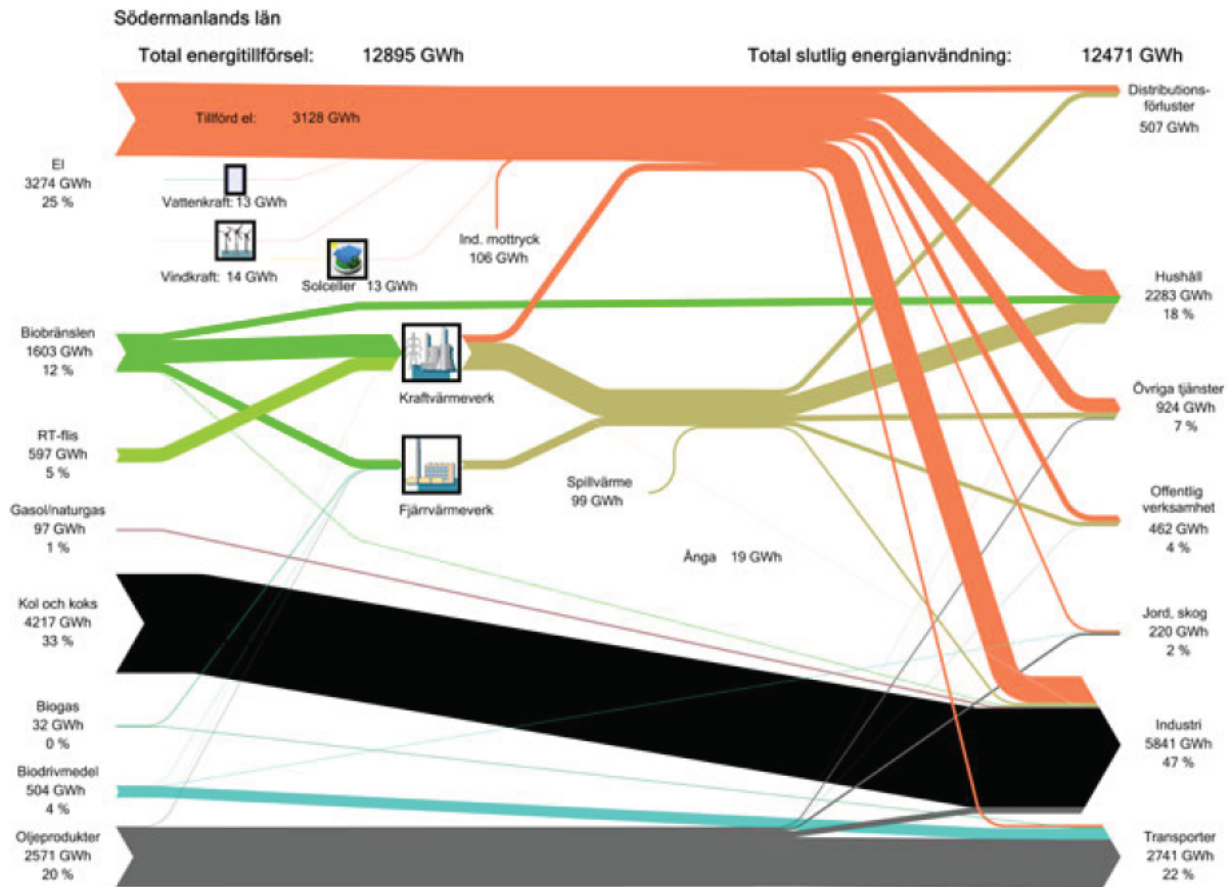

Figur c. Andel växthusgasutsläpp per sektor i Södermanland 2016. Källa: RUS; Nationella emissionsdatabasen.

Energianvändning per sektor

Figur d. Energianvändning per sektor 1990–2016. Källa: SCB

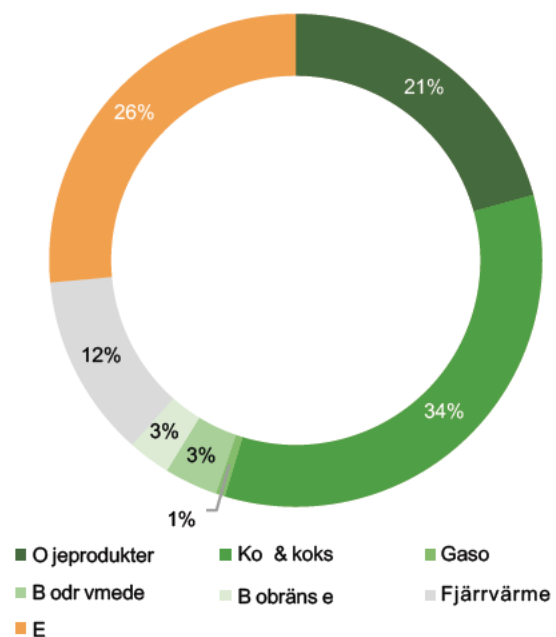

Figur e, WSP 2019.

Figur f nedan visar energianvändningens fördelning mellan olika bränslekategorier för 2016. I Södermanlands län består energianvändningen till stor del av fossila bränslen (56 procent) som olja, kol och gasol. Den stora andelen kol och koks kan härledas till SSAB:s verksamhet i Oxelösund där stål tillverkas med kol som insatsvara.

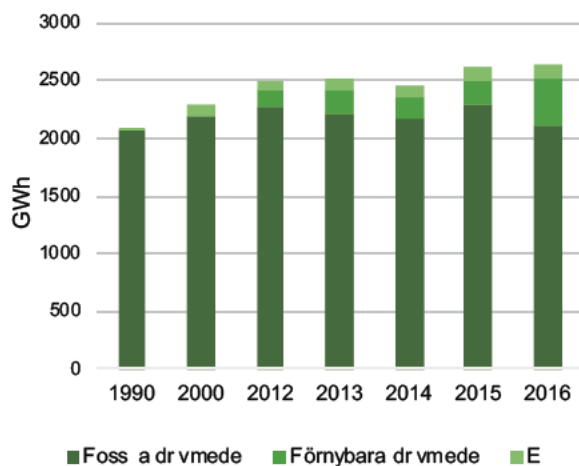
Transportsektorns energianvändning uppgick till 2 642 GWh år 2016 och endast 20 procent av energianvändningen kom från förnybara drivmedel och el. I Figur g nedan syns det att den totala energianvändningen har ökat de senaste åren, med undantag för en liten minskning 2014.

Figur f. Procentuell fördelning av energianvändningen mellan olika bränslekategorier 2016. Källa: SCB

Transportsektorns energianvändning uppgick till 2 642 GWh år 2016 och endast 20 procent av energianvändningen kom från förnybara drivmedel och el. I Figur g nedan syns det att den totala energianvändningen har ökat de senaste åren, med undantag för en liten minskning 2014.

Figur g. Transportsektorns energianvändning 1990–2016.
Källa: SCB

El- och värmeproduktion

Värmeförsörjningen i länet består till största delen av fjärrvärme producerad i något av länets kraftvärmeverk. Värmeproduktionen i kraftvärmeverken är till 85 procent förnybar (inklusive spillvärme). Spillvärme utgör 6 procent av värmeförsörjningen i länet och kommer till största delen från SSAB Oxelösund.¹⁹

Elproduktionen uppgick år 2016 till 0,4 TWh, varav 90 procent kommer från produktion i kraftvärmeverk och resterande från vind-, sol- och vattenkraft. Det finns alltså ett underskott på el i Södermanland vilket gör länet beroende av transport av el från andra delar av landet. Samtidigt finns en effektbrist i länets elnät, vilket är ytterligare en anledning till att se över hur den el länet har tillgång till används på bästa sätt och hur andra energikällor kan minska elberoendet.

Kapacitetsbrist i elnäten

Energisystemet står inför stora förändringar, särskilt ifråga om el. Vårt elsystem förändras, från ett centraliserat system med få geografiskt koncentrerade elproducenter, till ett distribuerat system med många producenter. När elen i större omfattning produceras från sol- och vindenergi förändras också möjligheterna att styra produktionen. Det blir därmed nödvändigt att i högre grad styra konsumtionen och utveckla möjligheterna för lagring av el. Under året varierar både produktionsmöjligheterna, och behovet av el. Den största anledningen till att behovet av el ökar på vintern är att vi behöver värme. Om vi istället använder mindre el till värme kommer detta problem att minska.

En annan utmaning är att det förekommer variationer under dygnet, vilket innebär kritiska tidpunkter. I dagsläget är elsystemet dimensionerat för att klara dessa kritiska tidpunkter då effektbehovet är som störst. I framtiden behöver vi i högre grad se över elanvändningen för att minska effekttopparna och använda elen mer optimalt. Utvecklingen i Södermanland och Mälardalen i stort är att elkonsumenterna har ökat, och förväntas fortsätta öka. De främsta orsakerna till ökningen är:

- Urbanisering och befolkningsökning – större befolkning och fler verksamheter innebär högre elkonsumention på en mer koncentrerad yta.
- Digitalisering – den nya digitala processindustrin kräver stora mängder energi, inte minst el, för att drivas.
- Industrins omställning – där SSAB:s kommande omställning från koldriven stålproduktion till teknik med ljusbågsugnar som drivs av el är ett exempel.
- Transportsektorns omställning – bland de förnybara alternativen till fossila bränslen är elen högt prioriterad och utbyggnaden av infrastrukturnätet pågår.

¹⁹ Energiläget, 2016.

Svenska kraftnät pekar på flaskhalsar i stamnätet i Gävletrakten som påverkar Södermanland och övriga Mälardalen. Det innebär att det redan idag råder effektbrist på vissa geografiska platser i vårt län. Svenska kraftnäts prognos är att problemen år 2021 har flyttat söderut, mellan Gävle och Enköping, vilket innebär att den östra delen av stamnätet är fullt och ingen kapacitetsökning kan accepteras söder om Enköping. Först 2030 kan flaskhalsarna mellan Gävle och Stockholm förväntas vara bortbyggda. Samtidigt tyder alltså prognoserna på ökad förbrukning de närmaste 20 åren.²⁰

Region Sörmland samarbetar inom ÖMS-regionen för att öka kraftförsörjning inom östra Mellansverige. I rapporten *Kraftförsörjning inom östra Mellansverige*²¹ görs bland annat dessa slutsatser:

- Det finns behov av tydligt ansvarstagande kopplat till kapacitetsutmaningar och kraftförsörjningens samspel med samhällsplanering.
- Ökad samverkan mellan kommuner och nätföretag i tidiga skeden krävs.
- Behov finns av en nationell bild av kapacitetläget i syfte att minska osäkerhet och öka kunskap kring kapacitetstillgången i elnäten.
- Ansträngt kapacitetsläge i flera län begränsar möjliga etableringar inom näringslivet samt kan begränsa infrastrukturens utbyggnad och bostadsbyggande.

Läs vidare

- [Energiläget 2018 – Södermanlands län \(2019\)](#)
- [Energibalans Södermanland, Sankeydiagram 2017 – WSP \(2019\)](#)
- [Koldioxidbudget 2020–2040 Södermanlands län – Uppsala universitet, Ramböll \(2018\)](#)
- [Framtidsklimat i Södermanlands län enligt RCP-scenarier – SMHI \(2015\)](#)

²⁰ Svenska kraftnät, 2020

²¹ Tillväxt- och regionplaneförvaltningen (2020)

Södermanlands strategi i en större kontext

Strategin verkar inte i ett vakuum utan präglas och präglas av internationella, nationella och regionala policykontexter. Utsläppsminskning och klimatanpassning kan ofta gå hand i hand, det vill säga att åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser kan också samtidigt anpassa samhället till ett förändrat klimat och vice versa. Det är av stor vikt att Södermanlands Klimat- och energistrategi tydligt återkopplar till andra hållbarhets- och samhällsmål för att belysa hur ekologiska, sociala och ekonomiska faktorer hänger samman, och därför påverkas av de beslut som fattas på olika nivåer i samhället.

Internationell policykontext

FN:s ramkonvention om klimatförändringar slår fast det långsiktiga målet att stabilisera halten av växthusgaser i atmosfären på en nivå som innebär att människans störning av klimatsystemet inte blir farlig. För att klara det måste den globala uppvärmningen hållas under två grader. Även denna nivå innebär dock konsekvenser och påverkan på natur och samhällen, och det är därför viktigt att minimera påverkan så mycket som möjligt. Klimatkonventionen är basen för det internationella samarbetet inom klimatområdet och utgör även grunden för EU:s klimat- och energipolitik.

Agenda 2030

”I januari 2019 enades de nordiska länderna om en gemensam klimatdeklaration gällande nollutsläpp.”

FN:s generalförsamling antog 2015 resolutionen Agenda 2030. Agenda 2030 omfattar 17 globala mål för en hållbar utveckling som syftar till att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Bland annat omfattar målen att förverkliga mänskliga rättigheter för alla samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Agenda 2030 är universell, det innebär att den riktar sig till alla världens länder, och att alla länder bär ett ansvar för dess genomförande.

I juni 2018 beslutade regeringen om en handlingsplan för åren 2018–2020²² i vilken sex tematiska fokusområden lyfts fram. Fokusområdet En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi korrelerar med flera av denna strategis fokusområden, såsom Jord- och skogsbruk, Produktion och konsumtion, och Resor och transporter. Regeringen pekar också ut cirkulär ekonomi som ett insatsområde, vilket löper som en röd tråd i strategin. Agenda 2030 kopplas nära samman med arbetet med de svenska nationella miljö kvalitetsmålen. Miljö kvalitetsmålen är de nationella mål som bidrar till att vi uppnår den ekologiska dimensionen av de globala målen i Agenda 2030. Miljömålen är mer specificerade men centrala för att genomföra Agenda 2030.

Parisöverenskommelsen

I december 2015 enades världens länder i FN:s klimatkonvention (UNFCCC) om det så kallade Parisavtalet som innebär att den globala temperaturökningen ska hållas väl under två grader Celsius. Avtalet är historiskt eftersom de flesta av världens länder står bakom. En viktig del i förhandlingarna har varit att tydliggöra att utvecklingsländer, nyligen industrialiserade länder och industriländer har olika förutsättningar att arbeta för att minska utsläppen. Parisavtalet ersätter det tidigare Kyotoprotokollet som innebar åtaganden till 2020.

Parter i avtalet förbinder sig till att lämna in uppdaterade nationellt bestämda bidrag (Nationally Determined Contributions) vart femte år, seartikel 4. Parisavtalet förbinder nationerna att lämna in nya mål men målen är därefter inte bindande. EU har, som en part till FN:s klimatkonvention, antagit klimatmål som innebär att EU som helhet ska minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent till 2020 och med 40 procent till 2030 jämfört med 1990. Det finns ett flertal förordningar och direktiv på EU-nivå som är avsedda att styra i riktning mot EU:s utsläppsmål.

Sedan avtalet trädde i kraft 2016 har USA:s president Donald Trump uppgett att landet vill lämna avtalet och i november 2019 lämnade USA in den formella ansökan för lämna avtalet. Ryssland, som också är ett stort utsläppsland, har inte ratificerat avtalet.²³ Detta innebär att andra länder, som exempelvis Sverige, måste ta ledning och gå före i omställningsarbetet.

EU:s klimatmål till 2030

2014 beslutades om en ram för EU:s klimatmål fram till 2030. Dessa knyter an till den förhandlingslinje EU hade i förhandlingarna i Paris i december 2015. EU:s samlade utsläpp ska minska med 20 procent till 2020 och med 40 procent till 2030 jämfört med 1990.²⁴

Nordiskt samarbete

I januari 2019 enades de nordiska länderna om en gemensam klimatdeklaration gällande nollutsläpp. Deklarationen kan ses som ett steg mot att länderna kommer att agera mer gemensamt i viktiga internationella sammanhang gällande klimatfrågan. Under 2019 har även en utvärdering genomförts över vilka möjligheter de nordiska länderna har för att bli koldioxidneutrala. Utvärderingen kommer att utmynna i en rapport 2020 inom vilken olika scenarier för hur länderna kan nå koldioxidneutralitet kommer att presenteras.²⁵

22 Regeringskansliet, 2018.

23 UNFCCC, 2020

24 Natuvårdsverket, 2019.

25 Regeringen, 2019

Sveriges klimat- och energipolitik

Klimatpolitiskt ramverk, klimatlag och klimatråd

Sverige har sedan juni 2017 ett klimatpolitiskt ramverk.²⁶ Ramverket består av klimatpolitiska mål, en klimatlag samt tillsättandet av ett granskande klimatpolitiskt råd.

Sedan 1 januari 2018 har Sverige en klimatlag vilket innebär att varje regering har en skyldighet att föra en klimatpolitik som utgår från de klimatmål som riksdagen har antagit. Enligt lagen ska regeringen varje år presentera en klimatredevision i budgetpropositionen, och vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan som bland annat ska redovisa hur klimatmålen ska uppnås.

De klimatpolitiska målen innebär att Sverige ska ha noll nettoutsläpp till 2045 med tre etappmål. För att kunna nå noll nettoutsläpp, och så småningom negativa utsläpp, får så kallade kompletterande åtgärder tillgodoräknas. Med detta menas till exempel reduktioner som uppstår genom utsläppsminskningar genomförda utanför Sverige och/eller genom ett ökat koluttag i skog och mark. För att klara målen får även avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) göras där rimliga alternativ till åtgärder saknas. CCS och annan teknik för att nå så kallade negativa utsläpp är fortfarande under utveckling och det råder stor osäkerhet kring hur effektiv de olika teknikerna är. Av den anledningen har den koldioxidbudget som görs för Södermanland inte inkluderat negativa utsläpp.

Etappmålen gäller för den icke-handlande sektorn (det vill säga de verksamheter som inte omfattas av EU:s utsläppshandel) till 2020, 2030 och 2040.

- Utsläppen i Sverige i den icke-handlande sektorn bör senast år 2020 vara minst 40 procent lägre än 1990. Högst 13 procent får ske genom kompletterande åtgärder.

- Utsläppen i Sverige i den icke-handlande sektorn bör senast år 2030 vara minst 63 procent lägre än utsläppen 1990. Högst 8 procent av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.

- Utsläppen i Sverige i den icke-handlande sektorn bör senast år 2040 vara minst 75 procent lägre än utsläppen 1990. Högst 2 procent av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.

- Utsläppen från inrikes transporter, utom inrikes flyg, ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010. Inrikesflyg är inkluderat i den handlande sektorn.

Det skärpta målet om noll nettoutsläpp till 2045 och underliggande etappmål kompletteras av de tidigare målen fossilfri fordonsflotta 2030, antaget 2008 samt 100% förnybar elproduktion år 2040 och 50% effektivare energianvändning 2030, antaget 2016 i den så kallade Energiöverenskommelsen. Överenskommelsen fastslår att Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser.

Nationella transportmål

Inrikes transporter står för ungefär en tredjedel av de svenska växthusgasutsläppen. I samband med att riksdagen i juni 2017 antog klimatmålen beslutades ett etappmål för växthusgasutsläppen från inrikes transporter (exklusive flyg), där målet är att utsläppen ska minska med 70 procent till 2030 jämfört med 2010. 2016 hade utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter (exklusive flyg) minskat med 18 procent jämfört med 2010.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Därutöver finns ett funktionsmål om tillgänglighet och hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa som sinsemellan är jämbördiga. Hänsynsmålen om miljö och hälsa innebär

²⁶ Regeringen, 2016a.

att transportsektorn ska bidra till att nå det övergripande generationsmålet för miljö, de sexton nationella miljö kvalitetsmålen, samt en förbättrad hälsa. För att nå de nationella miljö- och klimatmålen krävs åtgärder för ett transporteffektivt samhälle, energieffektiva fordon och förnybara drivmedel. Det finns i dagsläget ett flertal politiska styrmedel på nationell nivå som i olika hög grad och på olika sätt styr utvecklingen i riktning mot målen. Under 2018 fanns exempelvis ett bonus-malus system och reduktionsplikt samt flertalet ekonomiska styrmedel. En redovisning av dessa finns tillgängliga i rapporten *Regional plan för väginfrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län*.²⁷

Energiöverenskommelsen

I juni 2016 beslutades Energiöverenskommelsen.²⁸

I den fastslogs ett antal mål:

- Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att där efter uppnå negativa utsläpp.

- Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.
- Senast 2030 ska Sveriges energianvändning ha effektiviserats med 50 procent.²⁹ För att detta ska uppnås har Energimyndigheten fått uppdraget att ta fram strategier för olika sektorer.

I överenskommelsen beskrivs också den svenska positionen för kärnkraft. Det vill säga att kärnkraften ska bära sina egna kostnader och att kärnkraft inte ska subventioneras. Den svenska energipolitiken grundar sig på samma principer som energisamarbetet inom EU; det vill säga ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Problematiken kring kapacitetsförsörjning på elnätet beskrivs inte ingående. Dock konstateras det att överföringskapaciteten inom Sverige ska öka, att utbyggnaden av elnät ska ske kostnadseffektivt och

27 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

28 Regeringen, 2016b

29 Regeringen, 2017

utvecklingen ska ske i nära samarbete med de nordiska grannländerna.

Sveriges miljö kvalitetsmål

De 16 nationella miljö kvalitetsmålen utgör grunden för det svenska miljöarbetet. Visionen för arbetet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges

gränser. Flera av de nationella miljö kvalitetsmålen berör klimat- och energiområdet. De tydligaste målen är Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö.

”Den svenska energipolitiken grundar sig på samma principer som energisamarbetet inom EU; det vill säga ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.”

”Sörmlandsstrategin belyser att hållbar utveckling är resultatet av ett flerdimensionellt samspel mellan olika faktorer, som är ömsesidigt beroende av varandra.”

Stärkt civilförsvaret och krisberedskap

Arbetet med ett stärkt civilt försvar och en stärkt krisberedskap pågår nationellt, och i detta är ett viktigt fokus trygg energiförsörjning. En omställning till mer decentraliserad och närproducerad förnybar energi kan vara en nyckel i en stärkt krisberedskap. Synergierna mellan förnybara drivmedel i transportsektorn och ett stärkt totalförsvaret är tydliga. För att läsa mer om detta, se Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon.

Regionala program

Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö

Kopplat till de svenska miljömålen upprättar Länsstyrelsen regionala åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö fastställdes 2015 och gällde fram till 2020. Det omfattar alla miljö kvalitetsmål och innehåller åtgärder inom fyra områden. Ett område är energi och klimat. Åtgärdsprogrammet innehåller åtgärder som lokala och regionala aktörer beslutat att genomföra. Åtgärden ska ses som ett komplement till det miljöarbete som genomförs av respektive aktör i länet.

Sörmlandsstrategin

Region Sörmland Sörmlandsstrategin tillämpar ett perspektiv på hållbar utveckling där social hållbarhet är målet, ekonomin är medlet och ekologin sätter ramarna. De tre dimensionerna är ömsesidigt beroende av varandra. Sörmlandsstrategin integrerar och stärker klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet och visar dels vilka insatser som Region Sörmland kommer att driva inom miljö- och klimatområdet men visar även på vilket sätt miljödimensionen kommer till uttryck. Södermanland kan vara med och bidra till att skapa nya

affärsmöjligheter, jobb och marknader genom att integrera klimat- och miljöperspektiven på ett tydligt sätt i de regionala utvecklingsfrågorna.

Att arbeta med tillgänglighet och attraktiva miljöer bidrar också till en god miljö och minskade utsläpp samt bidrar till att uppnå Sörmlandsstrategin. Tillgången till utbildning, infrastruktur, arbetsmarknad, service, IT, kultur, hälso- och sjukvård och möjligheten att erbjuda goda livs- och boendemiljöer är avgörande för att skapa regioner som kan attrahera, behålla och utveckla såväl kompetenser som företag och kapital. Miljö- och klimatfrågorna är därför centrala för att skapa en hållbar utveckling. Sörmlandsstrategin belyser att hållbar utveckling är resultatet av ett flerdimensionellt samspel mellan olika faktorer, som är ömsesidigt beroende av varandra.

Läs vidare

- Regional Årlig Uppföljning Miljömålen Södermanlands län 2019 – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019)
- Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö 2015–2020 uppföljning 2019 – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019)
- Sörmlandsstrategin – Region Sörmland (2019)
- Region Sörmland Hållbarhetsprogram för 2019–2023 (2019)
- Regional handlingsplan för klimat och miljö i det sörmländska tillväxtarbetet – Region Sörmland (2019)
- Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö 2015–2020 – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2015)

Strategi 2020–2030

Utgångspunkten för Södermanlands klimat- och energistrategi är att länet år 2045 ska nå netto-nollutsläpp av växthusgaser, i linje med det nationella klimatmålet. Södermanlands koldioxidbudget är ett viktigt verktyg för att nå målet, tillsammans med Agenda 2030-målen och de nationella miljökvalitetsmålen. Detta för att få en helhetsbild av hur netto-nollutsläpp kommer att påverka samhället i stort. Målen hjälper oss att lyfta blicken och se till de möjligheter och mervärden en omställning ger.

Ett klimatneutralt samhälle innebär ett mer resili³⁰ent samhälle, det vill säga ett samhälle med ökad motståndskraft. Ett ekologiskt hållbart samhälle har en långsiktig förmåga att stå emot och hantera olika störningar och förändringar, återuppbygga viktiga funktioner och vidareutvecklas. Att uppnå resiliens i samhälls- och ekosystem är därför avgörande för en långsiktigt hållbar utveckling, ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

En strategi – 7 fokusområden

Södermanlands klimat- och energistrategi består av följande sju fokusområden som innefattar de sektorer och beteendemönster som har störst klimatpåverkan i länet, och i viss mån utanför länets gränser:

- Samhällsplanering
- Hållbara energisystem
- Byggnader
- Företag och industrier
- Jord- och skogsbruk
- Produktion och konsumtion
- Resor och transporter

Varje fokusområde är nedbrutet i insatsområden med en sammanfattning av vad som behöver göras inom varje insatsområde för att uppnå ett klimatneutralt Södermanland 2045.

Samhällsplaneringen

- Klimat- och energifrågan integreras i planeringen
- Planering för hållbar bebyggelse och infrastruktur

Byggnader

- Energikonvertering och effektivisering av befintliga byggnader
- Klimatsmart nybyggnation
- Minskat byggavfall

Hållbara energisystem

- Förnybar energi
- Ökad kapacitet i elnäten

Företag och industrier

- Förnybar energi
- Energieffektivisering

Jord- och skogsbruk

- Hållbart jordbruk
- Hållbart skogsbruk
- Ökad mängd biobaserad energi

Produktion och konsumtion

- Cirkulär och biobaserad ekonomi
- Medvetna konsumenter

Resor och transporter

- Transporteffektivt samhälle
- Förnybara drivmedel

³⁰ Resiliens är ett systems kapacitet att hantera plötsliga förändringar/chocker och kunna återhämta sig från dessa, ungefär motståndskraft och anpassningsförmåga.

Utvalda fokus- och insatsområden syftar till att minska växthusgasutsläppen, öka andelen förnybar energi och skapa hållbara naturresursflöden. Lösningarna innefattar såväl beteendeförändringar som ny teknik, och ger en övergripande bild av vad som behöver göras i länets omställningsarbete.

Mervärden och målkonflikter

Viktigt att komma ihåg är att lösningar inom ett område i strategin samspelar med övriga, och påverkar miljöläget i länet gällande miljö kvalitetsmålen, arbetet med Agenda 2030-målen, och den regionala hållbarhetsutvecklingen i stort. De åtgärder som tas fram inom strategins olika områden kan därför innebära både positiva och negativa effekter. Den övergripande utmaningen att uppnå hållbara energisystem innefattar målkonflikter delvis i förhållande till övriga fokusområden, men framförallt i ett större perspektiv, exempelvis gällande markanvändning som är en utmaning i utbyggnad av vindkraft i länet. Ett annat exempel är skogsavverkning, för exempelvis ökad träbyggnation, bioråvaror till uppvärmning och drivmedel till transporter med mera. Avverkning av skog går i konflikt med bevarande av skog, vilket är viktigt för att bibehålla skogens egenskaper som kolsänka och ekosystem. Denna målkonflikt samspelar bland annat med miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.³¹

Genomförande och uppföljning Samverkan

Att nå de nationella klimat- och energipolitiska målen, och att minska koldioxidutsläppen i linje med länets koldioxidbudget kräver kraftfulla åtgärder. Stärkt dialog och plattformar för att mötas är fortsättningsvis en viktig satsning för att tillsammans ta fram och genomföra åtgärder som speglar strategin, för att länet på sikt ska kunna nå visionen om netto-nollutsläpp till 2045. Samtliga av länets kommuner, Region Sörmland, Mälardalens Högskola, organisationer, och flera av länets stora företag är representerade i Södermanlands miljö- och klimatråd. Rådet träffas cirka tre gånger årligen och

utgör grunden för ett brett regionalt och lokalt samarbete för ett klimatneutralt Södermanland. För att skapa mervärden och lösa målkonflikter krävs integrerad samverkan mellan länets aktörer, både inom privat och offentlig sektor.

För att kunna leva upp till koldioxidbudgetens årliga utsläppsminskning behöver länets aktörer – offentliga, såväl som privata aktörer och medborgare.

Var finns pengarna?

För att hitta finansiellt stöd för olika åtgärder, hänvisas till Länsstyrelsernas rapport *Var finns pengarna?*³²

Uppföljning

En uppföljning av klimat- och energiläget i länet ska årligen göras utifrån årsrapporten Energiläget i Södermanland samt Koldioxidbudget för Södermanland 2020–2040. Uppföljning av klimat- och energiomställningen görs även inom länsstyrelsens miljömålsuppföljning av miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö. Uppföljningen är viktig för att kunna sammanställa och tillgängliggöra resultatet av genomförda åtgärder i länet, både i form av minskade utsläpp och mervärden för andra miljö- och samhällsmål. Länets koldioxidbudget är ett viktigt verktyg för att peka på om utsläppsminskningen har varit tillräcklig under året (16procent), eller om ytterligare minskning kommer krävas nästkommande år.

I dagsläget pågår även olika projekt för att ta fram digitala verktyg som kan användas för att följa upp och utvärdera energi- och klimatomställningen. 2019 släppte Klimatpolitiska rådet, Naturvårdsverket och Energimyndigheten verktyget Panorama som visualiserar alla klimatutsläpp inom Sverige, och pågående lösningar för att minska utsläppen, vilka styrmedel som finns, och nulägesbild för omställningen. Nationellt pågår ett arbete med att anpassa verktyget till länsövergripande och kommunal nivå, vilket även Länsstyrelsen i Södermanlands län är engagerade i.

³¹

³² Länsstyrelsen Skåne, 2017.

Våra fokusområden

Fokusområde: Samhällsplanering

Här är vi 2045

Ett tydligt system- och kretsloppstänkande i samhällsplaneringen har bidragit till att länets invånare har goda möjligheter att välja klimat- och energismarta alternativ i sin vardag. Samhällsplaneringen har bidragit till effektivt användande av mark, vatten och energi.

Länet präglas av närhet med god tillgång till kollektivtrafik och attraktiva gång- och cykelstråk samt ett fossiloberoende transportsystem. Tank- och laddstationer för olika förnybara alternativ är väl spridda över länet och strategiskt placerade i förhållande till varandra.

Varför är området viktigt?

Samhällsplanering ger riktlinjer för utveckling av bebyggelse, service, kommunikationer, infrastruktur och miljö. På så sätt är samhällsplaneringen ett viktigt verktyg i arbetet mot minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser. Samhällsplaneringen ska även lägga grunden till ett kretsloppssamhälle där återanvändning och återvinning av energi och resurser underlättas.

Bebyggelsestrukturen har stor betydelse för energianvändning och transportbehov. Hur vi planerar samhällets byggnader och infrastruktur påverkar därför utsläppen av växthusgaser i stort. Det är viktigt att samhällsplaneringen leder till stärkt samarbete mellan stad och land, förutsättningar för att minska energianvändningen, produktion och användning av förnybar energi samt god och jämlik folkhälsa.

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Södermanland har ett attraktivt landskap med höga natur- och kulturvärden. Länet karaktäriseras av det varierande landskapet, ett låglänt mosaiklandskap med omväxlande skog, sjö och odlingsmark. Det är en del av den expanderande Mälardalenregionen. Befolkningen har ökat de senaste fem åren och idag uppgår länets befolkning till ca 295 000 invånare. Därutöver har framför allt länets östra kommuner positiva flyttöverskott, i första hand från Stockholmsområdet. Den senaste befolkningsprognosen från Region Sörmland pekar på att länet kommer att växa med omkring 45 000 individer mellan 2019 och 2040.

Södermanland är ett län med spridda utvecklingsförutsättningar geografiskt och demografiskt. Länet utmärks av sin flerkärniga struktur, utan tydlig regional centralort med flera mellanstora kommuner, och utvecklingsstråk som kopplar samman länen i Mälardalen. Här finns både tung industri, småföretag, besöksnäring och lantbruk. Det är ett län som växer och utvecklas.

Den höga andelen arbetspendling och den spridda bebyggelsen i Södermanland innebär utmaningar i

arbetet för att skapa ett energieffektivt och transporteffektivt samhälle. Möjligheten att skapa närhet till arbete och viktiga samhällsfunktioner begränsas av den spridda bebyggelsen samtidigt som den ökande befolkningen bidrar till att skapa underlag till förtätning och funktionsblandad bebyggelse³⁴ på flera håll i länet. Förutsättningarna medför även att länet står inför en stor utmaning i att minska transportberoendet och övergå till förnybara alternativ i transportsektorn. Denna utmaning kräver en långsiktig samhällsplanering där länets alla aktörer har ett ansvar för att minska transportbehoven när nya bostadsområden och verksamheter planeras.

Regional fysisk planering lyfts fram som avgörande för den regionala utvecklingen i Sörmlandsstrategin. Region Sörmland har arbetat med att sätta en strukturbild för att kunna genomföra Sörmlandsstrategin. Strukturbilden kommer, tillsammans med tillhörande strategiska ställningstaganden, att bidra till strategins mål och de prioriterade inriktningarna; växande arbetsmarknad och fungerande bostadsmarknad. Strukturbild Sörmland är på remiss under våren 2020 och beräknas antas efter sommaren.

33 SCB, 2019.

34 Funktionsblandad bebyggelse kan kort beskrivas som områden där bostäder, mötesplatser och verksamheter av olika slag inryms inom samma områden i närhet till varandra. I områdena finns god tillgänglighet till service nära bostaden, vilket minskar behovet av resor till andra områden. Det minskade behovet att färdas med bil eller andra transportmedel bidrar till mindre klimatpåverkan och ger god påverkan på människors hälsa genom ökad fysisk aktivitet i vardagen.

Insatsområden

För **Samhällsplanering** har följande insatsområden valts ut:

- Klimat- och energifrågan integreras i planeringen
- Planering för hållbar bebyggelse och infrastruktur

Klimat- och energifrågan integreras i planeringen

Bebyggelse och infrastruktur förändras långsamt, vilket gör att dagens beslut ger långsiktiga konsekvenser. Att förändringen går långsamt medför att det tar tid för planeringen att få genomslag i den byggda miljön. Åtgärder för att integrera energi- och klimataspekter tidigt i planeringen är därför angelägna då det påverkar förutsättningarna att leva upp till länets koldioxidbudget, samt för att nå klimat- och energipolitiska målsättningar till 2045. Rörlighet över kommun- och länsgränser, tillsammans med andra gränsöverskridande frågor, till exempel infrastruktur, energi-, och effektförsörjning, ställer krav på mellankommunal, regional och nationell samverkan. Kommunerna ansvarar för planläggning av mark och vatten och är därmed nyckelaktörer i arbetet med en samhällsplanering för en hållbar utveckling. Regionens roll är att vara länets centrala aktör för regional fysisk planering. Genom arbetet med Strukturbild Sörmland skapas samordning mellan fysisk planering, infrastruktur och kollektivtrafik, samt syftar till att få till stånd en gemensam målbild för regionen, kommunen och andra regionala och nationella aktörer, för långsiktigt hållbara regionala strukturer. Dock är det fortsatt så att kommunernas planmonopol kvarstår och är det som leder arbetet på lokal nivå. Plan- och bygglagen anger att hänsyn ska tas till klimataspekter vid den kommunala planläggningen.

Vad behövs?

Avgörande för utvecklingen i länet är att regionala och lokala klimatmål tas fram och används som utgångspunkt för samhällsplaneringen, för att åt-

gärder ska kunna konsekvensbedömas ur klimatsynpunkt. Viktigt är också att goda exempel på mellankommunala möjligheter till synergier i klimat- respektive energi arbetet lyfts upp i länet.

Redan idag tar kommunernas översiktsplaner upp hållbarhetsfrågor i varierande grad, men detta behöver utvecklas ytterligare. Sambandet mellan översiktsplanerna och efterföljande planering inom klimat och energifrågor behöver tydliggöras och stärkas.

Viktigt är att planeringsunderlag för regional kraftförsörjnings och lokal energiproduktion tas fram i länets kommuner. Dessa bör användas i planeringsprocesser och utvecklas vidare. Vidare behöver planeringsunderlag även tas fram för flöden av bio- och restprodukter. Länets variation av landsbygd, stora industrier och en spridd bebyggelse innebär att det finns en geografisk närhet mellan olika näringar och produktionsanläggningar vilket ger goda förutsättningar att skapa ett cirkulärt system där restprodukter från en näringsgren kan användas som insats i en annan utan behov av långväga transporter.

Vad behövs?

- Lokala och regionala klimatmål används som utgångspunkt för samhällsplaneringen.
- Förtäta stadskärnor och skapa funktionsblandad bebyggelse.

Planering för hållbar bebyggelse och infrastruktur

Att förtäta stadskärnor och skapa funktionsblandad bebyggelse på gång och cykelavstånd är viktiga inriktningar vid planeringen av ett transporteffektivt samhälle. Vikten av denna inriktning ska dock ses i relation till att planera för en god tillgänglighet till olika kollektivtrafiklösningar i landsbygdens servicenoder, vilket är en särskild utmaning i länet. Landsbygden erbjuder goda förutsättningar för produktion av förnybar energi- och livsmedelsförsörjning till länets befolkning. Det är därför viktigt att även dessa aspekter vägs in i samhällsplaneringen, inte minst i Södermanland där landsbygden täcker en stor del av länets yta.

I planeringsprocessen behöver grön infrastruktur ges utrymme. Att skapa och bevara gröna miljöer bidrar till ökat upptag av koldioxid, försörjningsmöjligheter och hälsofrämjande aspekter sett till vikten av att också klimatanpassa våra städer. Med ett varmare klimat följer fler och mer intensiva värmeböljor och då är grönområden i städerna livsviktiga för att skapa svalka och återhämtning.

Vad behövs?

Alla aktörer i länet behöver verka för ett transporteffektivt samhälle, speciellt länets kommuner som har planeringsansvaret. För att kunna planera för en hållbar bebyggelse och infrastruktur i länet behövs uppdaterade kunskaps- och planeringsunderlag, liksom goda exempel. Detta för att skapa cirkulära system mellan olika näringar och produktionsanläggningar i länet och öka energieffektiviteten i fysisk planering. Underlagen behöver också visa på energi- och klimataspekter kring resande och transporter, att använda exempelvis i samband med uppstarten av åtgärdsvalsstudier för infrastruktur.

Vad behövs?

- Lokala och regionala klimatmål används som utgångspunkt för samhällsplaneringen.
- Förtäta stadskärnor och skapa funktionsblandad bebyggelse.

Läs vidare

- [Energihushållning och klimatpåverkan i översiktsplanen – Länsstyrelsen i Södermanlands län \(2020\)](#)
- [Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Södermanlands län – Länsstyrelsen i Södermanlands län \(2019\)](#)
- [Sörmlandsstrategin – Region Sörmland \(2018\)](#)
- [Hållbar utveckling genom fysisk planering – Boverket \(2017\)](#)
- [Södermanlands regionala handlingsplan för klimatanpassning – Länsstyrelsen i Södermanlands län \(2014\)](#)

Fokusområde: Hållbara energisystem

Här är vi 2045

Länet är klimat neutralt och bidrar till det nationella behovet av biogas. Lokala råvaror för produktion av bioenergi används och bidrar till uppvärmning av byggnader och omställningen av transportsektorn. Vindkraften är utbyggd i länet. Solceller och solfångare är integrerade delar av samhällsbyggnaden och bidrar till såväl den lokala energiförsörjningen som till det regionala energisystemet. Restprodukter återanvänds och restvärme återförs till fjärrvärmenäten.

Varför är området viktigt?

Användning av fossil energi är den största källan till utsläpp av växthusgaser och har direkt koppling till hur den globala medeltemperaturen utvecklas. Jämfört med övriga EU-länder har Sverige idag en relativt stor andel energi från förnybara källor. Däremot har län och regioner olika förutsättningar att producera förnybar energi. För att nå de klimatpolitiska målsättningarna är det därför viktigt att varje län, och region arbetar för att optimera sina möjligheter att producera förnybar energi. En ökad produktion av förnybar el i Sverige kan även bidra till att ersätta elproduktion baserad på fossila bränslen utanför Sveriges gränser genom det gemensamma elnätet i Europa.

Vi har inte obegränsat med energi att använda och den energi vi använder måste vara hållbart framställd. Att vi måste öka mängden energi från förnybara källor för att begränsa klimatförändringarna är ofrånkomligt, men samtidigt har dagens energisystem begränsningar. El är en särskilt värdefull form av energi då den kan användas för att ersätta fossila bränslen, men med ett större elbehov följer också risk för effektbrist. Därför måste all energi användas på ett förnuftigt sätt. Vi måste också värna våra ekosystem och skydda den biologiska mångfald som finns i vår närmiljö, och i världen i stort. Samhället behöver därför resurshålla med energin, i lokala och cirkulära system där restprodukter och restvärme tas tillvara på ett smart sätt.

I den cirkulära ekonomin bör vi både sträva efter att minska flödena av energi och att optimera användningen av energi. En minskad energianvändning bidrar utöver Begränsad klimatpåverkan också positivt till övriga miljö kvalitetsmål. Genom att minska mängden energi vi använder minskar vi också den negativa påverkan på miljön, som uppstår då vi exempelvis avverkar skog för biobränsle, en aktivitet som påverkar miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Lokal och diversifierad energiproduktion har många positiva effekter såsom närproducerad el, värme och drivmedel, ökad försörjningstrygghet och minskad känslighet för omvärldsförändringar. Att stärka lokal energiförsörjning kan också synliggöra elen som lokal resurs, och visa på hur viktigt det är att hushålla med de resurser som produceras i vårt närområde. I ett regionalt perspektiv ger förnybar energiproduktion också nytta i form av samsättning och affärsmöjligheter, exempelvis inom jord- och skogsbruket, samt företag och industrier.

En cirkulär ekonomi handlar inte bara om materialflöde utan även om det flöde av energi vi människor, och samhället i stort, är en del av och beroende av.

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Ökad produktion och användning av förnybar energi från sol, vind och bioråvara är centralt för att Södermanlands ska vara klimatneutralt år 2045, och än viktigare om länet ska kunna leva upp till dess regionala koldioxidbudget. I dagsläget kommer enbart en begränsad andel av använd energi i länet från förnybar lokal produktion.

Ungefär hälften av energin i Södermanland kommer idag från fossila bränslen som olja, kol, koks och gasol (54 procent).³⁵ Denna fossila energi används övervägande inom industri och transport i länet.

Andelen el utgör en fjärdedel av energin i länet och av denna är endast 13 procent producerad inom länet, resterande är tillförd el.³⁶ Den lokalproducerade elen består till 8 procent av vind, sol och vatten.³⁷ Övrig el produceras i länets kraftvärmeverk som i huvudsak använder biobränsle som insatsvara.

År 2015 tog aktörer inom energi och klimat i länet fram åtgärden ”kartläggning av potentialer för tillförsel av förnybar energi i Södermanland” till Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö 2015–2020.³⁸

35 WSP, 2019

36 WSP, 2019

37 WSP, 2019.

38 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2016.

Den senaste uppföljningen av åtgärdsprogrammet (2019) visar att det som utretts är bioenergi- samt spillvärmepotential. Kvar att utreda är potential för sol- och vindkraft.

Vindkraftsutvecklingen i länet går långsamt. Till stor del beror detta på intressekonflikter såsom militära riksintressen i området samt länets natur- och kulturvärden. Även biogasproduktionen i länet går långsamt men det finns god potential för ökad lokal produktion framöver. I dagsläget produceras biogas vid sju anläggningar – fyra reningsverk samt en samrötningsanläggning, och uppsamling av deponigas sker vid två deponier. Totalt produceras runt 47 GWh i länet.³⁹ För att snabbt öka produktionen av biogas behövs tydliga politiska riktlinjer och ekonomiska incitament skapas.

Till skillnad från den långsamma utvecklingen för vindkraft och biogas går solcellsutvecklingen i länet i ett högt tempo. I slutet av 2017 gav installerade solelanläggningar en sammanlagd effekt på 14 145 kW vilket i genomsnitt är 50 watt per person. Detta motsvarar en ökning med 85 procent sedan föregående år.⁴⁰

Vattenkraften i länet produceras från drygt 20 mindre vattenkraftverk, som tillsammans ger ungefär 14 GWh per år.⁴¹ I nuläget ligger fokus på att effektivisera befintliga vattenkraftverk, för att ge möjlig ökning i produktionen, vilket oftast genomförs i samband med att turbinen är uttjänt och en ny sätts in.⁴²

Insatsområden

För **Hållbara energisystem** har följande två insatsområden valts ut:

- Förnybar energi
- Ökad kapacitet i elnäten

Förnybar energi

Även om utbyggnaden av vindkraften för närvarande går långsamt, har den en stor teoretisk potential som förnyelsebar energikälla i länet. Möjligheten

att öka utbyggnadstakten har förbättrats i och med att kommunala planeringsunderlag för vindkraft tagits fram.

Solvärme och solceller utgör en betydelsefull del i ett hållbart energisystem. Med hjälp av investeringsbidrag för solceller har utbyggnaden i länet ökat. På senare år har investeringskostnaden per installerad kW minskat, vilket ökar förutsättningarna ytterligare för en utökad installation av solceller. Intresset för solenergiinstallationer från länets lantbruksföretagare är stort. Potentialen för ökad utbyggnad av solenergiinstallationer i Södermanland bedöms därför utifrån dessa faktorer som god.

I Södermanland finns en god tillgång på bioråvaror som möjliggör lokal produktion av energi och drivmedel. Tillgång till råvaror i form av restprodukter från jordbruket, gödsel samt organiskt avfall från hushåll, offentlig sektor och industrier medför en god potential för lokal produktion av biogas. Länet har en stor potential att producera betydligt mer biomassa till biodrivmedel än vad som görs idag. I länets regionala plan för väginfrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel, konstateras att 1 100 GWh biodrivmedel skulle kunna produceras i länet, 500 GWh av dem i form av biogas. Detta kan jämföras med 2018-års produktionsnivå på 50 GWh biogas. Lokal biogasproduktion bidrar till en cirkulär ekonomi genom att restprodukter tillvaratas, och att näringsämnen sedan i ett andra steg kan återföras till jordbruksmarken genom den biogödsel som bildas i rötningsprocessen. Ett ökat tillvaratagande av bioenergiråvarorna från jordbruket bidrar också till företagsutveckling på landsbygden.

I Södermanland finns även god tillgång på biobränsle från skogen tack vare ett stort virkesförråd och god produktionsförmåga i marken. Redan idag utnyttjas en stor del av hyggesresterna från skogen. Uttag av biobränsle är en viktig del i skogsbrukets bidrag till att minska växthusgasutsläppen, men för att uttaget ska vara uthålligt behöver näringsbalansen regleras, exempelvis genom askåterföring. Det

39 Energigas Sverige, 2018.

40 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

41 WSP, 2019.

42 1 januari 2019 gjordes ändringar i Miljöbalken vilka syftar till att alla elproducerande vattenkraftverk ska uppnå moderna miljövillkor, bland annat för att minska belastningen på miljön. Genom denna lagändring tillkom en nationell plan för omprövning av vattenkraften, som i stort ger alla vattenkraftverk en turordning för att ompröva sina villkor, detta för att alla elproducerande vattenkraftverk ska ha moderna miljövillkor till senast 2040.

finns en potential att öka uttaget av biobränsle från skogen genom att till exempel nyttja stubbar. Idag görs det i väldigt liten utsträckning och mer kunskap behövs kring vilka effekter ett sådant uttag kan ge.

Vad behövs?

För att ytterligare främja produktionen av förnybar energi i länet behöver potentialen för sol- och vindkraft utredas närmare och sammanställas i ett kunskapsunderlag. Vidare behövs olika typer av underlag för att hitta lämpliga platser för vindkraftsutbyggnad, detta behöver göras mer beröda aktörer från lokal, regional och nationell nivå för att undvika målkonflikter. Viktigt är också att utreda tillgång till restprodukter från jordbruk, gödsel samt organiskt avfall från hushåll, offentlig sektor och industrier med mera för att tillvarata restvärme och öka produktionen av bioenergi. Mer om detta finns i Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon – Södermanland.

Generellt behöver andelen använd förnybar energi i länet öka. Det finns stor potential i att öka andelen förnybar el och värme till hushåll och fastigheter bland annat genom att installera solceller. Framöver behövs även ett fokus på att öka mängden lokalt producerad förnybar el, men i nuläget finns hinder för att sälja egenproducerad el till elnätet beroende på nätets kapacitetsbrist i regionen.

Utöver att främja produktion av förnybar energi, behöver vi också sträva mot en beteendeförändring i hur vi använder oss av energi. Energifrågor behöver bli en integrerad del i utbildningsverksamhet, såsom i förskolan och grundskolan, för att skapa en beteendeförändring i samhället.

Vad behövs?

- Fler specifika planeringsunderlag för olika förnybara energislåg.
- Öka produktionen av förnybar energi.

Ökad kapacitet i elnäten

Elförsörjning och kapacitetsbrist

Som beskrivits i kapitlet ”Kapacitetsbrist i elnäten” råder det idag brist på effekt i elnäten i Södermanland. Södermanland har dessutom ett underskott på el vilket gör länet beroende av transport av el från andra delar av landet.

Problematiken med kapacitetsbrist hindrar i dagsläget att egenproducerad el kan säljas ut till nätet, det försvårar också företagsetableringar och kan begränsa infrastruktursatsningar och bostadsbyggande. Anledningarna till kapacitetsbristen i länet är flera; urbanisering, befolkningsökning, digitalisering samt elektrifiering av transporter.

Ytterligare en förklaring till kapacitetsbristen är att energisystemet alltmer går mot ett distribuerat system bestående av många producenter. Vårt elsystem förändras, från ett centraliserat system med få geografiskt koncentrerade elproducenter, till ett distribuerat system med många producenter som sätter upp solpaneler och mindre vindkraftsbyggen. Utbyggnaden av sol- och vindenergi innebär att energiproduktionen blir alltmer årstidsbunden. Under året varierar både produktionsmöjligheterna och behovet av el. Kapacitetsbristen behöver pareras och länet behöver i högre grad styra om elanvändningen.

Effektbrist

Effektbrist är, till skillnad från elenergi, en momentan brist på el. Det uppstår om det inte är balans mellan produktion/import och användning under något tillfälle. En situation med effektbrist är nationellt omfattande, då det är den nationella balansen mellan produktion och konsumtion som har påverkats. Källa: Kraftförsörjning inom östra Mellansverige (2020)

Kapacitetsbrist

Kapacitetsbrist förväxlas ofta med effektbrist, vilket är två vitt skilda begrepp. Kapacitetsbrist uppstår då elnätets fysikaliska egenskaper begränsar nätets överföringsförmåga. Elnätet är designat utifrån, vid byggnadstillfället, givna parametrar för att leverera önskad strömstyrka och spänning till konsumenter. Elnätets konstruktion begränsar vilken effekt som kan levereras och hur mycket el som nätet kan transportera. Kapacitetsbrist uppstår då den efterfrågade effekten överstiger den effekt som elnätet klarar av att transportera. Källa: Kraftförsörjning inom östra Mellansverige (2020)

Vad behövs?

För att öka kapaciteten i länets elnät behövs framtidsytande energiförsörjningsplanering, som även behandlar effektkapacitetsutmaningar. Länets lokala energiförsörjning behöver stärkas och elen behöver synliggöras som lokal resurs. Generellt krävs en samverkan bland länets aktörer för att möta kapacitetsproblemen i elnätet. Det finns behov av tydligt ansvarstagande, tydliga roller och samverkan kopplat till kapacitetsutmaningar och kraftförsörjningens samspel med samhällsplanering.

Utöver bättre planering och ökad samverkan krävs teknikutveckling kring lagring och ekonomiska incitament för att reglera elanvändningen såväl över dygnet som över året.

Vad behövs?

- Tydligt ansvarstagande kopplat till kapacitetsutmaningar och kraftförsörjningens samspel med samhällsplanering, exempelvis genom energiförsörjningsplanering.
- Ökad samverkan mellan kommuner och nätföretag i tidiga skeden krävs.

Läs vidare

- Kraftförsörjning inom östra Mellansverige - Tillväxt- och regionplaneförvaltningen (2020)
- Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon, remissversion (2019)
- Energiläget 2018 – Södermanlands län (2019)
- Vindkraft Öst Etapp IV – Energikontoret i Mälardalen (2019)
- Energibalans Södermanland, Sankeydiagram 2017 – WSP (2019)
- Spillvärmepotential i Södermanland – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2018)
- Framtidsklimat i Södermanlands län enligt RCP-scenarier – SMHI (2015)
- Bioenergi-potential i Södermanland – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2015)

Fokusområde: Byggnader

Här är vi 2045

Nära-nollhus är standard i nybebyggelse och stora energieffektiviseringar har gjorts i befintlig bebyggelse. Byggnaderna är klimatsmarta vilket innebär att hela byggnadens livscykel tas i beaktande för att begränsa klimatpåverkan. Solceller på byggnaderna är ett viktigt bidrag till det regionala förnybara energisystemet.

Digitalisering bidrar till flexibilitet fastigheternas elsystemen och medborgarna är medvetna om sin energianvändning. Offentliga verksamheter har en god bild av fastigheternas energianvändning och minskar den kontinuerligt.

Varför är området viktigt?

Befolkningen ökar och det finns ett särskilt stort behov av nya bostäder. En utmaning är att bygga och renovera hållbart och klimatsmart samtidigt som bygg- och renoveringskostnader ska vara rimliga ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Val av material, utformning och energiprestanda har stor betydelse för en byggnads klimatpåverkan. Byggnaders förhållandevis långa livslängd innebär att de val vi gör idag kommer att påverka vårt utsläppsutrymme, och möjligheterna att nå energi- och klimatpolitiska målsättningar till 2045.

Bostäder och lokaler står för en betydande del av den totala energianvändningen i Sverige, men fossila bränslen för uppvärmning har idag till stor del fasats ut inom bostäder och offentlig verksamhet. Denna förändring står för den största minskningen av utsläppen mellan 1990 och 2017 nationellt.⁴³ Därremot finns mer att göra – befintliga byggnader behöver energieffektiviseras och energianvändningen minska. Metoder och tekniker för energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader behöver utvecklas för att kunna sänka energiförbrukningen och samtidigt behålla kulturhistoriska värden.

Miljömålsberedningen har antagit som målsenario för bostadssektorn att energianvändningen ska minska med 50 procent per bostadsyta till år 2050 jämfört med 1995, och att användning av fossila bränslen huvudsakligen ska fasas ut före 2020.⁴⁴

Byggnaders energianvändning och koldioxidutsläpp ska minska enligt de klimat- och miljömål som EU har ställt. I EU-direktivet om byggnaders energiprestanda ställs krav på att alla nya byggnader år 2020 ska vara nära-nollenergibyggnader. Boverket har lämnat förslag på vad nära-nollenergibyggnader ska innebära för Sverige, dessa skärpta krav kommer att börja gälla 2020.

Lagen om klimatdeklaration för byggnader som träder i kraft den 1 januari 2022 är ett steg i sta-

tens styrning mot en minskad klimatpåverkan från byggnader vid uppförande.

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Hushåll är den tredje största energianvändaren i länet efter industri och transporter, som syns i figur d. Energianvändningen i tätorterna kommer oftast från förnybara källor, men det finns fortfarande bostäder och övriga lokaler som är beroende av fossila energikällor. Oljepannor till uppvärmning är dessvärre fortfarande relativt vanligt i bostadssektorn och att byta ut dessa till biopannor bör vara ett prioriterat område att satsa på för en övergång till en koldioxidsnål ekonomi. Utöver biopannor är fjärrvärme, bergvärme eller el en lösning.

Med hjälp av nyckeltalet specifik energianvändning för uppvärmning (kWh/m²) kan man få en indikation på energieffektiviseringstakten för bostadssektorn. I Södermanland har detta nyckeltal minskat med 28, 9 respektive 19 procent under perioden 2001–2016 för kategorierna småhus, flerbostadshus och lokaler. I Södermanland låg nyckeltalet över det nationella genomsnittet för samtliga kategorier (se Energiläget 2018 för detaljer).

I Södermanland ökar antalet nya bostäder med knappt 0,5 procent per år. Vid nybyggnation finns stora möjligheter att påverka byggnadens klimatpåverkan. Materialval, höjd på byggnaden (antalet våningar) och byggnadens konstruktion är några aspekter som är avgörande. En livscykelanalys av byggnaden och byggprocessen kan vara vägledande för att nå länets vision.

En stor del av de kommunala fastighetsbestånden byggdes åren 1950–1980 och är idag i behov av omfattande renoveringar. Vid ombyggnation finns stora förutsättningar att påverka en byggnads framtida energibehov, sett till energieffektivisering och energikonvertering för att nå länets vision nära-noll bebyggelse och ökad digitalisering i fastigheter.

I länet byggs för närvarande begränsat med lågenergi- och passivhus vilket tyder på att kunskapen om, samt intresset och incitamenten för att bygga

43 SCB, 2019

44 Miljömålsberedningen, 2016.

energieffektivt behöver öka. Erfarenheter både nationellt och internationellt visar att energieffektivt byggande mer handlar om kompetens och incitament snarare än om högre byggkostnader. För att nå länets vision behövs incitament, politiska såväl som ekonomiska, för att stimulera byggnation av lågenergi- och passivhus.

Insatsområden

För **Byggnader** har följande tre insatsområden valts ut:

- Energi-konvertering och effektivisering av befintliga byggnader
- Klimatsmart nybyggnation
- Minskat byggavfall

Energikonvertering och effektivisering av befintliga byggnader

Byggnaders energiprestanda är en central del för att visa på byggnadens energianvändning och hur den kan effektiviseras. System för smart styrning, utfasning av oljepannor och fossil energi till byte till exempelvis värmepumpar eller anslutning till fjärrvärmesystem är avhängigt för byggnadens klimatpåverkan.

I hyres- och bostadsrätter finns en utmaning i att öka kunskapen och motivera fastighetsägare. Ökad kunskap om möjliga energieffektiviseringsåtgärder, och stöd och rådgivning till styrelser och beslutsfattare skapar förutsättningar för en ökad energieffektiviseringstakt i befintlig bebyggelse. De kommunala energi- och klimatrådgivarna har här en viktig funktion i rådgivning gentemot såväl fastighetsägare som privatpersoner.

Vad behövs?

Byggnader kan utöver att energieffektiviseras också bidra till energiomställningen. Fossila energikällor behöver fasas ut och beroendet av el för uppvärmning behöver minska till förmån för mer hållbara alternativ som till exempel fjärrvärme och solpaneler. Byggnaders energiprestanda behöver följas upp och energianvändningen visualiseras, för att med-

vetandegöra och öka kunskapen hos användaren. Offentliga byggnader bör användas som föredöme för energieffektivisering och förnyelsebar energianvändning. Digitalisering och smart styrning bör främjas i alla befintliga byggnader.

Vad behövs?

- Utfasning av fossila uppvärmning såsom oljepannor.
- Fler energieffektiviserande åtgärder i befintlig bebyggelse.

Klimatsmart nybyggnation

För att få en överblick över byggnaders klimatpåverkan behövs ett livscykelperspektiv.⁴⁵ Val av byggmaterial och själva byggprocessen har en betydande inverkan på byggnadens totala klimatpåverkan. Byggnader behöver således inte enbart vara energisnåla utan även klimatsmarta. Genom att minska användningen av cement, som i tillverkningsprocessen har mycket höga utsläpp, och öka användningen av trä vid byggande kan byggnadernas klimatpåverkan minska betydligt. Möjlighet till återbruk av byggmaterial kan också innebära en stor minskning av klimatpåverkan i byggprocessen.

Vid utformningen av nya byggnader bör möjligheter att integrera solceller och andra alternativ för förnybar elproduktion tillvaratas. Energimätning i nybyggnation behöver utvecklas framöver för att på ett enkelt visuellt sätt kunna följa byggnadens energiproduktion och användning. Visualisering fungerar också som incitament för ett ändrat beteende. Att se energieffektiviseringsåtgärder i ett helhetsperspektiv är viktigt för att optimera resultat och effektiviseringstakt. I fastighetssektorn har investeringar som regel avsevärt längre livslängd än många andra branscher vilket gör det mer företags- och samhällsekonomiskt att frångå korta återbetalningstider till förmån för ett livscykelperspektiv.

⁴⁵ Livscykelperspektiv innebär att analysera hur stor den totala miljöpåverkan är under en produkts livscykel från råvaruutvinning, via tillverkningsprocesser och användning till avfallshanteringen inklusive alla transporter och all energiåtgång i mellanleden.

Vad behövs?

För att säkra klimatsmart nybyggnation i länet behövs byggandet av nära nollbyggnader och lågenergibygnader främjas, bland annat genom kunskaps-höjande insatser för fastighetsägare och aktörer som är involverade i byggprocessen. Vidare behövs ytterligare kunskapsunderlag om träbyggnation tas fram och spridas, för att öka intresse, kompetens och incitament för att bygga klimatsmart och ur ett livscykelperspektiv. Decentraliserad elproduktion, smart styrning i byggnader samt energimätning i nybyggnation behövs. Detta för att enkelt kunna följa byggnaders energiproduktion och användning för att öka kunskapen hos användaren. Solceller och andra alternativ för förnybar elproduktion måste integreras vid utformning av nya byggnader.

Vad behövs?

- Främja nära nollbyggnader.
- Kunskapsunderlag om träbyggnation.
- Digitalisering och smart styrning för optimerad energianvändning.

Minskat byggavfall

Utöver materialval, energi-konvertering och effektivisering, behövs också ett cirkulärt och resurssnålt tankesätt i byggprocessen. Klimatpåverkan från byggprocessen och hantering av avfall från byggsektorn är betydande, och kunskapen och insikten om detta bland byggbranschens aktörer behöver generellt bli bättre.⁴⁶

Hur avfall ska hanteras styrs genom ett EU-direktiv som är antaget i svenska miljöbalken. Direktivet kallas avfallstrappan eller avfallshierarkin och består av stegen minimera (förebygg byggavfall genom noggranna beställningar), återanvända, återvinna, energiåtervinning och deponera på avfallsanläggning. Ett av Naturvårdsverkets etappmål är att insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.⁴⁷

Vad behövs?

För att byggavfallet ska minska i länet behövs mer kunskap och samverkan. Ett exempel är kunskaps-höjande insatser för fastighetsägare och aktörer som är involverade i byggprocessen. På så sätt kan vi främja en god avfallshantering av byggavfall, genom att förebygga avfall, förbereda för återanvändning, förbereda materialåtervinning, samt förbereda för energiåtervinning.

Vad behövs?

- Kunskapshöjande insatser för fastighetsägare och aktörer som är involverade i byggprocessen.

Läs vidare

- Vägledning om LCA för byggnader – Boverket (2019)
- Lag (2014:267) om energimätning i byggnader – Sveriges riksdag
- Klimatpåverkan från byggprocessen – Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (2014)

⁴⁶ Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien, 2014

⁴⁷ Naturvårdsverket, 2019.

Fokusområde: Företag och industrier

Här är vi 2045

Södermanlands företag och industrier är klimatneutrala och arbetar aktivt med energifrågan. Energin används effektivt, på rätt sätt och på rätt ställe.

Förnybara alternativ och ny teknik används inom produktions- och stödprocesser samt i företagens transporter. Näringslivet präglas av en cirkulär ekonomi med återanvändning, återvinning av material och tillvaratagande av energi.

Varför är området viktigt?

Företags- och industrisektorns produktion har idag stor klimatpåverkan till följd av dess stora energianvändning och fossilberoende. För att nå riksdagens mål om ett klimatneutralt samhälle till 2045 behöver företag och industrier minska utsläppen och minimera sitt energibehov. Detta kan uppnås genom övergång till förnybara energikällor, att energieffektivisera, ta till sig ny teknik och utveckla nya produktionssätt, samt ett aktivt deltagande i utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi. En förflyttning till ett mer hållbart och cirkulärt företagande skapar en högre resurseffektivitet och ett minskat avfallsflöde, vilket bidrar till en minskning av negativa utsläpp, samtidigt som nya möjligheter till tillväxt skapas inom regionen.

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Södermanlands näringsliv består av en mängd små och få stora företag. Produktion och tillverkning står för den största delen, och domineras av tung fordons- och stålindustri. Även byggindustrin är en betydande bransch i länet. Industri- och byggverksamheter stod 2016 för 59 procent av länets utsläpp av växthusgaser⁴⁸, och samma år för 46 procent av den totala energianvändningen.⁴⁹

En stor del av energianvändningen i länet kan härledas till stålindustrin och företaget SSAB, beläget i Oxelösund. Dagens teknik för framställning av stål kräver stora mängder kol och koks, vilket gör SSAB till Södermanlands enskilt största utsläppare av koldioxid. Företaget är dock ett regionalt exempel på utveckling av ny teknik, genom projektet HYBRIT. Projektet innebär en utfasning av kol och koks och en övergång till vätgas för att uppnå en fossilfri stålproduktion.

Det finns ett ökande intresse bland verksamheterna inom länet för hållbart företagande och cirkulära affärsmodeller. I dessa affärsmodeller sker hantering och användningen av resurser, så väl materiella som energi, mer effektivt och en högre affärsnytta ska-

pas därmed. En effekt av sådana affärsmodeller är ofta minskad klimatpåverkan.

Insatsområden

För **Företag och industrier** har följande två insatsområden valts ut:

- Förnybar energi
- Energieffektivisering

Förnybar energi

Verksamheter är enligt miljöbalken skyldiga att i första hand använda förnybara energikällor.

Idag är endast 17 procent av den producerade elen i länet förnybar, varför länets produktion av el, värme och förnybara bränslen behöver öka. Företag och industrier har stora möjligheter att bidra till ökad produktion, samtidigt som man skapar lönsamhet för sin verksamhet. Genom att välja lokalproducerad energi kan företag bidra till regional utveckling.

Andelen förnybar energianvändning i länets näringsliv varierar, beroende på typ av företag och industri. För industri- och byggverksamheter i länet är andelen idag endast runt 15%.⁵⁰ För övriga tjänster ligger siffran runt 70%.⁵¹

Vad behövs?

För att öka andelen förnybar energi i länet behövs fler informationsinsatser och utökad rådgivning till länets företag. Andelen egenproducerad förnybar energi behöver öka, och generellt en ökad användning av förnybar energi. Framförallt behöver användningen av förnybar energi inom produktions- och stödprocesser samt i företagets transporter öka. Oljepannor behöver bytas ut mot förnybara alternativ.

Vad behövs?

- Öka andelen förnybar energi i länet.
- Ökad energirådgivning.
- Ökad förnybar energi inom industri och transporter.

48 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

49 Ibid.

50 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

51 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

Energieffektivisering

Verksamheter är enligt miljöbalken skyldiga att hushålla med råvaror och energi. En effektivare användning av energi är också en av förutsättningarna för att Södermanland 2045 ska nå målet om netto-nollutsläpp av växthusgaser, detta eftersom tillgången på biobränslen och förnybar energi i länet i dagsläget är begränsad.

En förutsättning för att fortlöpande hitta och genomföra energieffektiviserande åtgärder är ett strukturerat energiarbete. Ett första steg är att genomföra en energikartläggning som visar vilka möjligheter som finns. I Södermanland är företagandet viktigt och potentialen för energieffektivisering stor. Alla företag kan bidra genom att effektivisera sin energianvändning för stödprocesser som uppvärmning,

Syftet med energiledning är att få bättre kunskaper om den egna energianvändningen, till exempel genom att göra en energikartläggning. Därmed ges möjlighet att planera för energieffektivisering och eventuell egenproduktion av energi.

ventilation och belysning. Störst potential finns dock inom industriverksamheter, där även energianvändningen inom produktionen kan effektiviseras. Energieffektivisering ger, när det genomförs på ett strukturerat och systematiskt sätt, ökad konkurrenskraft för det enskilda företaget och bidrar till näringslivets utveckling i länet i stort. En utmaning är dock att hitta drivkrafter för energieffektiviseringsåtgärder även i de mindre företagen.

Vad behövs?

För att öka energieffektiviseringstakten behövs, som nämnts, ett systematiskt och strukturerat energi- och energiarbete i företagen i länet. Många verksamheter har potential för ett ökat restvärmeutnyttjande. Alla företag i Södermanland behöver i större utsträckning uppmärksamma energiledning⁷ och systematiskt arbeta med detta – det vill säga mäta, planera, åtgärda och följa upp sin energianvändning.

Ett systematiskt och cirkulärt energi- och energiarbete innebär bland annat ett ökat tillvaratagande av restvärme, exempelvis vid elproduktion av biobränsle, för uppvärmningsändamål i lokalsamhället. Genom att skicka ut industriell restvärme på fjärrvärmenätet kan biobränsle som eldas i kraftvärmeverken frigöras och användas för att ersätta fossila bränslen i andra delar av samhället. Generellt behöver samverkan mellan olika verksamheter öka, för att optimera användningen av el och värme. En ökad industriell symbios kan, utöver minskad energiförbrukning, även innebära minskat behov av råmaterial och avfallshantering.

I dagsläget finns ett behov av utvecklat stöd och vägledning till företag, för att i större omfattning realisera den energieffektiviseringspotential som finns. Idag finns stöd att få från Energikontoret Mälardalen och från kommunernas energi- och

klimetrådgivare, men detta stöd behöver stärkas. Sammantaget behövs fler stöd- och rådgivningsinsatser till länets små och medelstora företag, både uppsökande och informationsspredande. Det är även viktigt att mervärden av energieffektivisering lyfts fram, såsom ökad lönsamhet och konkurrenskraft för företagen och länet i stort.

Ökad kunskap om energieffektivisering behövs även bland kommunernas miljöinspektörer och länsstyrelsens miljöskyddshandläggare för att integrera ordinarie tillsyn med energitillsyn.

Vad behövs?

- Uppmärksamma energiledning.
- Ökat tillvaratagande av restvärme.
- Kunskap om energieffektivisering behövs även bland kommunernas miljöinspektörer och länsstyrelsens miljöskyddshandläggare.

Läs vidare

- Pågående energiprojekt för företag i länet – Energikontoret i Mälardalen (2020) HYBRIT – fossilfri stålproduktion — Jernkontoret (2020)
- Energibalans Södermanland, Sankeydiagram 2017 – WSP (2019)
- Spillvärmepotential i Södermanland – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2018)
- Bioenergi-potential i Södermanland – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2015)

Fokusområde: Jord- och skogsbruk

Här är vi 2045

Södermanland har ett klimat neutralt och cirkulärt jord- och skogsbruk som minimerat utsläppen av växthusgaser i den egna produktionen. Gårdarnas resurser utnyttjas effektivt med små förluster i produktionen. Jord- och skogsbruksmarker fungerar som en viktig kolsänka för de kvarvarande växthusgasutsläppen. Länet har ett skogsbruk som mött klimatets förändringar utifrån den sörmländska skogens förutsättningar.

Varför är området viktigt?

Utsläpp och upptag av växthusgaser i jordbruket

Jordbruket har en nyckelposition i omställningen till ett hållbart samhälle, och bidrar bland annat genom lokal livsmedelsproduktion och ersättning av fossila bränslen med förnybara. Jordbruksmark kan också binda koldioxid. Samtidigt är jordbrukssektorn den största enskilda källan till utsläpp av lustgas och metan, som är kraftiga växthusgaser.⁵² Utsläppen uppkommer i samband med markbearbetning, djurhållning och gödsling. Jordbruket genererar också utsläpp av koldioxid som avges från jordbruksmarken, men också från användning av fossila bränslen till arbetsmaskiner, torkprocesser och uppvärmning av byggnader.⁵³ Jordbruket står därmed för en inte obetydlig del av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Skulle jordbruksproduktionen i Sverige minska, krävs dock i stället ökad import av livsmedel och därmed ökade utsläpp i det exporterande landet.

Utsläpp och upptag av växthusgaser i skogsbruket

Svensk skog är en förnybar resurs och en stabil kolsänka, så länge avverkningen understiger tillväxten. Det totala virkesförrådet i Sverige har fördubblats de senaste 100 åren⁵⁴ och skogen binder kol från koldioxid, till trädens tillväxt och till mineraljorden i markerna.⁵⁵ Samtidigt kommer kolförråden i levande träd och växter att stabiliseras i ett längre tidsperspektiv, eftersom det inte får plats obegränsat med levande träd i en skog.⁵⁶ Hur vi förhåller oss till skogen framöver är därför avgörande för hur klimatförändringarna utvecklas.

De huvudsakliga utsläppen av växthusgaser från skogen kommer från torvmarker, både i form av koldioxid, metan och lustgas, beroende på innehållet av kväve och vattennivå⁵⁷, samt från koldioxid som avges från döda träd och växter under förmultningsprocessen.⁵⁸ De torvmarker som skapar utsläpp är ofta dikade våtmarker. Ett sätt att minska utsläppen

av växthusgaser är därför att återställa dikade torvmarker till våtmark.

Övriga utsläpp från skogen sker till följd av gödsling och dränering. Utsläpp uppstår även från kalhyggen och torvmarker som skapats till följd av avverkning, samt från bränder som frigör koldioxid till atmosfären.

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Landsbygdslän med potential

En stor del av Södermanlands yta täcks av jord- och skogsbruksmark. Jord- och skogsbruket står tillsammans för nästan 90 procent av markanvändningen i länet, och för drygt två procent av länets energianvändning samt tio procent av länets utsläpp av växthusgaser.⁵⁹

Av länets befolkning bor hela 48 procent på landsbygden^{60, 61}, och andelen ökar. Även sysselsättningen på landsbygden ökar i stort, bland annat inom jord- och skogsbruk. I länet finns goda förutsättningar för ökad produktion av livsmedel och bioråvaror.^{62, 63} Då mer än halva Södermanland är täckt av skog har länet ett högre virkesförråd än genomsnittet i Sverige, och dessutom en bra tillväxt genom markens goda produktionsförmåga.

Som lyfts ovan i rapporten är samverkan ett nyckelord när stora samhällsomställningar ska genomföras. Jord- och skogsnäringarna bedöms här vara viktiga sektorer i arbetet med att samverka och växla upp arbetet.

52 Naturvårdsverket 2018d.

53 Naturvårdsverket, 2018d.

54 Skogssverige, 2020.

55 Naturvårdsverket, 2018e; 2018f.

56 Naturvårdsverket, 2018g.

57 Naturvårdsverket, 2018e.

58 Kålet kan även tillföras marken och stanna kvar i mineraljorden beroende på hur processen utvecklas.

59 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

60 Landsbygd definieras som orter med färre än 10 000 invånare.

61 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2013.

62 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019.

63 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019b.

Insatsområden

För **Jord- och skogsbruk** har följande tre insatsområden valts ut:

- Hållbart jordbruk⁶⁴
- Hållbart skogsbruk⁶⁵
- Ökad mängd biobaserad energi

Hållbart jordbruk

Det pågår idag ett omfattande arbete i omställningen mot ett hållbart jordbruk. För ett klimatneutralt jordbruk är det nödvändigt att de växthusgasutsläpp som beskrivits ovan minskas genom olika åtgärder där en generell resurseffektivisering, omställning till fossilfria bränslen och anpassade odlingsystem som minskar klimatpåverkan är viktiga delar. Jordbruket kan också tydligt bidra till att uppnå klimatneutralitet i samhället i stort genom produktion av förnybara bränslen, som biobränslen och förnybar el. Genom att åkermark används som kolsänka kan ökningen av koldioxid i atmosfären begränsas till förmån för ett ökat kolförråd i marken. Valet av odlingsmetod har stor betydelse för jordbruksmarkens potential att fungera som kolsänka.⁶⁶ Vidare är en optimering av kvävetillförsel, effektivt markutnyttjande och att hålla jordbruksmarken dränerad av betydelse. Jordbrukare har också goda förutsättningar att minska sina utsläpp genom olika energieffektiveringsåtgärder.

Vid rötning av organiskt material kan biogödsel och biogas tillvaratas. En ökad produktion av biogas i länet skapar möjlighet att sluta kretslopp i den lokala livsmedelsproduktionen och även bidra till ett minskat behov av mineralgödsel.

Lokal livsmedelsproduktion har betydelse för den biologiska mångfalden och skapandet av lokala och regionala kretslopp. Lokal produktion bidrar även till ökad krisberedskap, minskar behovet av långväga transporter och bidrar till den lokala ekonomin (mer om detta beskrivs i insatsområdet *Produktion och konsumtion*). En begränsning av jordbrukets klimatpåverkan bör således inte ske genom mins-

kad produktion utan genom kunskap om hållbar markanvändning och åtgärder som minskar produktionens klimatpåverkan.

Mer extremt väder med större variationer i nederbörd kommer att påverka förutsättningarna för livsmedelsproduktion i Sverige under de närmaste decennierna. I ett framtida förändrat klimat kommer de extrema naturhändelserna bli mer omfattande och frekventa.⁶⁷ Detta innebär att vi behöver öka vår förmåga att bedöma konsekvenser av översvämningar för jordbrukssektorn i ett brett perspektiv och hur konsekvenserna av extrema väderhändelser, som till exempel översvämningar och torka, ska hanteras.

Vad behövs?

För att ställa om länets jordbruk och öka livsmedelsproduktionen behövs kompetensutveckling, rådgivning och investeringsstöd riktat till länets jordbrukare. Fortsatt tillämpad forskning, användning av innovationer, ny teknik, alternativa metoder och nya samverkansformer krävs för att tackla de utmaningar jordbruket står inför. Ökad livsmedelsproduktion leder till högre självförsörjningsgrad i länet vilket är i linje med den regionala livsmedelsstrategin. Det är här viktigt att detta sker så effektivt som möjligt såväl ur ett energiperspektiv som med hänsyn till t.ex. användning av vatten.

Exempel på åtgärder som ökar markens kolinlagring är långliggande vallar och betesmarker, minskad jordbearbetning och medvetna val av växtföljder. Denna typ av åtgärder minskar också risken för markpackning och ökar dräneringen. Andra möjligheter att öka markens kolinlagring är att anlägga våtmarker på mullrik mark och utdikade torvmarker. På detta sätt återställer man viktiga naturområden och skyddar biologisk mångfald.

Vidare krävs att tillförseln av kväve i jordbruket regleras för att minska lustgasavgången från jordbruksmarken, samt att stallgödsel lagras och sprids med så små utsläpp som möjligt. Samtidigt bör steg

64 Fokus på ekologisk dimension av hållbarhet, se mer under avgränsningar.

65 Fokus på ekologisk dimension av hållbarhet, se mer under avgränsningar.

67 Exempelvis användning av biokol, långliggande vallar- och betesmarker, precisionsodling med mera.

tas för att minska metanutsläppen från djurproduktionen och användningen av mineralgödsel.

Även är ett riktat arbete mot konsumenterna i regionen är viktigt för att tydliggöra konsumentens roll i val av livsmedel, vilket utvecklas i fokusområdet *Produktion och konsumtion*.

Vad behövs?

- Kompetensutveckling, rådgivning och investeringsstöd riktat till länets jordbrukare.
- Ökad livsmedelsproduktion för högre självförsörjningsgrad.
- Åtgärder som ökar markens kolinlagring.

Hållbart skogsbruk

Skogsbrukets markberedning och gödsling bidrar till utsläpp av växthusgaser. Å andra sidan bidrar sådana åtgärder till upptag av växthusgaser i ett längre perspektiv, via kolinlagringen i den växande skogen. Idag fungerar skogen i Södermanland som en viktig kolsänka då tillväxten är högre än avverkningen, vilket gör att mer kol binds än som släpps ut. Skogen står också för en stor del förnybar råvara som bland annat ersätter fossila bränslen och

utveckling pågår för att vidareförädla träprodukter som kan ersätta mer energikrävande material, till exempel inom byggsektorn.

De negativa effekterna av skogsbrukets utsläpp behöver minskas genom att skötselåtgärder utförs på rätt sätt och anpassas efter skogsmarkens förutsättningar. För att långsiktigt bevara skogens förmåga att leverera trädråvara och energi som kan ersätta de fossila energikällorna krävs att den biologiska mångfalden säkras. Ett hållbart skogsbruk innefattar även att länet ska vara rustat för kommande klimatförändringar. Ett varmare klimat innebär risk för hårdare stormar och fler skogsbränder som kan ödelägga stora skogsarealer.

Vad behövs?

För att uppnå ett hållbart skogsbruk i Södermanland behövs ökad kunskap om hållbart skogsbruk, gällande avverkning och kolupptag, klimatanpassad skogsskötsel och resiliens.⁶⁸ Vikten av att sprida riskerna mellan olika skötselssystem och på fler träslag behöver lyftas fram. Genetisk variation anpassar skogen till ett förändrat klimat. Det kan också handla om aktiva val i beståndsvården som att gallra på rätt sätt och i rätt tid för att minska risken för snöbrott, stormskador och rotröta.

68 Ekosystem med en rik biologisk mångfald har bättre förmåga att stå emot störningar, det vill säga de är mer resilienta. Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Klimat-i-framtiden/Effekter-i-Sverige/Konsekvenser-for-naturmiljo-och-ekosystem/>

Vad behövs?

- Ökad kunskap klimatanpassad skogsskötsel.

Ökad mängd biobaserad energi

Som tidigare nämnts finns inom såväl länets jordbruk som skogsbruk stora möjligheter till ökad lokal produktion av biobränslen. Detta bidrar till självförsörjningen för arbetsmaskiner och uppvärmning samt till energibehovet i länet i stort. För ytterligare fördjupning inom detta område hänvisas till fokusområdena *Hållbara energisystem* och *Resande och transporter*.

Vad behövs?

För att öka mängden biobaserad energi i länets jord- och skogsbruk behöver potentialen för ökad produktion av biogas och biogödsel tillvaratas, i linje med den drivmedelsstrategi som föreslås i *Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon - Södermanland*. Kompetensutveckling, rådgivning och investeringsstöd riktat till länets lantbrukare behöver utökas. De ekonomiska, ekologiska och sociala fördelarna med att producera mer bioenergi inom lantbruket måste lyftas fram, som exempelvis minskat resurssvinn i gårdens kretslopp, och ökad lokal och regional självförsörjningsgrad.

Vad behövs?

- Ökad produktion av biogas.
- Tillvaratagande av biogödsel.
- Lyfta fördelarna med att producera mer bioenergi.
- Kompetensutveckling rådgivning och investeringsstöd riktat till länets lantbrukare.

Läs vidare

- Regional plan för väginfrastruktur förefordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län remissversion (2019)
- Regional livsmedelsstrategi för Södermanland 2019–2030-Tillsammans för en ökad livsmedelsproduktion! – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019)
- Handlingsplan 2019–2021. Regional livsmedelsstrategi för Södermanlands län 2019–2021. (2019)
- Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Södermanlands län – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019)
- Naturvårdsverkets statistik om utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning (LULUCF) 1990–2017. (2018)
- Strategi för smart specialisering i Sörmland⁶⁹ – Region Sörmland (2017)

⁶⁹ Vikten av att utveckla ett hållbart jord- och skogsbruk är kopplat till Region Sörmlands uppdrag gällande smart specialisering. I regionens strategi för Smart specialisering finns satsningen Biobaserade näringar – hållbar produktion och effektiv distribution.

Fokusområde: Produktion och konsumtion

HÄR ÄR VI 2045

I Södermanland nyttjas de lokala resurserna och landsbygdens förmåga att producera livsmedel och biodrivmedel, vilket bidrar till en ökad självförsörjningsgrad i länet. Matsvinnet är minimerat och det matavfall som uppkommer samlas in och behandlas biologiskt så att växtnäring tillvaratas.

Materialflödena har i stor utsträckning blivit cirkulära. En övervägande del av de varor som konsumeras utgörs av återvunnet material och återbruk är norm. Inom näringslivet finns ett fokus på att sälja en funktion eller tjänst, snarare än en produkt. Länet verkar för att konsumtionens klimatpåverkan minskar kontinuerligt.

Varför är området viktigt?

Konsumtionsbaserade utsläpp

Målet ett klimatneutralt Södermanland 2045 är i hög grad beroende av länets invånare. Vår konsumtion ger upphov till utsläpp av växthusgaser både i Sverige och utomlands, eftersom en stor del av det vi konsumerar produceras i andra länder. I Figur h visas skillnaden mellan att enbart beräkna utsläppen inom Sveriges gränser, produktionsbaserade utsläpp samt konsumtionsbaserade utsläpp. I nuläget saknas nationella klimatmål som inkluderar konsumtionens klimatpåverkan. Däremot finns hjälpmedel i form av indikatorer, som kan användas för mätning och uppföljning av konsumtionsbaserade utsläpp. För att få en realistisk bild av konsumtionens påverkan måste dessutom alla utsläpp under en produkts hela livscykel beräknas, inklusive utsläpp från tillverkning och transport.

År 2016 var Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp runt 101 miljoner ton, i genomsnitt 10 ton per person.⁷⁰

Cirkulär ekonomi

Konsumtionsnivån i samhället är tätt sammankopplad med befolkningstillväxt och ekonomisk tillväxt, vilka leder till ständigt ökande anspråk på jordens resurser. För att motverka detta behöver ekonomin anpassas till naturens begränsningar. En cirkulär ekonomi innebär en mer effektiv användning av fysiska resurser och energi, vilket innebär att avfallsmängder minimeras samt att material och produkter återanvänds i nya produktionsprocesser.

Genom att skapa ett kretslopp av resurser, produkter och tjänster uppkommer dessutom nya möjligheter till tillväxt i regionen.

Bioekonomi

En biobaserad ekonomi innebär en övergång från en fossilbränslebaserad ekonomi till en mer resurseffektiv ekonomisk modell. I en bioekonomi produceras förnybara råvaror genom en hållbar användning av ekosystemtjänster från mark och vatten. En cirkulär och biobaserad ekonomi öppnar upp möjligheter för nya lösningar och affärsmodeller som bidrar till att stimulera en hållbar regional utveckling.

Figur h. Figuren visar skillnaden mellan att beräkna utsläppen inom Sveriges gränser, så kallade territoriella utsläpp, respektive konsumtionsbaserade utsläpp till följd av svensk konsumtion samt produktionsbaserade utsläpp från svenska aktörer.⁷¹

70 Naturvårdsverket, 2018a; 2018b

71 Naturvårdsverket, 2018c

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Södermanlands goda förutsättningar för livsmedelsproduktion går hand i hand med ett stort intresse för lokalproducerad mat i länet. Intresset har bland annat tagits tillvara genom projektet *Stolt mat*. Stolt mat är numera en vägledning för konsumenter, som producenter kan använda sig av.⁷² Andelen ekologiska livsmedel uppgår till 43 procent av de kommunala inköpen jämfört med ett nationellt snitt på 38 procent.⁷³ Samtliga kommuner samlar även in matavfall till biogasproduktion.

Generellt kan länets system bli mer cirkulära och självförsörjningsgraden högre genom lokala insatser. För att ett cirkulärt samhälle ska växa fram behövs ett större fokus på tjänster istället för produkter och att dela, återanvända och reparera istället för att köpa nytt. Genom att skapa nya produkter av återvunnet material minskar behovet av nyttillverkning. I länet finns ett föregångsexempel för möjligheterna till återbruk i ReTuna Återbruksgalleria i Eskilstuna.

Offentlig upphandling är ett viktigt styrmedel för att styra länets och kommunernas klimatpåverkan i hållbar riktning. Enligt Upphandlingsmyndigheten görs 18 000 upphandlingar varje år till ett värde av 706 miljarder kronor⁷⁴. Genom tydliga miljökrav i upphandlingarna kan miljö- och klimatpåverkan minskas i både produktion- och konsumtionsled.

Sammantaget finns goda förutsättningar för att skapa en cirkulär biobaserad ekonomi i länet, och bygga en grund för företag, organisationer och konsumenter att göra medvetna val.

Insatsområden

För **Produktion och konsumtion** har följande två insatsområden valts ut:

- Cirkulär biobaserad ekonomi
- Medvetna konsumenter

Cirkulär biobaserad ekonomi

Lokal och cirkulär livsmedelskedja

Som landsbygds-län har Södermanland goda förutsättningar att producera och förädla många olika sorters livsmedel lokalt, vilket är en viktig utvecklingskraft för länet. Livsmedelsproduktionen bör anpassas så att maten produceras där förutsättningarna är som bäst för respektive livsmedel. Det är också viktigt att minska klimatpåverkan när livsmedel förädlas och transporteras. En lokal livsmedelsförsörjning är även viktig för att stärka lokalsamhällets självförsörjning och beredskap. Södermanlands förutsättningar att producera och vidareförädla livsmedel beskrivs närmare i den regionala livsmedelsstrategin.⁷⁵

Minskad konsumtion av kött- och mejeriprodukter

En hållbar konsumtion av kött- och mejeriprodukter är minst lika viktig som hållbar produktion av desamma. En minskad köttkonsumtion har stor betydelse för konsumtionens klimatpåverkan, då produktion av kött- och mejeriprodukter ger stora utsläpp av växthusgaser. Utsläppen kommer dels av metanutsläpp från idisslande kor och dels från odling av djurens foder. Å andra sidan finns ett värde i att betande djur bidrar till biologisk mångfald. Med dessa faktorer sammanvägda finns möjligheter till positiv utveckling om vi kan minska den totala mängden kött vi äter och samtidigt öka andelen svenskt naturbeteskött. I Södermanland finns även goda förutsättningar att välja viltkött, vilket ger lägre klimatpåverkan än kött från uppfödda djur.

Från fysiska produkter till digitala tjänster

Med mindre nyproduktion och mer återbruk skapas nya marknader och mötesplatser, där delandeekonomi och tjänster är mer i fokus. Digitaliseringen bidrar också till att ersätta och samutnyttja fysiska produkter, vilket ger potential att minska miljöbelastningen. Samtidigt finns utmaningar då digitaliseringen också kräver energi. Det är därför viktigt att säkerställa att energin kommer från hållbara

72 Läs mer om Stolt mat och märkningen här.

73 Ekomatcentrum, 2019.

74 Upphandlingsmyndigheten, 2020.

75 Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019b.

energikällor samt att den digitala processindustrin placeras på platser där det inte råder effektbrist.

Vad behövs?

För att skapa en cirkulär biobaserad ekonomi i länet är det nödvändigt att livsmedelsproduktionen utvecklas i enlighet med målen i den regionala livsmedelsstrategin. Vidare behövs ett ökat antal insatser för minskat matsvinn, minskade avfallsmängder, ökad insamling av matavfall samt ökad återanvändning och återvinning. Ytterligare exempel på åtgärder är att främja samutnyttjande av varor och tjänster på olika sätt.

Vad behövs?

- Skapa förutsättningar för cirkulär livsmedelskedja.
- Öka återanvändning och återbruk, exempelvis genom digitalisering.
- Minskad och omriktad konsumtion av kött.
- Minska avfallet.

Medvetna konsumenter

Som figur h visar, se Konsumtionsbaserade utsläpp, är utsläppen från importerade varor större än utsläppen inom Sverige (terretroriellt). Det betyder att det inte räcker med att minska utsläppen inom Sverige, utan att konsumtionens utsläpp också måste minska. Länet har länge arbetat aktivt med hållbar matproduktion och konsumtion. Andra områden som hållbara transporter (minskade bil- och flygresa) och hållbar konsumtion av produkter är svårare att styra eftersom de till stor del handlar om beteendeförändringar.

En avgörande faktor för hållbar konsumtion är medvetna konsumenter, som ges förutsättningar och incitament att göra kloka val. Informationsspridning och regionala insatser för att stödja konsumenterna är viktiga verktyg för att öka denna medvetenhet. Utöver privatpersoner är myndigheter, kommuner

och företag aktörer med stora möjligheter att minska sin klimatpåverkan genom medvetna energi- och klimatsmarta val vid upphandlingar och inköp.

Vad behövs?

Hållbarhetsfrågorna behöver lyftas upp tidigt i utbildningen för barn och ungdomar, för att etablera hållbara vanor och beteenden. Konsumenter måste motiveras att göra klimatsmarta val som underlättas av tydliga system, exempelvis märkning av livsmedel och varor.

Konsumtionen av livsmedel i länet bör utvecklas i riktning mot målen i den regionala livsmedelsstrategin. Viktiga aspekter är exempelvis att öka medvetenheten hos konsumenten om vikten av livsmedlets ursprung, produktionssätt och öka kunskapen om växtbaserade alternativ i länets kommuner.

Vad behövs?

- Märkning av livsmedel och varor.
- Ökad kunskap bland barn och unga om hållbar konsumtion.

Läs vidare

- Mätmetoder och indikatorer för att följa upp konsumtionens klimatpåverkan – Naturvårdsverket (2020)
- Regional livsmedelsstrategi för Södermanland 2019–2030-Tillsammans för en ökad livsmedelsproduktion! – Länsstyrelsen i Södermanlands län (2019)
- Handlingsplan 2019–2021. Regional livsmedelsstrategi för Södermanlands län 2019–2021. (2019)
- Upphandla med hänsyn till klimatet – Upphandlingsmyndigheten (2019)
- Hur kan jag minska min klimatpåverkan? – Naturvårdsverket (2019)
- Strategi för smart specialisering i Södermanland – Region Södermanland (2017)

Fokusområde: Resor och transporter

HÄR ÄR VI 2045

Resandet i Södermanland sker på ett hållbart och effektivt sätt. Fordonsflottan i länet är oberoende av fossila bränslen. Tillgången till tank- och laddstationer för förnybara drivmedel, kollektivtrafik och attraktiva gång- och cykelstråk är god. Lokalt producerad el och biodrivmedel används och bidrar till en långsiktig hållbar omställning av transportsektorn i länet, samt underlättar omställningen nationellt.

Godstransporter är samordnade och sker på ett energieffektivt sätt lämpligt fördelat mellan järnvägsnätet, sjöfarten och de kvarvarande vägtransporterna. En stor andel av sjöfarten drivs med förnybara alternativ.

Varför är området viktigt?

Inrikes transporter står för nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser.⁷⁶ Adderat till detta har antalet utrikes flygresor per invånare mer än fördubblats sedan början av 1990-talet - idag står vårt flygande för lika stora utsläpp som all bilkörning i Sverige.⁷⁷

Att anpassa transportsektorn till klimatmålen innebär en stor utmaning. Att förlita sig enbart på teknisk utveckling av fordon och drivmedel räcker inte för att nå målsättningarna. Det är därför av stor vikt att också arbeta för ett hållbart och transporteffektivt samhälle med en ökad användning av alternativa färdmedel. Ska det nationella målet om att minska transportsektorns klimatutsläpp med 70 procent till 2030 kunna nås, måste kraftfulla satsningar göras – bland annat åtgärder som ökar elektrifieringen och minskar biltrafiken med 30 procent till år 2030.⁷⁸

Förutsättningar och möjligheter i Södermanland

Efter industrisektorn skapar resor och transporter de största utsläppen av koldioxid i Södermanland. Länets stora andel landsbygd, spridda bebyggelse och stora in- och utpendling medför ett omfattande behov av persontransporter. Södermanland har generellt god tillgänglighet i transportsystemet genom förhållandevis korta restider till större befolkningscentra och arbetsmarknadsregioner i hela Stockholm-Mälarenregionen och Östergötland. Dock är möjligheterna att pendla med kollektivtrafik delvis begränsade. En förklaring till detta är bland annat den spridda bebyggelsen, som bidrar till låg turtäthet och långa restider i kollektivtrafiken inom vissa delar av länet.

Södermanland är också ett genomfartslän för godstransporter, med två europavägar, E4 respektive E20, som står för de största trafikflödena i länet. Fossilberoendet är idag stort – omkring 80 procent av fordonens energianvändning består av fossila drivmedel.⁷⁹ Ska länets klimatmål om fossiloberoende fordonsflotta till 2030 samt netto-nollutsläpp

till 2045 kunna nås, måste utsläppen från transportsektorn kraftigt reduceras. Järnvägens kapacitet för gods- och passagerartrafik har potential att utvecklas framöver i och med utbyggnaden av Ostlänken.

I länet finns även två knutpunkter för flyg och sjöfart, Skavsta flygplats och Oxelösunds hamn. Skavsta är landets fjärde största flygplats. Tjänsteresor med flyg, konsumenteras fritidsresor och import via flyg bidrar till stora växthusgasutsläpp. Beräkningar på flygets klimatpåverkan tar dock endast hänsyn till hur mycket bränsle som förbrukats och vad det motsvarar i växthusgasutsläpp. Den så kallade höghöjdseffekten som uppstår vid förbränning på hög höjd (runt 8 000 meter) dubblar klimatpåverkan jämfört med om förbränningen skett på marknivå men ingår alltså inte i beräkningarna.

Sjöfarten är också avgörande för att avlasta vägtransporterna, men även sjöfarten drivs idag till stor del på fossila drivmedel. I Oxelösunds hamn planeras en LNG⁸⁰-anläggning för att minska användningen av tjockolja och diesel. På sikt behöver sjöfarten energieffektiviseras, men framför allt måste förnybara drivmedel som flytande biogas (LBG) komma till, vilket skulle ytterligare öka efterfrågan på biogas i länet.

Sammanräknat står inrikes- och utrikestransporter som passerar Södermanland (inklusive flyg och sjöfart) för 40 procent av länets utsläpp.

Ostlänken har stor betydelse både nationellt och för Södermanland. Det är en viktig satsning för att öka transporteffektiviteten i länet och en insats för klimatomställningen när mer gods kan flyttas från vägarna och arbetspendling och resor blir mer attraktivt. I takt med urbaniseringen växer Södermanland vilket också ökar behovet av ny järnvägsinfrastruktur.

I Södermanland finns en regional cykelstrategi från 2012. Region Sörmland har i uppdrag att revidera strategin som förväntas antas i september 2020. Cy-

80 LNG är flytande naturgas. Naturgas är ett fossilt bränsle och består till störst del av metan. Det ger lägre utsläpp av koldioxid jämfört med andra fossila bränslen men det finns ändå risker för klimatpåverkan när naturgas används på grund av att det är svårt att förhindra läckage av metan. Metan har en klimatpåverkan som är 25 gånger högre än koldioxid och läckage kan förta klimatfördelen med naturgas i jämförelse med till exempel bensin.

kelstrategin fungerar som ett underlag för prioriteringar och utbyggnad av cykelvägar i regionen. Cykelstrategins övergripande mål är att fler ska cykla för ett mer hållbart Sörmland. För att kunna följa hur det övergripande målet uppfylls finns åtta delmål. Arbetet med att uppfylla målen sker inom fyra strategiområden: Trafiksäkerhet och komfort, Tillgänglighet och cykelvägnät, Utbildning, uppmuntran och påverkan samt Miljö, hälsa och Jämlikhet.

Insatsområden

För **Resor och transporter** har följande två insatsområden valts ut:

- Transporteffektivt samhälle
- Förnybara drivmedel

Transporteffektivt samhälle

Med ett transporteffektivt samhälle menas ett samhälle där transportresurserna används effektivt och det är lätt att välja att åka kollektivt, gå eller cykla istället för att använda energiintensiva trafikslag som personbil, lastbil och flyg. Samhällsplaneringen spelar en central roll i det långsiktiga arbetet med att minska transportbehoven.

Godstransporter och samlad varudistribution

Godstransporter står för en väsentlig del av kommunernas transporter. För att energieffektivisera godstransporterna och minska utsläppen är det viktigt med goda kopplingar mellan ruttoptimering och brukande av de olika trafikslagen. Klimatsmarta gods- och varutransporter främjas bland annat genom ökad fyllnads-/belägningsgrad samt att planera in strategiska noder där varutransporter kan samordnas.

Hållbart resande

Majoriteten av arbetspendlingen i Södermanland sker idag med bil. Av alla resor gjorda i länet sker endast 10–15 procent med kollektivtrafik, att jämföra med riksgenomsnittet på 25 procent. En ökad befolkning medför troligtvis fortsatt ökad pendling, såväl inom som utanför länets gränser. Det är viktigt

att en sådan utveckling inte leder till ökade utsläpp av växthusgaser, varför arbete för minskat bilberoende och ökad användning av kollektiva färdmedel och cykel är centralt.

Nya tekniska lösningar som autonoma fordon, digitalisering och intelligenta transportsystem kan också i framtiden bidra till mer energieffektiva fordon och transporter. Digitaliseringen inom privat och offentlig sektor kan också bidra till ett mer transporteffektivt samhälle genom att erbjuda digitala tjänster och öka antalet digitala möten. På landsbygden är utmaningen kring bredbandsutbyggnad som störst, och för att stimulera denna krävs innovativt och metodiskt arbete i samarbete mellan offentliga och privata aktörer.

Vad behövs?

I stort handlar det om att samhället planeras transporteffektivt. Tillkommande bebyggelse och exploatering bör ske i stråk med kollektivtrafik och nära hållplatser eller stationer. För att uppnå ett transporteffektivt län krävs att samhällsplanerare, beslutsfattare och samhällsmedborgare fattar medvetna beslut för att minska användningen av energiintensiva trafikslag.

Exempelvis behöver antalet tjänsteresor minska och ersättas av webbmöten och ökat arbete hemifrån. Detta kan möjliggöras med hjälp av bredbandsutbyggnad, vilket är en ständigt pågående utveckling. Arbetsgivaren spelar en central roll i att möjliggöra digitala möten. Det behövs resepolices (exempelvis gröna reseplaner) som tillåter hemarbete och digitala möten, IT-system som underlättar och att arbetsgivaren tydliggör att ett hållbart resande är viktigt och har en tillåtande inställning till hemarbete och digitala möten. System för samåkning och bilpooler bör utvecklas i ett nästa steg.

Ett ökat bruk av kollektivtrafik, gång och cykel behövs i länet. Detta behöver åstadkommas på flera sätt genom till exempel påverkansåtgärder och infrastrukturåtgärder, både fysiska och digitala, samt

informationskampanjer. Ett exempel är att lägga en grund för goda resvanor hos barn och ungdomar genom ett aktivt arbete i länets skolor.

Pendling med andra alternativ än bil behöver underlättas genom förbättrade pendlingsmöjligheter med kollektivtrafik, exempelvis genom attraktiva bytespunkter med bil- och cykelparkeringar där man på ett tryggt och säkert sätt kan byta mellan samtliga trafikslag. Även fortsättningsvis behövs en fortsatt utveckling av starka kollektivtrafikstråk med ökat antal avgångar, fler och bättre placerade hållplatser och åtgärder för prioritering av kollektivtrafiken framför personbilstrafiken, där exempelvis prioritering av busstrafik i trafiksignaler kan vara en av åtgärderna. Länets cykelstrategi behöver implementeras och användas för att lyfta upp cykelns roll i trafiken. Gång-, cykel- och kollektivtrafik kan samverka som delar i ett kombinationsresande ur ett ”helaresan”-perspektiv.

Utöver förbättrad infrastruktur behöver länet också verka för en beteendeförändring hos resenärerna. Region Sörmland har tagit fram en verktygslåda för hållbart resande med flera förslag på mjuka styrmedel. Bland dessa finns prova-på-reskort, förslag på förmånscykel för anställda och cykelkurser för vuxna.

Vad behövs?

- Ersätta tjänsteresor med digitala möten.
- Öka gång, cykel och kollektivtrafik.
- System för samåkning och bilpooler.
- ”Helaresan”-perspektiv för att möjliggöra flera transportslag inom en resa.

Förnybara drivmedel

Södermanland har stor potential att producera bi-odrivmedel. I *Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län* finns fördjupad information och strategier för hur etablering av publik infrastruktur för förnybara drivmedel kan ske i länet. I planen presenteras en drivmedelsstrategi som ska verka vägledande för offentliga aktörer i länet. Drivmedelsstrategin pekar ut en tydlig och långsiktig inriktning, vilket underlättar näringslivets satsningar på ökad produktion av förnybara drivmedel och ökad utbyggnad av infrastruktur. Att utveckla tillgänglighet till förnybara drivmedel i både stad och landsbygd är viktigt för länets omställning till en fossiloberoende fordonsflotta. Även det stora godstransportarbetet i länet ställer krav på god tillgänglighet till förnybara drivmedel.

Inget enskilt förnybart drivmedel kan uppfylla hela fordonsflottans behov. Därför krävs att man arbetar med flera olika förnybara drivmedel (inklusive el) parallellt, för att klara övergången till en fossiloberoende fordonsflotta. Helhetssyn och samordning med utgångspunkten att använda respektive drivmedel där förutsättningarna är som bäst, och där de gör störst samhällsekonomisk nytta, är därmed centralt. Därför är det viktigt att omställningsarbetet utgår ifrån ett helhetsperspektiv, där de förnybara alternativens hela livscykel beaktas och att hänsyn även tas till andra samhällsmål, exempelvis de nationella miljömålen och regionala utvecklingsmål.

I *Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län* har utvecklingen av Södermanlands läns transportsektor prognostiserats i fyra olika scenarier, baserade på olika kunskapsunderlag. Dels om potential för ökad biodrivmedelsproduktion, dels för elektrifiering av transportsektorn. I samtliga scenarier är det tydligt att Södermanlands län inte kan nå målet om 70-procents reduktion av koldioxid enbart genom att ställa om till förnybara drivmedel. Det behövs även ener-

gieffektivare fordon och ett mer hållbart och transporteffektivt samhälle.

Södermanland har potential att producera cirka 1 100 GWh biodrivmedel, varav nästan 500 GWh biogas (att jämföra med de ca 50 GWh biogas som produceras i dag). Elektrifiering av transportsektorn utvecklas ständigt, i slutet av 2018 fanns nästan 130 publika laddpunkter Södermanlands län. Utbyggnaden av laddinfrastruktur sammanfaller med de utmaningar i elnäten som beskrivs under fokussområdet *Hållbara energisystem*. En väl genomtänkt utbyggnad av laddinfrastrukturen blir därför viktig. I framtiden blir det allt viktigare med innovativa lösningar för att tillvarata den eleffekt samhället har att tillgå. När det gäller elfordonsutvecklingen kan det rent konkret handla om att utnyttja effekten smartare, till exempel genom att ladda batterier på tider då eleffekten inte är fullt utnyttjad.

Vad behövs?

För att uppnå en ökad andel förnybara drivmedel krävs att infrastruktur för ladd- och tankstationer utvecklas i linje med länets handlingsplan *Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län*.⁸¹

Planen presenterar en drivmedelsstrategi. Strategin pekar särskilt ut el (inklusive vätgas) och biogas som viktiga för länet och etanol i andrahand. El och biogas hamnar högst upp i prioritetsordningen då dessa drivmedel är de drivmedel som bäst sammanfaller med regionalt uppsatta mål. El och biogas är även de drivmedel som produceras lokalt och som det finns goda förutsättningar för att öka produktionen av utifrån de regionala aktörernas rådighet.

Vad behövs?

- Öka produktionen av biogas i länet.
- Öka efterfrågan av förnybara drivmedel, använd kollektivtrafiken.
- Implementera förslagen i *Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län*.

Biogas

Södermanland har som tidigare nämnts mycket hög potential att öka biogasproduktionen. För att skapa incitament krävs större efterfrågan. I *Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län* understryks vikten av kollektivtrafikens roll i detta. Kollektivtrafikens utgör en viktig drivkraft i utvecklingen av produktion av förnybara drivmedel samt etablering av ny infrastruktur för förnybara drivmedel. Detta illustreras bland annat av erfarenheter från kollektivtrafikens biogasanvändning, som initierat etableringen av publika tankstationer för biogas i Sverige som nu vidareutvecklas av privata aktörer.

Majoriteten av de produktionsanläggningar för biogas som finns i Sverige idag har kommit till stånd tack vare en stor och långsiktig efterfrågan på biogas från kollektivtrafiken. Utan stora, stabila och långsiktiga kunder är det svårt att göra investeringar i nyproduktion av förnybara drivmedel i regionen. Kostnaden för gastankställen är betydligt lägre när infrastrukturkostnaden kan delas med en depå för kollektivtrafiken. Val av drivmedel inom kollektivtrafiken har därmed stor inverkan på potentialen för och kostnadseffektiviteten i etablering av infrastruktur för förnybara alternativ i länet.

80 Länsstyrelsen i Södermanland, 2019.

Elektrifiering

Enligt samma princip som för biogas kan nätförstärkningar i anslutning till elbusstopper få betydelse för utbyggnaden av snabbaddning för andra fordon (till exempel personbilar och lastbilar) och nyttjande av vätgas inom kollektivtrafiken kan få betydelse för utbyggnaden av publika tankstationer för vätgas.

Personbilar bedöms vara det transportslag som i särklass störst utsträckning elektrifierats fram till 2030 då de ofta nyttjas för transporter som lämpar sig särskilt väl för batteridrift, nämligen relativt korta dagliga regelbundna körsträckor med låg belastning och långa tidsperioder då fordonet står stilla och kan ladda med låg effekt. I Södermanlands län fanns det i slutet av 2018 cirka 1 030 laddbara personbilar. Antalet laddbara fordon 2020 har uppskattats genom att extrapolera de senaste fem årens positiva utveckling med ett andragradspolynom vilket ger cirka 2 000 laddbara fordon år 2020.

Läs vidare

- Regional cykelstrategi för Sörmland - En regional strategi och cykelvägsplan för att stärka aktivt resande och hållbar mobilitet *REMISSVERSION 2020 Region Sörmland (2020)*
- Om Ostlänken – Trafikverket (2020)
- Verktygslåda för åtgärder inom hållbart resande – Region Sörmland och Sörmlandstrafiken (2020) Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län, remissversion (2019)
- Länsplan för regional transportinfrastruktur för Södermanlands län 2018–2029 Region Sörmland (2018)
- Södermanlands regionala trafikförsörjningsprogram – Kommunalförbundet Södermanlands Kollektivtrafikmyndighet (2017)
- Regional cykelstrategi för Sörmland (2012)

Referenser

Sammanfattning

Sveriges Geologiska Undersökning, 2019. Grundvattennivåer juni.

<https://www.sgu.se/om-sgu/nyheter/2019/juni/grundvattennivaer-juni/>

[Åtkomst 2019-07-03]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. **Energiläget 2018 – Södermanlands län.**

[Åtkomst 2019-12-26]

Inledning

Länsstyrelsen Södermanland, 2014. Regional handlingsplan för klimatanpassning i

Södermanlands län. [Åtkomst 2019-02-22]

Uppsala universitet, Ramböll, 2018. Koldioxidbudget 2020–2040 Södermanlands län.

[Åtkomst 2020-01-17]

Klimat- och energisituationen i Södermanland

IPCC, 2018. Special report: Global warming of 1,5 °C. [Åtkomst 2019-07-03]

SMHI, 2015. Framtidsklimat i Södermanlands län – enligt RCP-scenarier. [Åtkomst 2019-07-04]

Svenska kraftnät, 2020. En statusuppdatering om läget i kraftsystemet – Systemutvecklingsplan

2020-2029. [Åtkomst 2020-01-28]

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, 2020. Kraftförsörjning inom östra Mellansverige.

[Åtkomst 2020-05-10]

Koppling till andra kontexter och mål

Regeringskansliet, 2018. Handlingsplan Agenda 2030 - 2018-2020. <https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf>

[Åtkomst 2019-12-26] 2018:3

UNFCCC, 2020. The Paris Agreement. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

[Åtkomst 2020-01-15]

Naturvårdsverket, 2019. Sveriges del av EU:s klimatmål. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Sveriges-klimatataganden/>

[Åtkomst 2020-01-27]

Regeringen, 2019. Deklaration undertecknad om koldioxidneutralt Norden. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/01/deklaration-undertecknad-om-koldioxidneutralt-norden/>

[Åtkomst 2019-07-03]

Regeringen, 2016a. Regeringens proposition - Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (2016/17:146) <https://www.regeringen.se/49fe25/contentassets/480ed767687b4b7ba6c960f9c1d4857f/ett-klimatpolitiskt-ramverk-for-sverige-prop.-201617146> [Åtkomst 2020-01-15]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Regional plan för väginfrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län. Remissversion. [Åtkomst 2020-05-10]

Regeringen, 2016b. Överenskommelse om den svenska energipolitiken. <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenska-energiolitiken/> [Åtkomst 2020-01-15]

Regeringen, 2017. Sverige ska nå 50 % energieffektivisering – arbetet har inletts. <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/08/sverige-ska-na-50--energieffektivisering--arbetet-har-inletts/> [Åtkomst 2020-05-15]

Strategi 2002-2030

Länsstyrelsen Skåne, 2017. Var finns pengarna? [Åtkomst 2020-01-24]

Samhällsplanering

SCB, 2019. Folkmängd i riket, län och kommuner 31 december 2018 och befolkningsförändringar 1 oktober-31 december 2018. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/kvartals--och-halvarsstatistik--kommun-lan-och-riket/kvartal-4-2018/> [Åtkomst 2019-07-02]

Hållbara energisystem

WSP, 2019. Energibalans Södermanland, Sankey-diagram 2017. [Åtkomst 2020-01-28]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2016. Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö 2015–2020. [Åtkomst 2019-12-13]

Energigas Sverige, 2018. Produktion och användning av biogas och rötresten år 2017. [Åtkomst 2020-01-27]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Energiläget 2018. [Åtkomst 2020-01-27]

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, 2020. Kraftförsörjning inom östra Mellansverige. [Åtkomst 2020-05-10]

Byggnader

Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien, 2014. Klimatpåverkan från byggprocessen. <https://issuu.com/iva-publikationer/docs/klimatpavarkan-fran-byggprocessen?e=2861120/8447832> [Åtkomst 2020-01-28]

Naturvårdsverket 2019. Etappmålen. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Sveriges-miljomal/Etappmal/> [Åtkomst 2019-10-10]

SCB, 2019. Utsläpp av växthusgaser i Sverige. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/utslapp-av-vaxthusgaser-i-sverigeut/> [Åtkomst 2019-11-21]

Miljömålsberedningen, 2016. Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige: delbetänkande av miljömålsberedningen (SOU, 2016:21). [Åtkomst 2019-10-10]

Företag och industrier

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Energiläget 2018. [Åtkomst 2020-01-28]

Jord- och skogsbruk

Naturvårdsverket, 2018d. Utsläpp av växthusgaser från jordbruk. www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-utslapp-fran-jordbruk/ [Åtkomst 2019-06-25]

Skogssverige, 2020. Fakta om skog. <https://www.skogssverige.se/skog/fakta-om-skog> [Åtkomst 2020-0510]

Naturvårdsverket, 2018e. Utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning (LULUCF) www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-utslapp-och-upptag-fran-markanvandning/ [Åtkomst 2019-06-25]

Naturvårdsverket 2018f. Växthusgaser, utsläpp och upptag i skogen. www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-utslapp-och-upptag-i-skogen/ [Åtkomst 2019-06-25]

Naturvårdsverket, 2018g. Skogen är en ovärderlig resurs för klimatet. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Klimatneutralt-Sverige/Skogen/> [Åtkomst 2019-10-08]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Energiläget 2018. [Åtkomst 2020-01-28]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2013. Nulägesbeskrivning av Södermanlands län. [Åtkomst 2020-05-15]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Regional plan för väginfrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län. Remissversion. [Åtkomst 2020-05-10]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019b. Regional livsmedelsstrategi för Södermanland 2019–2030-Tillsammans för en ökad livsmedelsproduktion! [Åtkomst 2019-02-22]

Jordbruksverket, 2020. Jordbruket och vattnet. <https://jordbruksverket.se/jordbruket-miljon-och-klimatet/jordbruket-och-vattnet> [Åtkomst 2020-05-10]

Produktion och konsumtion

Naturvårdsverket, 2018a. Konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser per område. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-per-omrade/> [Åtkomst 2019-06-24]

Naturvårdsverket, 2018b. Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-per-person/> [Åtkomst 2019-06-25]

Ekomatcentrum, 2019. Marknadsrapport– ekologiskt i offentlig sektor 2019. [Åtkomst 2019-06-24]

Upphandlingsmyndigheten, 2020. Statistik om offentlig upphandling. <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/verktyg/statistik-om-offentlig-upphandling/> [Åtkomst 2020-05-10]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Regional livsmedelsstrategi för Södermanland 2019–2030-Tillsammans för en ökad livsmedelsproduktion! [Åtkomst 2019-02-22]

Resor och transporter

Naturvårdsverket, 2019. Transporterna och miljön. www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Transporter-och-trafik/ [Åtkomst 2020-01-17]

IVL, 2019. Transportstudien 2019-Analys av åtgärder för en hållbar transportsektor [Åtkomst 2019-12-04]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2019. Regional plan för väginfrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel – Södermanlands län. Remissversion. [Åtkomst 2020-05-10]

Region Sörmland, 2012. Regional cykelstrategi för Sörmland. [Åtkomst 2020-05-10]

Region Sörmland, 2017. Sörmlands regionala trafikförsörjningsprogram. https://regionsormland.se/siteassets/utveckling-och-kultur/kollektivtrafik/trafikforsorjningsprogram/trafikforsorjningsprogrammet_webb.pdf [Åtkomst 2019-02-22]

Region Sörmland, 2018. Länsplan för regional transportinfrastruktur för Södermanlands län 2018–2029. https://regionsormland.se/siteassets/utveckling-och-kultur/regional-utveckling/Itpsormland-2018-2029-slutversion_181008.pdf [Åtkomst 2019-02-22]

KS §

Dnr KK19/547

Utbyggnad av gator och VA inom Björshult industriområde (södra sidan om Björshultsvägen)

Det är stor efterfrågan på mark för verksamheter i Nyköpings kommun och därför föreslås en fortsatt exploatering av Björshult industriområde i enlighet med den aktuella detaljplanen, P16-3 som antogs 2015. Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för utvidgning av det befintliga planområdet med nya industritomter.

Huvudprojektet leds av Mark- och exploateringsenheten som samordnar och koordinerar samtliga delprojekt, varav byggnation av gator och VA är ett, inom detaljplaneområdet.

Enligt Kommunstyrelsens beslut 2019-09-09 (KS § 215 Dnr19/547) har nu Tekniska divisionen, som ett delprojekt under huvudprojektet Björshult exploateringsprojekt, slutfört projektering och upphandling av utbyggnad av gata och de allmänna VA-anläggningarna för den södra sidan om Björshultsvägen (Returvägen).

Då Renhållningen, Tekniska divisionen, har uttryckt behov av yta med anledning av kommande sluttäckning kan behov av utbyggnad bli aktuell på norra sidan av Björshultsvägen. En utredning pågår och fortsatt arbetet med upphandling på norra sidan har stoppats tills att utredningen är klar. Projektet delas därför fortsättningsvis in i två delar med en reviderad kalkyl för den södra delen enligt tabellen nedan.

Utifrån inkomna anbud har en anbudsbaserad kalkyl tagits fram för genomförandet av den södra delen. Kalkylen anger en byggkostnad 11,7 mnkr för utbyggnaden varav 6,7 mnkr för VA-anläggningarna. Kalkylerad total intäkt för södra delen är ca 26 mnkr baserad på försäljning av industritomter.

Kostnadsfördelningen är baserad på beräknad försäljningsyta där södra delen utgör 40 % och norra delen 60% av totalytan.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna reviderad budget,

att uppdra till Tekniska Divisionen, som delprojekt, att bygga ut Returvägen och de allmänna VA-anläggningar på den södra sidan om Björshultsvägen,

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK19/547

att anvisa 11,7 mnkr till Tekniska divisionen för genomförandet av byggnation,

att finansiera investeringen inom exploatering med medel från sålda exploateringsfastigheter, samt

att investeringens kapitaltjänstkostnader inarbetas i Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens driftbudget.

Beslut till:

Ekonomiavdelningen

Samhällsbyggnad

Tekniska divisionen

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Genomförande av gator och VA inom Björshult industriområde (södra sidan om Björshultsvägen)

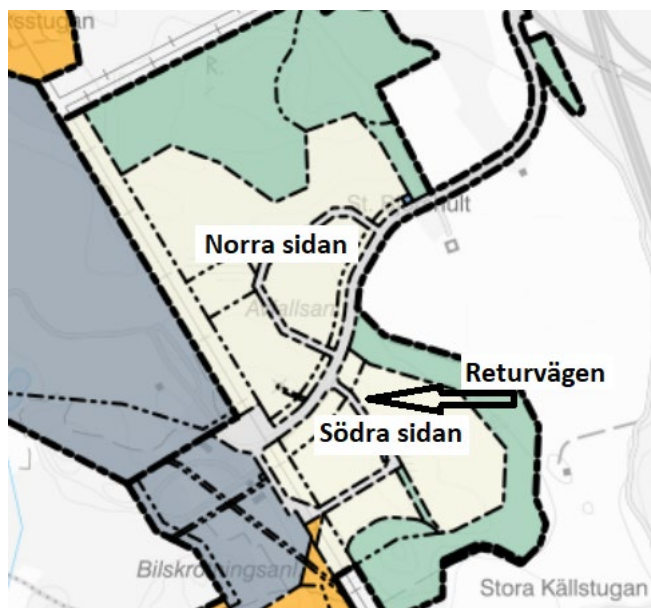
Bakgrund

Det är stor efterfrågan på mark för verksamheter i Nyköpings kommun och därför föreslås en fortsatt exploatering av Björshults industriområde i enlighet med den aktuella detaljplanen, P16-3 som antogs 2015.

Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för utvidgning av det befintliga planområdet med nya industritomter.

Huvudprojektet leds av Mark- och exploateringsenheten som samordnar och koordinerar samtliga delprojekt, varav byggnation av gator och VA är ett, inom detaljplaneområdet.

Enligt Kommunstyrelsens beslut 2019-09-09 (KS § 215 Dnr19/547) har nu Tekniska divisionen, som ett delprojekt under huvudprojektet Björshults exploateringsprojekt, slutfört projektering och upphandling av utbyggnad av gata och de allmänna VA-anläggningarna för den södra sidan om Björshultsvägen (Returvägen).

Figur 1: Björshults industriområde

Då Renhållningen, Tekniska divisionen, har uttryckt behov av yta med anledning av kommande sluttäckning kan behov av utbyggnad bli aktuell på norra sidan av Björshultsvägen. En utredning pågår och fortsatt arbetet med upphandling på norra sidan har stoppats tills att utredningen är klar. Projektet delas därför fortsättningsvis in i två delar med en reviderad kalkyl för den södra delen enligt tabellen nedan.

Utifrån inkomna anbud har en anbudsbaserad kalkyl tagits fram för genomförandet av den södra delen. Kalkylen anger en byggkostnad 11,7 mnkr för utbyggnaden varav 6,7 mnkr för VA-anläggningarna. Kalkylerad total intäkt för södra delen är ca 26 mnkr baserad på försäljning av industritomter.

Totalkalkyl södra delen, Mnkr	Upparbetade kostnader	Budget beslutad 2019	Ny budget
Exploateringskostnader	1,28	1,08	2,0
Försäljningsintäkter		-16,8	-26,0
Investeringskostnader			
Projektering	0,72	0,8	0,8
Byggnation		10,8	11,7
Summa	1,96	-4,12	-11,5

Kostnadsfördelningen är baserad på beräknad försäljningsyta där södra delen utgör 40 % och norra delen 60% av totalytan.

Totalkalkyl norra delen, Mnkr	Upparbetade kostnader	Budget beslutad 2019	Ny budget
Exploateringskostnader	1,92	1,62	-
Försäljningsintäkter		-25,2	-
Investeringskostnader			
Projektering	1,08	1,2	-
Byggnation		16,2	-
Summa	3,00	-6,18	-

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna reviderad budget enligt ovan,

att uppdra till Tekniska Divisionen, som delprojekt, att bygga ut Returvägen och de allmänna VA-anläggningar på den södra sidan om Björshultsvägen,

att anvisa 11,7 mnkr till Tekniska divisionen för genomförandet av byggnation,

att finansiera investeringen inom exploatering med medel från sålda exploateringsfastigheter, samt

att investeringens kapitaltjänstkostnader inarbetas i Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens driftbudget.

Mats Pettersson
Kommundirektör

Kent Nyman
Divisionschef Tekniska divisionen

Anna Selander
Samhällsbyggnadschef

Beslut till:

Ekonomiavdelningen
Samhällsbyggnad
Tekniska divisionen

KS §

Dnr KK20/372

Svar på nämndinitiativ för att stötta det lokala föreningslivet

Nämndinitiativet inlämnades av Anna af Sillén (M), Petter Söderblom (M) och Tommy Jonsson (M) vid kommunstyrelsens sammanträde 2020-06-01. Initiativet tar upp att kommunen behöver säkra att det stöd

som ges till föreningarna är så relevant och välriktat som möjligt, särskilt kopplat till corona-pandemin. Därför föreslår initiativtagarna att en översyn av riktlinjer för föreningsstödet görs, samt att förslag till nya riktlinjer ska vara klart i september. Utöver detta föreslås att föreningar som hyr lokaler av kommunen får en hyresfri period 1 juni- 30 augusti, att föreningar som erhållit stöd för 2020 men som inte kunnat genomföra sin verksamhet på grund av Corona ska inte bli återbetalningsskyldiga, samt att bidrag för 2021 ska baseras på den verksamhet som genomfördes under år 2019 och inte år 2020.

Kultur och fritidsnämnden har yttrat sig över förslagen vid sitt sammanträde 2020-09-09.

Kultur- och fritidsnämnden anser det viktigt att i högsta möjliga mån hålla fast vid antagna riktlinjer, med grundtanke att kommunen ska nyttja den struktur som man normalt arbetar utifrån även i tider av kris av bl.a. tydlighetsskäl. Vidare har stödpaketet som framtagits haft inriktningen att försöka vara så träffsäkert som möjligt, det vill säga att de föreningar som drabbats mest ska vara de som kan ges möjlighet att få extra stöd. Generella stödåtgärder riskerar att minska träffsäkerheten. Ett exempel är hyresfri period som i och för sig kan hjälpa ett antal hårt drabbade föreningar samtidigt som hyresfritt kan ges till föreningar vilka inte alls drabbats av Corona-pandemin. Förslaget från initiativtagarna anser nämnden är lovvärt men blir i detta fall inte träffsäkert.

Förslaget; att föreningar som erhållit stöd för 2020 men som inte kunnat genomföra sin verksamhet på grund av Corona inte ska bli återbetalningsskyldiga delas av Kultur- och fritidsnämnden som grundprincip och nämnden menar att detta förhållningssätt inryms i nuvarande riktlinjer för föreningsbidrag. Det handlar återigen om trovärdighet och tydlighet gentemot föreningslivet och att hålla fast vid antagna riktlinjer.

Slutligen föreslår initiativtagarna att bidrag för 2021 ska baseras på den verksamhet som genomfördes under 2019 och inte år 2020. Förslaget i detta fall är synonymt med gällande ordning, det vill säga att bidragen för 2021 baseras på verksamhet 2019.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK20/372

I övrigt nämner Kultur- och fritidsnämnden att Nyköpings kommun har tagit fram ett stödpaket som nämnden mfl arbetar utifrån. Situationen för flera föreningar är dock ansträngd och nämnden bedömer därmed att det är sannolikt att flera åtgärder kan bli aktuella framledes. Sammantaget ser Kultur- och fritidsnämnden positivt på initiativet och syftet med detsamma, det vill säga att stötta civilsamhället för att upprätthålla så många goda insatser som möjligt för att stärka folkhälsan och skapa meningsfull fritid för barn och unga. Kommunens framtagna stödpaket har träffsäkerhet och innebär hushållsamhet med de ekonomiska resurser vi har till förfogande i dessa tider, samtidigt som det stödjer civilsamhället på ett konstruktivt sätt.

Förslag

Kommunledningskansliet föreslår att kommunstyrelsen avslår nämndinitiativet med hänvisning till pågående arbete baserat på kommunens stödpaket samt nuvarande riktlinjer gällande föreningsstöd.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå nämndinitiativet, samt

att anse nämndinitiativet besvarat.

Beslut till

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunstyrelsen

Svar på nämndinitiativ för att stötta det lokala föreningslivet

Bakgrund

Nämndinitiativet inlämnades av Anna af Sillén (M), Petter Söderblom (M) och Tommy Jonsson (M) vid kommunstyrelsens sammanträde 2020-06-01. Initiativet tar upp att kommunen behöver säkra att det stöd som ges till föreningarna är så relevant och välriktat som möjligt, särskilt kopplat till corona-pandemin. Därför föreslår initiativtagarna att en översyn av riktlinjer för föreningsstödet görs, samt att förslag till nya riktlinjer ska vara klart i september. Utöver detta föreslås att föreningar som hyr lokaler av kommunen får en hyresfri period 1 juni- 30 augusti, att föreningar som erhållit stöd för 2020 men som inte kunnat genomföra sin verksamhet på grund av Corona ska inte bli återbetalningsskyldiga, samt att bidrag för 2021 ska baseras på den verksamhet som genomfördes under år 2019 och inte år 2020.

Kultur och fritidsnämnden har yttrat sig över förslagen vid sitt sammanträde 2020-09-09.

Kultur- och fritidsnämnden anser det viktigt att i högsta möjliga mån hålla fast vid antagna riktlinjer, med grundtanke att kommunen ska nyttja den struktur som man normalt arbetar utifrån även i tider av kris av bl.a. tydlighetsskäl. Vidare har stödpaketet som framtagits haft inriktningen att försöka vara så träffsäkert som möjligt, det vill säga att de föreningar som drabbats mest ska vara de som kan ges möjlighet att få extra stöd. Generella stödåtgärder riskerar att minska träffsäkerheten. Ett exempel är hyresfri period som i och för sig kan hjälpa ett antal hårt drabbade föreningar samtidigt som hyresfritt kan ges till föreningar vilka inte alls drabbats av Corona-pandemin. Förslaget från initiativtagarna anser nämnden är lovvärt men blir i detta fall inte träffsäkert.

Förslaget; att föreningar som erhållit stöd för 2020 men som inte kunnat genomföra sin verksamhet på grund av Corona inte ska bli återbetalningsskyldiga delas av Kultur- och fritidsnämnden som grundprincip och nämnden menar att detta förhållningssätt inryms i nuvarande riktlinjer för föreningsbidrag. Det handlar återigen om trovärdighet och tydlighet gentemot föreningslivet och att hålla fast vid antagna riktlinjer.

Slutligen föreslår initiativtagarna att bidrag för 2021 ska baseras på den verksamhet som genomfördes under 2019 och inte år 2020. Förslaget i detta fall är synonymt med gällande ordning, det vill säga att bidragen för 2021 baseras på verksamhet 2019.

I övrigt nämner Kultur- och fritidsnämnden att Nyköpings kommun har tagit fram ett stödpaket som nämnden mfl arbetar utifrån. Situationen för flera föreningar är dock ansträngd och nämnden bedömer därmed att det är sannolikt att flera åtgärder kan bli aktuella framledes. Sammantaget ser Kultur- och fritidsnämnden positivt på initiativet och syftet med detsamma, det vill säga att stötta civilsamhället för att upprätthålla så många goda insatser som möjligt för att stärka folkhälsan och skapa meningsfull fritid för barn och unga. Kommunens framtagna stödpaket har träffsäkerhet och innebär hushållsamhet med de ekonomiska resurser vi har till förfogande i dessa tider, samtidigt som det stödjer civilsamhället på ett konstruktivt sätt.

Förslag

Kommunledningskansliet föreslår att kommunstyrelsen avslår nämndinitiativet med hänvisning till pågående arbete baserat på kommunens stödpaket samt nuvarande riktlinjer gällande föreningsstöd.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå nämndinitiativet, samt

att anse nämndinitiativet besvarat.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg

tf Beställarchef

Beslut till:

Kultur- och fritidsnämnden

Initiativtagarna

KFN § 30

Dnr KFN20/28

Yttrande över nämndinitiativ: förslag för att stötta vårt lokala föreningsliv”

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2020-06-01 väcktes ett nämndinitiativ av Anna af Sillén (M), Petter Söderblom (M) och Tommy Jonsson (M). Initiativet föreslår åtgärder för att stötta det lokala föreningslivet utifrån den situation som uppkommit i och med Corona-pandemin och de konsekvenser densamma skapat för föreningslivet. Initiativtagarna menar att kommunen därför behöver vidta åtgärder för att stötta civilsamhället för att upprätthålla så många goda insatser som möjligt för att stärka folkhälsan och skapa meningsfull fritid för barn och unga. Kultur-och fritidsnämnden har ombetts yttra sig över nämndinitiativet.

Thomas Böhlmark (M), Peter Howard (M), Carina Hedin Eriksson (KD), Niklas Andersson (L), Yvonne Rigbrandt (M) och Peter Öjert (KD) lämnar särskilt yttrande.

Kultur- och fritidsnämnden beslutar

att anta yttrande över nämndinitiativ ”förslag för att stötta vårt lokala föreningsliv”, enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2020.

Bilaga KFN § 30: Särskilt yttrande

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

_____

Kultur- och Fritidsnämnden

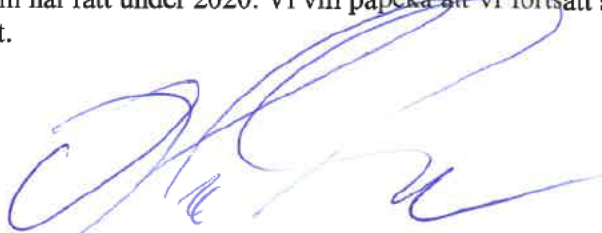
Särskilt yttrande beslutsärende KFN 20/2

Svar på remiss av nämndinitiativ "stötta vårt lokala föreningsliv"

Vi ser positivt på nämndens yttrande i de delar man beskriver att man ser positivt på initiativet och dess syfte. Vi välkomnar att det finns en samsyn i frågan om vikten av att stötta vårt lokala föreningsliv med anledning av den pandemi som har rått under 2020. Vi vill påpeka att vi fortsatt står bakom de förslag som anförs i nämndinitiativet.

Thomas Hallgren Böhlmark (M)

Peter Howard (M)

Carina Hedin Eriksson (Kd)

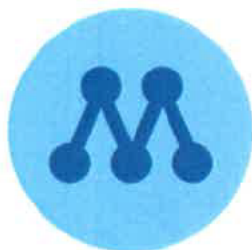
Niklas Andersson (L)

Yvonne Rigbrandt (M)

Peter Öjert (Kd)

Plats och tid Stadshuset sal A, onsdag 9 september 2020 kl. 14:00-15:07

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Karina Josevski (MP), ordf Gunilla Andersson (S), 1:e v ordf Thomas Hallgren Böhlmark (M), 2:e v ordf Karin Johansson (S) Marcus Pehrsson (S) Jan-Eric Carlsson (C) Peter Howard (M) Carina Hedin Eriksson (KD) Niklas Andersson (L) Anders Eberhardt (SD) Monica Hedén Krusell (S) tj. ers</p>	<p>Ersättare Zahra Sezavar (S) Sofia Yrvenback Aktergård (C) Yvonne Rigbrandt (M) Peter Öjert (KD) Conny Jakobsson (V)</p>
-------------------------	---	--

Övriga deltagare Per Lithammer sakkunnig KLK, Eva Rydén verksamhetschef Kultur- och Bibliotek BUK, Lars Persson Kultur- och fritidschef Nyköpings Arenor, Cajsa Palm strateg KLK (del av § 27)

Underskrifter	Sekreterare Johanna Sterner	Paragrafer 27–33
	Ordförande Karina Josevski	
	Justerande Thomas Hallgren Böhlmark	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Kultur- och fritidsnämnden		
Sammanträdesdatum	2020-09-09	Sista dag för överklagande	2020-10-08
Anslag uppsatt den	2020-09-17	Datum för anslags nedtagande	2020-10-09
Protokollet förvaras hos	Kommunledningskontoret/kansli		
Underskrift	 Johanna Sterner		

Utdragsbestyrkande

Yttrande över nämndinitiativ ”stötta vårt lokala föreningsliv”

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2020-06-01 väcktes ett nämndinitiativ av Anna af Sillén (M), Petter Söderblom (M) och Tommy Jonsson (M). Initiativet föreslår åtgärder för att stötta det lokala föreningslivet utifrån den situation som uppkommit i och med Corona-pandemin och de konsekvenser densamma skapat för föreningslivet. Initiativtagarna menar att kommunen behöver därför vidta åtgärder för att stötta civilsamhället för att upprätthålla så många goda insatser som möjligt för att stärka folkhälsan och skapa meningsfull fritid för barn och unga. Kultur- och fritidsnämnden har ombetts yttra sig över nämndinitiativet.

Svar på nämndinitiativ

Initiativtagarna föreslår att en översyn av riktlinjer för föreningsstödet görs och att nya riktlinjer ska vara klara i september. Syftet med denna översyn ska vara att anpassa riktlinjerna till det nya läget vi har i och med Corona-pandemin.

Vidare föreslås att föreningar som hyr lokaler av kommunen ska få en hyresfri period 1 juni – 30 augusti och att föreningar som äger eller hyr av privata fastighetsvärdar kan ansöka om höjt bidrag. Ett beslut om detta skulle innebära kostnader/minskade intäkter i häraden 300 - 400 tkr om vi jämför med 2019.

Kultur- och fritidsnämnden anser det viktigt att i högsta möjliga mån hålla fast vid antagna riktlinjer, med grundtanke att kommunen skall nyttja den struktur som man normalt arbetar utifrån även i tider av kris. Detta är en viktig del i ett krisarbete, att inte skapa osäkerhet och otydlighet.

Vidare har stödpaketet som framtagits haft inriktningen att försöka vara så träffsäkert som möjligt, det vill säga att de föreningar som drabbats mest skall vara de som kan ges möjlighet att få extra stöd. Generella stödåtgärder riskerar att minska träffsäkerheten. Ett exempel är hyresfri period som i och för sig kan hjälpa ett antal hårt drabbade föreningar samtidigt som hyresfritt kan ges till föreningar vilka inte alls drabbats av Corona-pandemin. Förslaget från initiativtagarna är lovvärt men det blir i detta fall inte träffsäkert.

Förslaget; att föreningar som erhållit stöd för 2020 men som inte kunnat genomföra sin verksamhet på grund av Corona ska inte bli återbetalningsskyldiga delas av Kultur- och fritidsnämnden som grundprincip och nämnden menar att detta förhållningssätt inryms i nuvarande riktlinjer för föreningsbidrag. Det handlar återigen om trovärdighet och tydlighet gentemot föreningslivet och att hålla fast vid antagna riktlinjer.

Slutligen föreslår initiativtagarna att bidrag för 2021 ska baseras på den verksamhet som genomfördes under 2019 och inte år 2020. Förslaget i detta fall är synonymt med gällande ordning, det vill säga bidragen 2021 baseras på verksamhet 2019.

Nyköpings kommun har tagit fram ett stödpaket som Kultur- och fritidsnämnden mfl arbetar utifrån. Situationen för flera föreningar är dock ansträngd och det är sannolikt att flera åtgärder kan bli aktuella framledes. Det är främst nedanstående punkt i stödprogrammet som åsyftas.

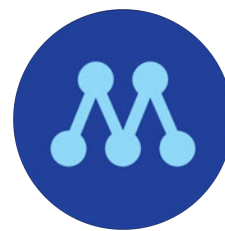
- Särskilt stöd för sin ordinarie ungdomsverksamhet. Nyköpings kommun är mån om att ungdomsverksamhet inte blir lidande på grund av pandemin. Därmed kan föreningar som drabbats hårt av intäktsbortfall till följd av pandemin ansöka om särskilt stöd för sin ordinarie ungdomsverksamhet under resterande del av 2020.

Sammantaget ser Kultur- och fritidsnämnden positivt på initiativet och syftet med detsamma, det vill säga att stötta civilsamhället för att upprätthålla så många goda insatser som möjligt för att stärka folkhälsan och skapa meningsfull fritid för barn och unga. Kommunens framtagna stödpaket har träffsäkerhet och innebär hushållsamhet med de ekonomiska resurser vi har tillförfogande i dessa tider samtidigt som det stödjer civilsamhället på ett konstruktivt sätt.

Karina Josevski

Ordförande Kultur- och fritidsnämnden

Nämndinitiativ

Förslag för att stötta vårt lokala föreningsliv

1 juni 2020, Nyköping

Corona-pandemin har snabbt och kraftfullt förändrat vårt samhälle. Smittbekämpningen och dess restriktioner har fått stora konsekvenser för många, så även för den idéella sektorn och föreningslivet. Kommunen behöver vidta åtgärder för att stötta civilsamhället.

Ett starkt och aktivt föreningsliv är viktigt för Nyköping. Många värdefulla insatser görs för att skapa såväl mervärden som nödvändiga insatser för Nyköpings invånare såväl unga som äldre.

I ett läge där vi vet att arbetslösheten ökar, och kommer fortsätta öka, och osäkerheten för många medborgare kommer bli väldigt jobbig är det viktigt att upprätthålla så många goda insatser som möjligt för att stärka folkhälsa och skapa meningsfull fritid för barn och unga.

Nya tider medför nya utmaningar och kommunen behöver säkra att det stöd som ges till föreningarna är så relevant och välriktat som möjligt. Därför föreslår vi:

att: en översyn av riktlinjer för föreningsstödet görs. Syftet med översynen är att anpassa dessa till det nya läget vi har i och med Corona.

att: förslag till nya riktlinjer ska vara klart i september.

Vidare föreslår vi också att följande akuta åtgärder bör vidtas:

att: föreningar som hyr lokaler av kommunen får en hyresfri period 1 juni- 30 augusti. Föreningar som äger eller hyr av privata fastighetsvärdar kan ansöka om höjt bidrag.

att: föreningar som erhållit stöd för 2020 men som inte kunnat genomföra sin verksamhet på grund av Corona ska inte bli återbetalningsskyldiga.

att: bidrag för 2021 ska baseras på den verksamhet som genomfördes under år 2019 och inte år 2020.

Anna af Sillén (M)

Petter Söderblom (M)

Tommy Jonsson (M)

KS §

Dnr KK20/561

Val av ny ledamot till kommunstyrelsens näringslivsutskott

Kommunstyrelsens näringslivsutskott har bl.a. till uppgift att följa kommunens strukturella arbete med näringslivsfrågor, att utgöra politisk styrgrupp för kommunens arbete med verkställandet av näringslivsstrategi samt besöksnäringsstrategi, samt att följa upp inköps- och upphandlingsarbetet i kommunen med mera.

Liberalerna har inkommit med förslag att befintlig ledamot Patrik Ivarsson (L) ska ersättas av Sofia Hallgren Remnert (L).

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att utse Sofia Hallgren Remnert (L) till ny ledamot i Kommunstyrelsens näringslivsutskott, istället för Patrik Ivarsson (L).

Beslut till

Sofia Hallgren Remnert

Tromanansvarig

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Val av ny ledamot till kommunstyrelsens näringslivsutskott

Sammanfattning

Kommunstyrelsens näringslivsutskott har bl.a. till uppgift att följa kommunens strukturella arbete med näringslivsfrågor, att utgöra politisk styrgrupp för kommunens arbete med verkställandet av näringslivsstrategi samt besöksnäringsstrategi, samt att följa upp inköps- och upphandlingsarbetet i kommunen med mera.

Liberalerna har inkommit med förslag att befintlig ledamot Patrik Ivarsson (L) ska ersättas av Sofia Hallgren Remnert (L).

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

- Ärendet berör eller påverkar barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.
- En prövning av barnets bästa har genomförts.
- Förslag till beslut beaktar vad som bedömdes vara barnets bästa enligt prövningen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att utse Sofia Hallgren Remnert (L) till ny ledamot i Kommunstyrelsens näringslivsutskott, istället för Patrik Ivarsson (L).

Mats Pettersson

Kommundirektör

Jenny Åtegård

tf kanslichef

Beslut till:

Sofia Hallgren Remnert

Tromanansvarig

KS §

Dnr KK18/205

Svar på medborgarförslag att anställa en medicinskt ansvarig rehabiliterare (MAR)

Medborgarförslaget väcktes vid kommunfullmäktiges sammanträde 2018-04-10. Förslaget motiveras med att det skulle öka förmågan, självständigheten och livskvalitén hos kommunens invånare samt att personal skulle kunna arbeta mer effektivt och patientsäkert. Förslagsställaren nämner att forskning visar att en MAR långsiktigt har ekonomiska vinster. Vård- och omsorgsnämnden har yttrat sig i ärendet.

I kommunen finns medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). MAS ansvarar bland annat för att utöva tillsyn i syfte att säkerställa att vård och omsorg om äldre samt personer med funktionsnedsättning är god och säker samt utförs enligt gällande lagar och föreskrifter. MAS är en viktig kompetens i externa och länsgemensamma samverkansforum samt i krisledningsarbete med mera. För verksamheter som jobbar med rehabilitering är det möjligt att istället ha en specifik arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjukgymnast som är medicinskt ansvarig inom verksamhetsområdet rehabilitering (MAR), som ett komplement till MAS.

Nyköpings kommun delar bilden av att en medicinskt ansvarig rehabiliterare skulle vara positivt för brukare inom omsorgen, och att det förebyggande respektive rehabiliterande förhållningssättet ger både höjd livskvalitet för individen och sänkta kostnader för kommunen. På uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden ska det genomföras en rekrytering av ytterligare en MAS. Enligt kravspecifikationen i rekryteringen ska den person som anställs även kunna ta MAR-rollen. Då arbete pågår i syfte att det ska finnas en person anställd i kommunen som delvis kan inneha en roll som medicinskt ansvarig rehabiliterare föreslås att medborgarförslaget bifalles.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att bifalla medborgarförslaget, samt

att därmed anse det besvarat.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK18/205

Beslut till
Förslagsställaren
Kommunfullmäktige för kännedom
Vård- och omsorgsnämnden

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag att anställa en medicinskt ansvarig rehabiliterare (MAR)

Bakgrund

Medborgarförslaget väcktes vid kommunfullmäktiges sammanträde 2018-04-10. Förslaget motiveras med att det skulle öka förmågan, självständigheten och livskvalitén hos kommunens invånare samt att personal skulle kunna arbeta mer effektivt och patientsäkert. Förslagsställaren nämner att forskning visar att en MAR långsiktigt har ekonomiska vinster.

Vård- och omsorgsnämnden har yttrat sig i ärendet.

I kommunen finns medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). MAS ansvarar bland annat för att utöva tillsyn i syfte att säkerställa att vård och omsorg om äldre samt personer med funktionsnedsättning är god och säker samt utförs enligt gällande lagar och föreskrifter. MAS är en viktig kompetens i externa och länsgemensamma samverkansforum samt i krisledningsarbete med mera. För verksamheter som jobbar med rehabilitering är det möjligt att istället ha en specifik arbetsterapeut, fysioterapeut eller sjukgymnast som är medicinskt ansvarig inom verksamhetsområdet rehabilitering (MAR), som ett komplement till MAS.

Nyköpings kommun delar bilden av att en medicinskt ansvarig rehabiliterare skulle vara positivt för brukare inom omsorgen, och att det förebyggande respektive rehabiliterande förhållningssättet ger både höjd livskvalitet för individen och sänkta kostnader för kommunen. På uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden ska det genomföras en rekrytering av ytterligare en MAS. Enligt kravspecifikationen i rekryteringen ska den person som anställs även kunna ta MAR-rollen. Då arbete pågår i syfte att det ska finnas en person anställd i kommunen som delvis kan inneha en roll som medicinskt ansvarig rehabiliterare föreslås att medborgarförslaget bifalles.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

En prövning av barnets bästa har genomförts.

Förslag till beslut beaktar vad som bedömdes vara barnets bästa enligt prövningen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att bifalla medborgarförslaget, samt

att därmed anse det besvarat.

Mats Pettersson
Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg
tf Beställarchef

Beslut till:

Förslagsställaren
Kommunfullmäktige för kännedom
Vård- och omsorgsnämnden

VON § 45

Dnr VON20/49

**Yttrande avseende medborgarförslag om att anställa en MAR
(medicinskt ansvarig för rehabilitering)**

Vård- och omsorgsnämnden har fått ett medborgarförslag om att anställa en MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) på remiss. Yttrandet från nämnden ska överlämnas till Kommunstyrelsen.

Ett förslag till yttrande har upprättats, vilket går ut på att nämnden håller med förslagsställare om vikten av att arbeta med rehabilitering och att ha en MAR-funktion. Under året kommer rekrytering av ytterligare en MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) att göras och då är kravet att även MAR-rollen ska täckas.

Inlägg i ärendet görs av Maija Söderberg (M) och Sofia Amloh (S).

Tarja Viitanen medicinskt ansvarig sjuksköterska svarar på frågor inför nämnden.

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

att anta yttrandet enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2020-04-27.

Beslut till:

Kommunstyrelsen

Division Social omsorg

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Plats och tid Stadshuset sal A, torsdag 4 juni 2020, kl. 13:30-16:25

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Sofia Amloh (S), ordf Andreas Ekstrand (S) Rauni Ringberg (S) Fekade Gebremichael (S) Kenneth Bjurström (MP) Maija Söderberg (M) Marita Göransson (KD) Marianne Sohlman Zetterström (SD) Jessika Keereweer Andersson (C) tj. ers Lo Backberg (V) tj.ers Jessica Johansson (L) tj.ers</p>	Ersättare
-------------------------	--	------------------

Övriga deltagare Carina Bark tf divisionschef Social omsorg, Karin Lindgren verksamhetschef division Social omsorg, Tarja Viitanen medicinskt ansvarig sjuksköterska, Marie Johnsson sakkunnig beställarkontor, Jenny Fast enhetschef division Social omsorg, Kristina Östergren Silverarfve enhetschef hemtjänst Social omsorg, Carolina Björkman kvalitetsutvecklare division Social omsorg, Amanda Östlund kvalitetsutvecklare division Social omsorg, Monica Berg kvalitetsutvecklare division Social omsorg

Underskrifter	Sekreterare Caroline Svensson	Paragrafer §§ 33–50
	Ordförande Sofia Amloh	
	Justerande Maija Söderberg	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Vård- och omsorgsnämnden		
Sammanträdesdatum	2020-06-04	Sista dag för överklagande	2020-07-16
Anslag uppsatt den	2020-06-25	Datum för anslags nedtagande	2020-07-17
Protokollet förvaras hos	Kommunledningskontoret/kansli		
Underskrift	 Caroline Svensson		

Utdragsbestyrkande

Yttrande avseende medborgarförslag om att anställa en MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering)

Vård- och omsorgsnämnden har fått ett medborgarförslag på remiss. Förslagsställaren föreslår att kommunen ska anställa en MAR, d v s en person med det medicinska ansvaret för rehabilitering.

Nämnden håller med förslagsställaren om vikten av MAR-funktionen och att det förebyggande respektive rehabiliterande förhållningssättet ger både höjd livskvalitet för individen och sänkta kostnader för kommunen. Därför kommer det att vara en central ingrediens i arbetsprocesserna inom Division Social omsorg (DSO).

Idag har DSO en MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) anställd, men på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden kommer rekrytering av ytterligare en att genomföras under året. Enligt kravspecifikationen i rekryteringen, ska den person som anställs även kunna ta MAR-rollen.

Sofia Amlöh
Ordförande

Från: <server@nykoping.se>
Till: <kommun@nykoping.se>
Ärende: medborgarförslag
Datum: 2018-02-22 20:48:57

Beslut: Anställer en MAR, medicinskt ansvarig rehabiliterare.

Motivering: För att öka förmågan, självständigheten men även livskvalitén hos våra invånare, samt kunna arbeta effektivt och patientsäkert. Forskning har visat att en MAR även har ekonomiska vinster.

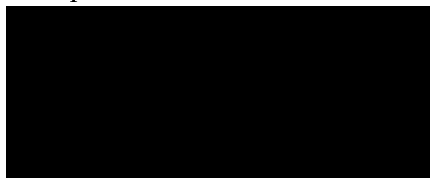
Följande är hämtat från debattartikel i Dagens medicin 2015 (se länk nedan):

Susanne Iwarsson, professor och doktor i medicinsk vetenskap vid Lunds universitet: Rollen som medicinskt ansvarig sjuksköterska och medicinskt ansvarig för rehabilitering ska inte kombineras i en och samma individ. Det är en förenkling att tro att en enda person ska kunna greppa både omvårdnads- och rehabiliteringsperspektivet.

Även Margareta Lilja, professor i arbetsterapi vid Luleå tekniska högskola, och Magnus Zingmark, doktor i arbetsterapi vid Umeå universitet, står bakom idén. Zingmark har skrivit en avhandling som visat att många äldre som ansökte om hemtjänst klarade av vardagsbestyren på egen hand efter att ha fått stöttning av en arbetsterapeut. Detta, om något, borde kunna få beslutsfattare att inse vikten av större fokus på rehabilitering, menar Magnus Zingmark.

– Pengar talar ett språk som är väldigt tydligt. Flera studier har visat att en relativt kort insats med arbetsterapeut gör skillnad i kostnadsutvecklingen över ett flerårsperspektiv.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2015/10/15/forskare-sluter-upp-bakom-krav-pa-mar/>

Ort_och_datum: Nyköping, 20180222

KS §

Dnr KK18/506

Svar på medborgarförslag att ändra befintliga regler för förskola

Medborgarförslaget väcktes av kommunfullmäktige 2018-09-11. Reglerna som medborgarförslaget önskar ändra avser att utöka max tid / vecka för barn med arbetande vårdnadshavare, att slopa sänkning av barnets förskoletid till 20 timmar/vecka när vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös, att slopa sänkning av barnets förskoletid till 15 timmar/vecka under lov, samt att slopa att barnet är tvungen att vara hemma om vårdnadshavare tar semesterdag. Förslaget motiveras med att ge medborgare större utrymme för att själva bestämma hur mycket ens barn behöver förskola, samt att förskolan är en viktig pusselbit för barn kopplat till inläring med mera.

Barn- och ungdomsnämnden har yttrat sig över förslaget. Av yttrandet framgår att erbjudande av plats i förskola regleras i Skollag 8 kap 3–7 §§. Nyköpings kommun har utifrån skollagen tagit fram "Riktlinje för placering i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet". Syftet med riktlinjen är att göra en lokal tolkning av skollagen avseende placering i förskola. Nyköping har en högre ambitionsnivå än skollagen föreskriver, här har tex barn till arbetslösa och föräldralediga rätt till förskola 20 timmar per vecka medan skollagen reglerar minst 15 timmar per vecka.

Utgångspunkten i riktlinjen är att med barnets bästa i fokus erbjuda en god service i relation till de krav som ställs via lagstiftningen. Kontinuitet, trygghet och närhet är exempel på faktorer som har en avgörande betydelse för barnet i samband med en placering.

Med den vistelsetid som erbjuds i Nyköpings kommun är bedömningen att vi uppfyller skollagens skrivning av utbildningens syfte: *"Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning."*

Sammanfattningsvis noterar Barn- och ungdomsnämnden att det inte finns någon maxtid för ett barns vistelse, utan ett barns vistelsetid grundar sig på den tid som går åt för att vårdnadshavare ska kunna förvärvsarbeta/studera. Under lov erbjuds barn till föräldraledig eller arbetslös vårdnadshavare den vistelsetid på 15 timmar/vecka som regleras i skollagen. När det inte är lov erbjuder Nyköpings kommun en högre nivå av vistelsetid än vad skollagen föreskriver.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK18/506

Samt att då vårdnadshavare har semester anses vårdnadshavaren vara ledig och förväntas därmed uppfylla sitt ansvar som vårdnadshavare.

Förslag

Utifrån nämndens yttrande där bakgrunden till nuvarande riktlinjer framgår bedömer kommunen att det inte är aktuellt att ändra reglerna på det vis förslagsställaren önskar, och därmed föreslår kommunledningskansliet att medborgarförslaget avslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att därmed anse det besvarat.

Beslut till

Förslagsställaren

Kommunfullmäktige för kännedom

Barn- och ungdomsnämnden

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag att ändra befintliga regler för förskola

Bakgrund

Medborgarförslaget väcktes av kommunfullmäktige 2018-09-11. Reglerna som medborgarförslaget önskar ändra avser att utöka max tid / vecka för barn med arbetande vårdnadshavare, att slopa sänkning av barnets förskoletid till 20 timmar/vecka när vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös, att slopa sänkning av barnets förskoletid till 15 timmar/vecka under lov, samt att slopa att barnet är tvungen att vara hemma om vårdnadshavare tar semesterdag. Förslaget motiveras med att ge medborgare större utrymme för att själva bestämma hur mycket ens barn behöver förskola, samt att förskolan är en viktig pusselbit för barn kopplat till inläring med mera.

Barn- och ungdomsnämnden har yttrat sig över förslaget. Av yttrandet framgår att erbjudande av plats i förskola regleras i Skollag 8 kap 3-7 §§. Nyköpings kommun har utifrån skollagen tagit fram "Riktlinje för placering i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet". Syftet med riktlinjen är att göra en lokal tolkning av skollagen avseende placering i förskola. Nyköping har en högre ambitionsnivå än skollagen föreskriver, här har tex barn till arbetslösa och föräldralediga rätt till förskola 20 timmar per vecka medan skollagen reglerar minst 15 timmar per vecka.

Utgångspunkten i riktlinjen är att med barnets bästa i fokus erbjuda en god service i relation till de krav som ställs via lagstiftningen. Kontinuitet, trygghet och närhet är exempel på faktorer som har en avgörande betydelse för barnet i samband med en placering.

Med den vistelsetid som erbjuds i Nyköpings kommun är bedömningen att vi uppfyller skollagens skrivning av utbildningens syfte: *"Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.*

Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning."

Sammanfattningsvis noterar Barn- och ungdomsnämnden att det inte finns någon maxtid för ett barns vistelse, utan ett barns vistelsetid grundar sig på den tid som går åt för att vårdnadshavare ska kunna förvärvsarbeta/studera. Under lov erbjuds barn till föräldraledig eller arbetslös vårdnadshavare den vistelsetid på 15 timmar/vecka som regleras i skollagen. När det inte är lov erbjuder Nyköpings kommun en högre nivå av vistelsetid än vad skollagen föreskriver. Samt att då vårdnadshavare har semester anses vårdnadshavaren vara ledig och förväntas därmed uppfylla sitt ansvar som vårdnadshavare.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

- Ärendet berör eller påverkar barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.
- En prövning av barnets bästa har genomförts.
- Förslag till beslut beaktar vad som bedömdes vara barnets bästa enligt prövningen.

Förslag

Utifrån nämndens yttrande där bakgrunden till nuvarande riktlinjer framgår bedömer kommunen att det inte är aktuellt att ändra reglerna på det vis förslagsställaren önskar, och därmed föreslår kommunledningskansliet att medborgarförslaget avslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att därmed anse det besvarat.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg

tf Beställarchef

Beslut till:

Kommunfullmäktige för kännedom

Förslagsställaren

Barn- och ungdomsnämnden

Plats och tid	Stadshuset, sal B kl. 13:30-16:00	
Ledamöter och ersättare		
Beslutande	Anders Eriksson (C) (ordförande) Carina Wallin (S) (vice ordförande) Petter Söderblom (M) (2:e vice ordförande) Håkan Sipos (S) Lilliane Wirström (S) Torbjörn Kock (S) Nadim Hassen (MP) Madelaine Clason Laxmi (M) Josefine Boberg (KD) Jessica Johansson (L) Bo Österberg (SD)	
Ersättare	Emma Mellberg (S) Elisabeth Sandberg (C) Jonas Carlsson Malm (M) Kerstin Windisch (M) Maud Wachtmeister (KD) Carolina Björkman (L) Sara Lejonklou (SD) Johannes Andersson (V)	
Underskrifter	Sekreterare	Paragrafer §31
	Hannes Holmberg	
	Ordförande	
	Anders Eriksson	
	Justerande	
	Petter Söderblom	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Barn- och ungdomsnämnden		
Sammanträdesdatum	2019-03-19	Sista dag för överklagande	2019-04-18
Datum för anslags uppsättande	2019-03-28	Datum för anslags nedtagande	2019-04-19
Förvaringsplats för protokollet	Kommunledningskansliet		

Underskrift .....

Hannes Holmberg

Övriga närvarande

Tina Kraft (Sakkunnig tjänsteman)
Hélène Böklin Jonsson (Sakkunnig tjänsteman)
Torbjörn Ekman (Sakkunnig tjänsteman)
Ewa Björnfoth (Utbildningschef förskola)
Julia Zetterstrand (Administrativ chef)

§ 31

**Yttrande avseende medborgarförslag ”Justera befintliga regler för förskola”
(BUN18/103)****Ärende i korthet**

Medborgarförslaget efterlyser generösare regler för barns vistelse i förskola i Nyköpings kommun. Nyköping har en högre ambitionsnivå än skollagen föreskriver, här har barn till arbetslösa och föräldralediga rätt till förskola 20 timmar per vecka, skollagen reglerar minst 15 timmar per vecka. Med den generösa vistelsetid som erbjuds i Nyköpings kommun uppfyller vi skollagens skrivning av utbildningens syfte.

Medborgarförslaget är formulerat i fyra punkter som i yttrandet kommenteras var för sig.

Inlägg i ärendet görs av Bo Österberg (SD), Anders Eriksson (C) och Petter Söderblom (M).

Särskilt yttrande lämnas skriftligen av Petter Söderblom (M), Madelaine Clason Laxmi (M), Jessica Johansson (L), Josefine Boberg (KD), Kerstin Windisch (M), Jonas Carlsson Malm (M), Maud Wachtmeister (KD) och Caroline Björkman (L).

Beslut

Barn- och ungdomsnämnden beslutar

att anta yttrande avseende medborgarförslag att justera befintliga regler för förskola, enligt bilaga till tjänsteskrivelse daterad 2019-02-15.

Bilagor:

Särskilt yttrande

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Justerandes sign**Utdragsbestyrkande**

SÄRSKILT YTTRANDE – BUN 190319 – Yttrande medborgarförslag

Vi instämmer i stort i det yttrande som nämnden skrivit fram i frågan. Vi tycker att det är bra att nämnden under förra mandatperioden utökade rätten för barn att vara på förskolan och att avgränsningen som gjordes till läsårstider var rimlig. Barn av idag är olika och har olika behov och det är familjen som ska ha möjlighet att bestämma över hur de vill att barnen ska tillbringa sin tid på förskolan. Dock verkar medborgarförslaget ha mer föräldraperspektiv än barnperspektiv och det vill vi markera att vi inte står bakom.

I vårt gemensamma kommunfullmäktigebudgetförslag för innevarande verksamhetsår fanns ett förslag med utökad barnomsorg med. Det vi vill se är en rättighet för alla barn att vara 30 timmar i veckan på förskolan (läsårstid) från och med höstterminen det år de fyller tre år. Men inte utifrån att det skulle vara bättre för föräldrar eller yngre barn utan för att det skulle gynna det enskilda barnet.

Debes (M)

Mylén (M)

Kandwaerström (KD)

Åhn (M)

F. J. (L)

Ch. K. (L)

Lersti Wicksel (M)

Joachim Båberg (KD)

Kommunstyrelsen

Yttrande avseende medborgarförslag ”Justera befintliga regler för förskola”

Erbjudande av plats i förskola regleras i Skollag 8 kap 3–7 §§. Nyköpings kommun har utifrån skollagen tagit fram ”Riktlinje för placering i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet”. Syftet med riktlinjen är att göra en lokal och övergripande tolkning av skollag, avseende placering i förskola. Nyköping har en högre ambitionsnivå än skollagen föreskriver, här har barn till arbetslösa och föräldralediga rätt till förskola 20 timmar per vecka, skollagen reglerar minst 15 timmar per vecka.

Utgångspunkten i riktlinjen är att med barnets bästa i fokus erbjuda en god service i relation till de krav som ställs via lagstiftningen. Kontinuitet, trygghet och närhet är exempel på faktorer som har en avgörande betydelse för barnet i samband med en placering.

Med den generösa vistelsetid som erbjuds i Nyköpings kommun uppfyller vi skollagens skrivning av utbildningens syfte: *”Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.”*¹

Medborgarförslaget är formulerat i fyra punkter som förutom ovanstående sammanfattande svar kommenteras nedan:

- Det finns ingen maxtid för ett barns vistelse, ett barns vistelsetid grundar sig på den tid som åtgår för att föräldrar skall kunna förvärvsarbeta/studera.

---

¹ Skollag 2010:800 8 kap 2 §

- Barn till föräldraledig eller arbetslös vårdnadshavare erbjuds en vistelsetid på 20 timmar/vecka, det är en utökning jämfört med skollagens krav.
- Barn till föräldraledig eller arbetslös vårdnadshavare erbjuds den vistelsetid på 15 timmar/vecka under lov som regleras i skollagen. Under lov erbjuder Nyköpings kommun samma nivå som skollagen föreskriver.
- Då vårdnadshavare har semester anses vårdnadshavaren vara ledig och förväntas därmed uppfylla sitt ansvar som vårdnadshavare.

Anders Eriksson

Ordförande Barn- och ungdomsnämnden

Från: server@nykoping.se
Till: [Nyköpings Kommun](mailto:server@nykoping.se)
Ärende: medborgarförslag
Datum: den 13 juni 2018 23:31:51

Beslut: justerar befintliga regler för förskola:

att utöka max tid / vecka för barn med arbetande vårdnadshavare.

att slopa sänkning av barnets förskoletid till 20 timmar/vecka när vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös.

att slopa sänkning av barnets förskoletid till 15 timmar/vecka under lov.

att slopa att barnet är tvungen att vara hemma om vårdnadshavare tar semesterdag.

Motivering: Generellt att ge medborgare större utrymme för att själva bestämma hur mycket ens barn behöver förskola.

När man t.ex. som förälder är föräldraledig med annat barn så är man ledig för att ta hand och fokusera på det andra barnet och då tycker jag inte att det första barnets förskoletid ska bli lidande då barnens kvalitet på dagen påverkas av att man som förälder måste dela tiden mellan barnen. Fler föräldrar jag talat med har samma ståndpunkt.

Samma gäller vid arbetslöshet - man behöver all tid i världen för att kunna fokusera och slå sig in på arbetsmarknaden och barnet blir lidande att istället få gå hem och inte få vara med sina vänner på förskolan.

Under lov är samma motivering att barnet får gå hem tidigare än sina kamrater vilket kan kännas tråkigt för barnet.

Avseende att barn måste vara hemma under vårdnadshavarens semesterdag ställer till problem om man t.ex. har dagsärende där man inte kan ta med barn.

Det handlar inte om att förvara barn. Förskolan är en viktig pusselbit för barn att lära sig social kompetens, skaffa nätverk och en möjlighet att prova på många olika saker som man i hemmet resursmässigt kanske inte har möjlighet att ge.

[Redacted text block]

KS §

Dnr KK18/782

Svar på medborgarförslag gällande att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling

Två likalydande medborgarförslag avseende användningen av ytan vid den tidigare lekplatsen i Svalsta väcktes av kommunfullmäktige 2018-12-11. Förslagsställaren önskar att ytan vid den tidigare lekplatsen vid Svalsta förskola ska kunna nyttjas för grönsaksodling av barnen i förskolan.

Ärendet har behandlats i Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-05-21. Miljö och- samhällsbyggnadsnämnden samt Tekniska divisionen har yttrat sig om medborgarförslaget och ser positivt till förslaget att barnen ska kunna nyttja gräsytan för grönsaksodling.

Nyköpings kommun har enligt detaljplanen för ytan bestämt att ytan ska användas till allmänplatsmark. Så länge användandet av ytan är förenligt med detaljplanen och inte begränsar den allmänna tillgången till marken ser Nyköpings kommun positivt till initiativ som främjar lärande samt bidrar till den ekologiskt hållbara utvecklingen i Nyköpings kommun.

Vägsamfälligheten i Svalsta är huvudman och sköter därmed ytan. Kommunen kommer att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag

Eftersom Nyköpings kommun inte är huvudman för ytan och således inte kan ta ställning till förslaget föreslår kommunledningskansliet att ärendet avslås men översänds till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

KS §

Dnr KK18/782

Beslut till
Förslagsställaren
Kommunfullmäktige för kännedom
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Vägsamfälligheten i Svalsta

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag gällande att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling

Bakgrund

Två likalydande medborgarförslag avseende användningen av ytan vid den tidigare lekplatsen i Svalsta väcktes av kommunfullmäktige 2018-12-11. Förslagsställaren önskar att ytan vid den tidigare lekplatsen vid Svalsta förskola ska kunna nyttjas för grönsaksodling av barnen i förskolan.

Ärendet har behandlats i Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-05-21. Miljö och- samhällsbyggnadsnämnden samt Tekniska divisionen har yttrat sig om medborgarförslaget och ser positivt till förslaget att barnen ska kunna nyttja gräsytan för grönsaksodling.

Nyköpings kommun har enligt detaljplanen för ytan bestämt att ytan ska användas till allmänplatsmark. Så länge användandet av ytan är förenligt med detaljplanen och inte begränsar den allmänna tillgången till marken ser Nyköpings kommun positivt till initiativ som främjar lärande samt bidrar till den ekologiskt hållbara utvecklingen i Nyköpings kommun.

Vägsamfälligheten i Svalsta är huvudman och sköter därmed ytan. Kommunen kommer att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag

Eftersom Nyköpings kommun inte är huvudman för ytan och således inte kan ta ställning till förslaget föreslår kommunledningskansliet att ärendet avslås men översänds till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Jenny Åtegård

tf Kanslichef

Beslut till:

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Förslagsställarna

Samfälligheten i Svalsta

MSN § 69

Dnr MSN19/46

Yttrande över medborgarförslag att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling

Förslagsställaren önskar att ytan vid den tidigare lekplatsen vid Svalsta förskola ska kunna nyttjas för grönsaksodling av barnen i förskolan.

Nämnden samt Tekniska divisionen ser positiv till förslaget att barnen ska kunna nyttja gräsytan för grönsaksodling. Detta måste dock godkännas av samfälligheten som är ansvarig för området.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att anta tjänsteskrivelsen daterad 2019-05-02 som nämndens yttrande över medborgarförslaget.

Beslut till:
Kommunstyrelsen

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Plats och tid Stadshuset sal B, tisdagen den 21 maj 2019 kl. 14:00-15.46

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Carl-Åke Andersson (S), ordf Kjell Johansson (C), 1:e vice ordf Tommy Jonsson (M), 2:e vice ordf Linda Forså (S) Sören Viking (S) Elisabeth Sjödelius (S) Gunnar Åsell (MP) Fredrik Sjöberg (M) Stefan Landmark (KD) Patrik Ivarsson (L) Peter Engström (SD)</p>	<p>Ersättare Lars Nordquist (S) Lena Ödén (S) Jonas Augustsson (MP) Karin Eriksson (M) Kaj Nilsson (M) Lars-Göran Göransson (KD) Tomas Ekermo Karlsson (L) Tomas Edenius (SD) Håkan Johansson (V)</p>
-------------------------	--	---

Övriga deltagare Hadar Nordblom bygglovarkitekt SHB §§ 51-61, Sara Ekinge tillsynsinspektör SHB §§ 51-62, Jonas Andersson sakkunnig tjänsteman KLK, Camilla Adolfsson konsult Agima Management §§ 51-64, Tommy Carlsson gatuchof TEK, Pat Radestedt enhetschef GPH TEK §§ 51-62, Jonas Ek driftchef TEK §§ 51-67, Mats Lindberg VA-chef TEK, Emelie Nylund renhållningschef TEK, Sara Rangensjö planarkitekt SHB §§ 51-62, Mustafa Qazali planarkitekt SHB §§ 51-62, Therese Lindgren planarkitekt SHB §§ 51-62, Karolina Lindh livsmedelsinspektör SHB §§ 51-67, Amal Shabibi livsmedelschef SHB §§ 51-67, Anna Selander Samhällsbyggnadschef, Kent Nyman divisionschef TEK

Underskrifter	Sekreterare ..... Johanna Sterner	Paragrafer §§ 51-73
	Ordförande ..... Carl-Åke Andersson	
	Justerande ..... Tommy Jonsson	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden		
Sammanträdesdatum	2019-05-21	Sista dag för överklagande	2019-06-20
Anslag uppsatt den	2019-05-28	Datum för anslags nedtagande	2019-06-21
Protokollet förvaras hos	Samhällsbyggnad		
Underskrift	..... Johanna Sterner		

Medborgarförslag

Jag föreslår att Nyköpings kommun beslutar att

en tidigare lekplats i Svalsta
nära Svalsta förskola vara trappan
som grönsaksodling för barnen.
Besluta om detta!

Motivering

att odla själv är så viktigt, att
se hur det växer, få skörden och
äta egen grönsaker och så viktigt
för framtiden

Du behöver vara folkbokförd i kommunen för att få lämna medborgarförslag.
Saknas namn eller adress kan det leda till att ditt förslag inte kan behandlas.

[Redacted address]

E-post (valfritt) _____

Ort och datum Nyköping 30/11 -18

För att kunna handlägga ditt förslag kommer det att registreras i kommunens diarium. Dina personuppgifter används för att säkerställa att du är folkbokförd i kommunen och därmed får lämna ett medborgarförslag samt för att kunna kontakta dig och skicka ett svar på medborgarförslaget. Mer information samt kontaktuppgifter till den personuppgiftsansvarige och till dataskyddsbudet finns på kommunens hemsida

[Redacted signature area]

Underskrift

Namnförtydligande

KS §

Dnr KK18/783

Svar på medborgarförslag gällande att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling

Två likalydande medborgarförslag avseende användningen av ytan vid den tidigare lekplatsen i Svalsta väcktes av kommunfullmäktige 2018-12-11. Förslagsställaren önskar att ytan vid den tidigare lekplatsen vid Svalsta förskola ska kunna nyttjas för grönsaksodling av barnen i förskolan.

Ärendet har behandlats i Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-05-21. Miljö och- samhällsbyggnadsnämnden samt Tekniska divisionen har yttrat sig om medborgarförslaget och ser positivt till förslaget att barnen ska kunna nyttja gräsytan för grönsaksodling.

Nyköpings kommun har enligt detaljplanen för ytan bestämt att ytan ska användas till allmänplatsmark. Så länge användandet av ytan är förenligt med detaljplanen och inte begränsar den allmänna tillgången till marken ser Nyköpings kommun positivt till initiativ som främjar lärande samt bidrar till den ekologiskt hållbara utvecklingen i Nyköpings kommun.

Vägsamfälligheten i Svalsta är huvudman och sköter därmed ytan. Kommunen kommer att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag

Eftersom Nyköpings kommun inte är huvudman för ytan och således inte kan ta ställning till förslaget föreslår kommunledningskansliet att ärendet avslås men översänds till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar
att avslå medborgarförslaget,

att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering,
samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

KS §

Dnr KK18/783

Beslut till
Förslagsställaren
Kommunfullmäktige för kännedom
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Vägsamfälligheten i Svalsta

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag gällande att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling

Bakgrund

Två likalydande medborgarförslag avseende användningen av ytan vid den tidigare lekplatsen i Svalsta väcktes av kommunfullmäktige 2018-12-11. Förslagsställaren önskar att ytan vid den tidigare lekplatsen vid Svalsta förskola ska kunna nyttjas för grönsaksodling av barnen i förskolan.

Ärendet har behandlats i Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-05-21. Miljö och- samhällsbyggnadsnämnden samt Tekniska divisionen har yttrat sig om medborgarförslaget och ser positivt till förslaget att barnen ska kunna nyttja gräsytan för grönsaksodling.

Nyköpings kommun har enligt detaljplanen för ytan bestämt att ytan ska användas till allmänplatsmark. Så länge användandet av ytan är förenligt med detaljplanen och inte begränsar den allmänna tillgången till marken ser Nyköpings kommun positivt till initiativ som främjar lärande samt bidrar till den ekologiskt hållbara utvecklingen i Nyköpings kommun.

Vägsamfälligheten i Svalsta är huvudman och sköter därmed ytan. Kommunen kommer att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag

Eftersom Nyköpings kommun inte är huvudman för ytan och således inte kan ta ställning till förslaget föreslår kommunledningskansliet att ärendet avslås men översänds till samfälligheten för vidare hantering.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att översända medborgarförslaget till samfälligheten för vidare hantering, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Jenny Åtegård

tf Kanslichef

Beslut till:

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Förslagsställarna

Samfälligheten i Svalsta

MSN § 70

Dnr MSN19/47

Yttrande över medborgarförslag att använda tidigare lekplats i Svalsta för odling

Förslagsställaren önskar att ytan vid den tidigare lekplatsen vid Svalsta förskola ska kunna nyttjas för grönsaksodling av barnen i förskolan.

Nämnden samt Tekniska divisionen ser positiv till förslaget att barnen ska kunna nyttja gräsytan för grönsaksodling. Detta måste dock godkännas av samfälligheten som är ansvarig för området.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att anta tjänsteskrivelsen daterad 2019-05-03 som nämndens yttrande över medborgarförslaget.

Beslut till:
Kommunstyrelsen

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Plats och tid Stadshuset sal B, tisdagen den 21 maj 2019 kl. 14:00-15.46

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Carl-Åke Andersson (S), ordf Kjell Johansson (C), 1:e vice ordf Tommy Jonsson (M), 2:e vice ordf Linda Forså (S) Sören Viking (S) Elisabeth Sjödelius (S) Gunnar Åsell (MP) Fredrik Sjöberg (M) Stefan Landmark (KD) Patrik Ivarsson (L) Peter Engström (SD)</p>	<p>Ersättare Lars Nordquist (S) Lena Ödén (S) Jonas Augustsson (MP) Karin Eriksson (M) Kaj Nilsson (M) Lars-Göran Göransson (KD) Tomas Ekermo Karlsson (L) Tomas Edenius (SD) Håkan Johansson (V)</p>
-------------------------	--	---

Övriga deltagare Hadar Nordblom bygglovarkitekt SHB §§ 51-61, Sara Ekinge tillsynsinspektör SHB §§ 51-62, Jonas Andersson sakkunnig tjänsteman KLK, Camilla Adolfsson konsult Agima Management §§ 51-64, Tommy Carlsson gatuchef TEK, Pat Radestedt enhetschef GPH TEK §§ 51-62, Jonas Ek driftchef TEK §§ 51-67, Mats Lindberg VA-chef TEK, Emelie Nylund renhållningschef TEK, Sara Rangensjö planarkitekt SHB §§ 51-62, Mustafa Qazali planarkitekt SHB §§ 51-62, Therese Lindgren planarkitekt SHB §§ 51-62, Karolina Lindh livsmedelsinspektör SHB §§ 51-67, Amal Shabibi livsmedelschef SHB §§ 51-67, Anna Selander Samhällsbyggnadschef, Kent Nyman divisionschef TEK

Underskrifter	Sekreterare ..... Johanna Sterner	Paragrafer §§ 51-73
	Ordförande ..... Carl-Åke Andersson	
	Justerande ..... Tommy Jonsson	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden		
Sammanträdesdatum	2019-05-21	Sista dag för överklagande	2019-06-20
Anslag uppsatt den	2019-05-28	Datum för anslags nedtagande	2019-06-21
Protokollet förvaras hos	Samhällsbyggnad		
Underskrift	..... Johanna Sterner		

Medborgarförslag

Jag föreslår att Nyköpings kommun beslutar att

använda grönytan som tidigare var lekplats i Svalsta till en grönsaksodling - Utöka Barnens trädgård.

Motivering

Odlingen skulle vara ett sätt att få en mer hållbar grönsaksförsörjning till Svalsta förskola Barnens trädgård (Svalsta förskola) får utökade möjligheter att arbeta med hållbarhetsmålen.

Du behöver vara folkbokförd i kommunen för att få lämna medborgarförslag. Saknas namn eller adress kan det leda till att ditt förslag inte kan behandlas.

Namn .....

Adress .....

Telefon .....

E-post (.....)

Ort och datum *Nyköping 18/11/30* .....

För att kunna handlägga ditt förslag kommer det att registreras i kommunens diarium. Dina personuppgifter används för att säkerställa att du är folkbokförd i kommunen och därmed får lämna ett medborgarförslag samt för att kunna kontakta dig och skicka ett svar på medborgarförslaget. Mer information samt kontaktuppgifter till den personuppgiftsansvarige och till dataskyddsombudet finns på kommunens hemsida www.nykoping.se/Kommun--politik/Demokrati/Paverka/Medborgarforslag/.

Underskrift

Namnförtydligande

KS §

Dnr KK18/681

Svar på medborgarförslag avseende att anordna en skatehall inomhus

Medborgarförslaget väcktes vid kommunfullmäktiges sammanträde 2018-10-23. Förslagsställaren anför att då många vuxna och unga åker skateboard hade en skatehall möjliggjort för åkande även under vintertid.

Förslagsställaren nämner att anordnandet av en skatehall skulle ha positiv inverkan på folkhälsan då motionärerna skulle få möjlighet att utöva sin sport även under vintertid.

Många liknande medborgarförslag har tidigare lämnats in. Kommunen ser positivt på att så många vänder sig till kommunen och använder demokratiska verktyg för att förverkliga sina visioner. De motiveringar som anges för varför kommunen bör bygga en inomhuspark skiljer sig lite åt. Nästan alltid handlar de om att utövarna har svårt att utöva sin hobby vintertid samt att det finns sociala fördelar med ytor som kan användas till att åka bla. skateboard. Även den hälsofrämjande aspekten av ytor som möjliggör för motion året runt nämns.

Förslag

Kommunen verkar för att det ska finnas tillgängliga och fungerande ytor för medborgare att träna och aktivera sig på vid olika platser i Nyköping.

Kommunen stödjer många idrottsföreningar som är aktiva året runt likväl fritidsgårdar. Kommunledningskansliets rekommendation är i dagsläget att medborgarförslaget avslås då det för närvarande inte finns möjlighet att lägga de resurser som förslaget skulle innebära.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

Beslut till

Förslagsställaren

Kommunfullmäktige för kännedom

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag avseende att anordna en skatehall

Bakgrund

Medborgarförslaget väcktes vid kommunfullmäktiges sammanträde 2018-10-23. Förslagsställaren anför att då många vuxna och unga åker skateboard hade en skatehall möjliggjort för åkande även under vintertid. Förslagsställaren nämner att anordnandet av en skatehall skulle ha positiv inverkan på folkhälsan då motionärerna skulle få möjlighet att utöva sin sport även under vintertid.

Många liknande medborgarförslag har tidigare lämnats in. Kommunen ser positivt på att så många vänder sig till kommunen och använder demokratiska verktyg för att förverkliga sina visioner. De motiveringar som anges för varför kommunen bör bygga en inomhuspark skiljer sig lite åt. Nästan alltid handlar de om att utövarna har svårt att utöva sin hobby vintertid samt att det finns sociala fördelar med ytor som kan användas till att åka bla. skateboard. Även den hälsofrämjande aspekten av ytor som möjliggör för motion året runt nämns.

Förslag

Kommunen verkar för att det ska finnas tillgängliga och fungerande ytor för medborgare att träna och aktivera sig på vid olika platser i Nyköping. Kommunen stödjer många idrottsföreningar som är aktiva året runt likväl fritidsgårdar. Kommunledningskansliets rekommendation är i dagsläget att medborgarförslaget avslås då det för närvarande inte finns möjlighet att lägga de resurser som förslaget skulle innebära.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Jenny Åtegård

Tf kanslichef

Beslut till:

Förslagsställaren

Från: <server@nykoping.se>
Till: <kommun@nykoping.se>
Ärende: medborgarförslag
Datum: 2018-10-03 22:15:46

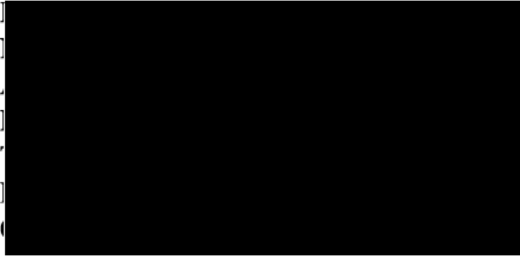

Beslut: Det ordnas en skatehall där man kan åka skateboard vintertid.

Motivering: Allvarligt talat, det måste hända något på denna fronten snart. För egen del tycker jag det är BEDRÖVLIGT att det är så svårt att se möjligheterna att ordna en skatehall. Jag får känslan av att det är grus i maskineriet någonstans. Förstår ni hur många unga och vuxna i Nyköping som skulle uppskatta en skatehall? Samt hur många som skulle röra på sig mer, vilket ur ett folkhälsoperspektiv vore en bra investering.

Jag vet att jag inte har hela bilden av ”problemet” och att jag antagligen låter som en gnällgubbe.

Men som jag sa inledningsvis. Det behöver hända något snart, och jag hoppas ni som bestämmer kan se möjligheterna snarare än alla praktiska problem.

KS §

Dnr KK18/827

Svar på medborgarförslag att anta en belysningspolicy enligt riksdagsmotion 2017/18:2865

Medborgarförslaget väcktes av kommunfullmäktige 2019-02-12. Som beskrivs i den av riksdagen antagna motion 2017/18:2865 är ljusförorening på grund av ökat användande av artificiellt ljus ett globalt problem. Förslagsställaren anför att Nyköpings kommun ska anta en belysningspolicy till vilken riksdagsmotion 2017/18:2865 ligger till grund för.

Ärendet har behandlats av Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-08-27.

Tekniska divisionen arbetar idag, med den offentliga belysningen, för att minska de störande effekterna från detta ljus men även med fokus på säkerhet och trygghet för medborgarna. Att minska det störande artificiella ljuset innebär både en minskad risk för ohälsa samt en ekonomisk besparing. Då arbetet redan utförs idag med mål att minska störande artificiellt ljus så ser nämnden inget behov av att ta fram en belysningspolicy i dagsläget.

Förslag

Kommunledningskansliet föreslår att kommunstyrelsen beslutar om att avslå medborgarförslaget med hänvisning till Tekniska divisionens redan pågående arbete med den offentliga belysningen i Nyköpings kommun.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

Beslut till

Förslagsställaren

Kommunfullmäktige för kännedom

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag att anta en belysningspolicy enligt riksdagsmotion 2017/18:2865

Bakgrund

Medborgarförslaget väcktes av kommunfullmäktige 2019-02-12. Som beskrivs i den av riksdagen antagna motion 2017/18:2865 är ljusförorening på grund av ökat användande av artificiellt ljus ett globalt problem. Förslagsställaren anför att Nyköpings kommun ska anta en belysningspolicy till vilken riksdagsmotion 2017/18:2865 ligger till grund för.

Ärendet har behandlats av Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2019-08-27.

Tekniska divisionen arbetar idag, med den offentliga belysningen, för att minska de störande effekterna från detta ljus men även med fokus på säkerhet och trygghet för medborgarna. Att minska det störande artificiella ljuset innebär både en minskad risk för ohälsa samt en ekonomisk besparing. Då arbetet redan utförs idag med mål att minska störande artificiellt ljus så ser nämnden inget behov av att ta fram en belysningspolicy i dagsläget.

Förslag

Kommunledningskansliet föreslår att kommunstyrelsen beslutar om att avslå medborgarförslaget med hänvisning till Tekniska divisionens redan pågående arbete med den offentliga belysningen i Nyköpings kommun.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå medborgarförslaget, samt

att anse medborgarförslaget besvarat.

Mats Pettersson

Kommundirektör

Solweig Eriksson Kurg

tf Beställarchef

Beslut till:

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Förslagsställaren

Kommunfullmäktige för kännedom

MSN § 104

Dnr MSN19/59:3

Yttrande över medborgarförslag om att anta en belysningspolicy enligt riksdagsmotion 2017/18:2865

Som beskrivs i den av riksdagen antagna motion 2017/18:2865 är ljusförorening på grund av ökat användande av artificiellt ljus ett globalt problem.

Tekniska divisionen arbetar idag med den offentliga belysningen för att minska de störande effekterna från detta ljus men även med fokus på säkerhet och trygghet för medborgarna. Att minska det störande artificiella ljuset innebär både en minskad risk för ohälsa samt en ekonomisk besparing.

Arbetet utförs redan idag med mål att minska störande artificiellt ljus och nämnden ser inget behov av att ta fram en belysningspolicy.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att anta tjänsteskrivelsen daterad 2019-07-01 som nämndens yttrande på medborgarförslaget.

Beslut till:

Kommunstyrelsen (KK18/827)

Justerandes signatur

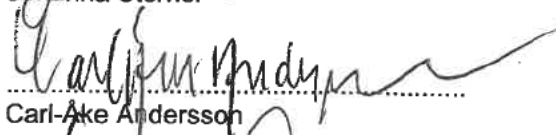
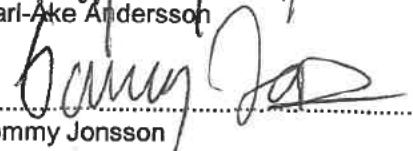

Utdragsbestyrkande

Plats och tid Stadshuset Sal B, tisdag ~~26~~⁷ augusti 2019 kl 14:00-14.31

Ledamöter och ersättare	<p>Beslutande Carl-Åke Andersson (S), ordf Kjell Johansson (C), 1:e vice ordf Tommy Jonsson (M), 2:e vice ordf Linda Forså (S) Elisabeth Sjödélius (S) Gunnar Åsell (MP) Stefan Landmark (KD) Patrik Ivarsson (L) Peter Engström (SD) Natalie Karlsson (C) tj.ers Kaj Nilsson (M) tj.ers</p>	<p>Ersättare Jonas Augustsson (MP) Tomas Ekermo Karlsson (L) Tomas Edenius (SD) Håkan Johansson (V)</p>
-------------------------	--	--

Övriga deltagare Johan Hoffstedt livsmedelsinspektör, Felix Larsson livsmedelsinspektör, Wahid Moosawi tillsynsinspektör (§§ 91- del av 100), Kjell Hagberg byggnadsingenjör, Stephanie Strömberg byggnadsinspektör, Sara Ekinge tillsynsinspektör, Anna Hesselgren bygglovschef, Amal Shabibi livsmedelschef, Ingela Börjesson miljö- och hälsoskyddsinspektör (§§ 91-102), Mats Lindberg VA-chef, Maria Ljungblom plan- och naturchef, Sofia Bergqvist planarkitekt, Mats Appel sakkunnig, Kent Nyman chef Tekniska divisionen, Per Berggren miljöchef, Sofia Buhgard planarkitekt (§§91-96), Anna Selander samhällsbyggnadschef (§§ 99-115)

Underskrifter	<p>Sekreterare ..... Paragrafer §§ 91-115 Johanna Sterner</p> <p>Ordförande ..... Carl-Åke Andersson</p> <p>Justerande ..... Tommy Jonsson</p>
---------------	--

ANSLAG/BEVIS

Protokollet har justerats och justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Organ	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden		
Sammanträdesdatum	2019-08-27	Sista dag för överklagande	2019-09-23
Anslag uppsatt den	2019-09-02	Datum för anslags nedtagande	2019-09-24
Protokollet förvaras hos	Samhällsbyggnad		

Underskrift .....
 Johanna Sterner

8113203

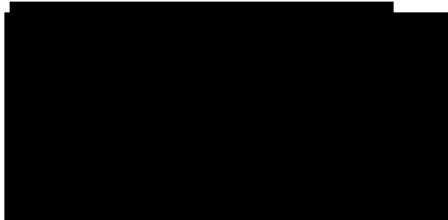
Från: <[REDACTED]>
Till: <kommun@nykoping.se>
Ärende: Medborgarförslag
Datum: 2018-12-20 20:43:13

Jag föreslår att Nyköpings kommun beslutar att... : denna av Sveriges riksdag antagna motion skall läggas även i Nyköpings kommun till grund för alla planerade och även förbefintliga belysningar. Även samtliga kommunala fastigheter och av kommunala bolags fastigheter skall omfattas av denna belysningspolicy.

Motivering : Motivering framgår av bifogade av riksdagen beslutade motion: Enskild motion Motion till riksdagen 2017/18:2865 av Rickard Nordin (C) Ljusföroreningar Förslag till riksdagsbeslut Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för minskade effekter av ljusföroreningar och tillkännager detta för regeringen. Motivering Ljusföroreningar är ett växande problem; allt mer lysas upp med artificiellt ljus vilket kan skapa problem för människors och djurs hälsa. Många nattlevande djur blir störda av det artificiella ljuset och människor får sin sömnrhyth störd. Till det är det allt färre människor som har möjlighet att uppleva stjärnhimlen. Mörka himlar riskerar att snart vara borta, vilket försvårar för både naturupplevelser och astronomer. Men det behöver inte vara så; belysning kan skärmars av, effekten kan dras ned, belysning måste inte vara på hela natten. Ny teknik skulle kunna släcka ned eller minska belysningen för bil-, cykel- och gångväg när det inte finns någon trafik. Det skulle spara både elektricitet och ekonomi och lindra effekterna på djurlivet. Självklart kommer människors säkerhet och trygghet i första hand, men det finns fortfarande många insatser som med enkla medel kan uppnå mycket utan att äventyra vare sig säkerhet eller trygghet. Det finns ett antal olika instanser som på olika sätt skulle kunna användas för att på ett enkelt sätt minska ljusföroreningar. Kommuner kan arbeta tydligare med det i detaljplaner och trafikkontor kan välja bättre tekniska lösningar där lampor inte behöver vara tända hela tiden utan kan vara styrda av mänsklig närvaro. Det kan också vara möjligt att ha tydligare krav på avskärmning och riktning av armaturer av olika slag. Det är viktigt att skapa en medvetenhet om problematiken och där kan riksdag och regering agera föregångare, inte minst i olika typer av offentliga upphandlingar genom att överhuvudtaget reflektera över frågan. Rickard Nordin (C) Förslag till riksdagsbeslut Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för minskade effekter av ljusföroreningar och tillkännager detta för regeringen. Motivering Ljusföroreningar är ett växande problem; allt mer lysas upp med artificiellt ljus vilket kan skapa problem för människors och djurs hälsa. Många nattlevande djur blir störda av det artificiella ljuset och människor får sin sömnrhyth störd. Till det är det allt färre människor som har möjlighet att uppleva stjärnhimlen. Mörka himlar riskerar att snart vara borta, vilket försvårar för både naturupplevelser och astronomer. Men det behöver inte vara så; belysning kan skärmars av, effekten kan dras ned, belysning måste inte vara på hela natten. Ny teknik skulle kunna släcka ned eller minska belysningen för bil-, cykel- och gångväg när det inte finns någon trafik. Det skulle spara både elektricitet och ekonomi och lindra effekterna på djurlivet. Självklart kommer människors säkerhet och trygghet i första hand, men det finns fortfarande många

insatser som med enkla medel kan uppnå mycket utan att äventyra vare sig säkerhet eller trygghet. Det finns ett antal olika instanser som på olika sätt skulle kunna användas för att på ett enkelt sätt minska ljusföroreningar. Kommuner kan arbeta tydligare med det i detaljplaner och trafikkontor kan välja bättre tekniska lösningar där lampor inte behöver vara tända hela tiden utan kan vara styrda av mänsklig närvaro. Det kan också vara möjligt att ha tydligare krav på avskärmning och riktning av armaturer av olika slag. Det är viktigt att skapa en medvetenhet om problematiken och där kan riksdag och regering agera föregångare, inte minst i olika typer av offentliga upphandlingar genom att överhuvudtaget reflektera över frågan. Rickard Nordin (C) Förslag till riksdagsbeslut Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för minskade effekter av ljusföroreningar och tillkännager detta för regeringen. Motivering Ljusföroreningar är ett växande problem; allt mer lysas upp med artificiellt ljus vilket kan skapa problem för människors och djurs hälsa. Många nattlevande djur blir störda av det artificiella ljuset och människor får sin sömnrhythm störd. Till det är det allt färre människor som har möjlighet att uppleva stjärnhimlen. Mörka himlar riskerar att snart vara borta, vilket försvårar för både naturupplevelser och astronomer. Men det behöver inte vara så; belysning kan skärmnas av, effekten kan dras ned, belysning måste inte vara på hela natten. Ny teknik skulle kunna släcka ned eller minska belysningen för bil-, cykel- och gångväg när det inte finns någon trafik. Det skulle spara både elektricitet och ekonomi och lindra effekterna på djurlivet. Självklart kommer människors säkerhet och trygghet i första hand, men det finns fortfarande många insatser som med enkla medel kan uppnå mycket utan att äventyra vare sig säkerhet eller trygghet. Det finns ett antal olika instanser som på olika sätt skulle kunna användas för att på ett enkelt sätt minska ljusföroreningar. Kommuner kan arbeta tydligare med det i detaljplaner och trafikkontor kan välja bättre tekniska lösningar där lampor inte behöver vara tända hela tiden utan kan vara styrda av mänsklig närvaro. Det kan också vara möjligt att ha tydligare krav på avskärmning och riktning av armaturer av olika slag. Det är viktigt att skapa en medvetenhet om problematiken och där kan riksdag och regering agera föregångare, inte minst i olika typer av offentliga upphandlingar genom att överhuvudtaget reflektera över frågan.

KS §

Dnr KK20/5

Delegationsärenden

Förteckning över beslut fattade på delegation av:

N	Från	Innehåll	Dnr
1	Verksamhetschef Division Social omsorg	Anmälan om delegationsbeslut: Tillsvidareanställningar - Stödassistent 2 st, Stödpersonal 2 st	KK20/5:190
2	Verksamhetschef Division Social omsorg	Anmälan om delegationsbeslut: Tillsvidareanställning - Familjebehandlare 1 st	KK20/5:191
3	Tf. Inköp- och upphandlingschef Inköp- och Upphandlingsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Förlängning av avtal gällande ramavtal "Gallring och tätortsnära avverkning"	KK16/258:9
4	Tf. Inköp- och upphandlingschef Inköp- och Upphandlingsenheten	Anmälan om delegationsbeslut: Förlängning av ramavtal: – Arkitekt husbyggnation 2 st – Projektering för el, tele och transportsystem 3 st – Brandskyddsdocumenta tion 3 st –	KK17/50:46
5	Ekonomichef	Anmälan om delegationsbeslut: Tillsvidareanställning - Redovisningsekonom 1 st	KK20/5:192
6	T f kanslichef	Tilldelningsbeslut, Direktupphandling av Supportavtal för Platina	KK20/335:5
7	Säkerhetssamordnare Kommunlednings- kansliet	Beslut att bevilja skadeståndsanspråk, skador på egendom inom särskilt boende, dnr KSK20/79 och KSK20/85	KK20/5:193

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att lägga rubricerade delegationsärenden till handlingarna.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

KS §

Dnr KK20/2

Anmälningssärenden

Nr	Från	Innehåll	Dnr
1	Vård- och omsorgsnämnden	Protokollsutdrag från Vård- och omsorgsnämndens protokoll § 67 2020-09-10 Division Social omsorgs reviderade handlingsplan för en ekonomi i balans inkl. handlingsplan från Division Social omsorg	KK20/2:80.1, 1.2
2	Kommunstyrelsens Näringslivsutskott	Protokoll 2020-08-25	KK20/2:81
3	Kommunstyrelsens utskott för personal och jämställdhet	Protokoll 2020-09-07	KK20/2:82

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att lägga rubricerade anmälningssärenden till handlingarna.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande